

Fantastic
Club

Horia Aramă

TĂRMUL INTERZIS

Editura
Albatros

Fantastic
Club

Horia
Aramă

TĂRMUL INTERZIS

virtual-project.eu

== [aladrian](#) ==

EDITURA ALBATROS ● 1972

Ilustrația copertei:
DAMIAN PETRESCU

Lui
Adrian Rogoz

Partea întâi

FOAMEA DE A FI

Pendula bate metalic, solemn, de cinci ori. După fiecare sunet, catifelat, insinuant – ecoul. Închid cartea cu paginile îngălbenite de vreme, cu hârtia mumificată, o epidermă pe care versurile prea lungi, cu accente ce par a cădea la-ntâmplare, au un aer hieratic. O carte rară, veche, din cele al căror principal conținut este parfumul.

Mă ridic fără grabă. Cu mișcări lente, măsurate, egale, scot din mica scoică a prizei două baterii minuscule și, cu o răbdare al cărei secret este calmul, introduc cele două monede în butonii de manșetă, îmi controlez apoi ținuta în fața oglinzii, îmi îndrept cu pedanterie cravata, alung cu un bobârnac firul de praf ce alterează verdele-nchis, fără pată al hainei și, cu un gest mecanic, îmi trec palma dreaptă pe tâmplă. Dar cenușa din păr nu se ia, s-a fixat pe vecie. Surâd. Veșnicia ei va mai dura numai o jumătate de oră. Continui totuși examenul celui din spatele cristalului, vreau ca imaginea lui să fie ireproșabilă, nu se moare în fiecare zi.

Ies, în sfârșit, încuind cu grijă, deși n-are de ce să-mi fie teamă de hoți. Închid ușa masivă încercând să nu privesc interiorul ce rămâne în spatele ei. Sunt perfect liniștit, am pulsul 78, tensiunea 12 cu 9, dar nu țin să mă gândesc la biete mobile care mă urmăresc fără ochi, respirând o resemnare ciudată, știau că vor fi părăsite, ele știu totul, dar n-au arătat-o până în ultima clipă, descopăr

că țin la ele, deși n-are sens, de ce să te legi sufletește de aceste forme de lemn și metal atât de artificioase în fastul lor și pătrunse de încrederea într-o utilitate pe care nu văd pentru ce le-aș recunoaște-o? Închid ușa masivă cu o liniștită bruschete, numai ca să le evit, ele sunt în stare, în ultima clipă, băgând în ușă piciorul de lemn al vreunei măsuțe fragile, pe care n-ai crede-o capabilă de un asemenea gest, sunt în stare, zic, să mă urmeze pe scara care cotește ușor, să coboare o dată cu mine, să iasă în stradă, să traverseze orașul. Mi-e teamă de ele.

Sun la Cello. Trebuie să insist, să apăs iarăși butonul negru care dispare în perete, să bat în ușă, să-i pronunț numele ca să-l fac să deschidă. Se ferește de prieteni, însă nu de mine. Când mă identifică, ciudatul meu vecin îmi deschide, se înveselește. Cu arta lui unică de a fi în contratimp, izbucnește forțat într-o serie de anecdote vulgare, legate parcă între ele.

Îmi amintesc surâzând cât mă atrăsese misterul existenței lui Cello. Serile lungi în care veghea singur, fără lumină, făcându-mă să mă întreb ce misterioase preocupări are, până ce l-am surprins ocupat să privească în gol. Își pierdea noțiunea timpului cu o ușurință înspăimântătoare, ceea ce-i provoca nesfârșite necazuri, dar nu avea puterea să renunțe la voluptatea de a se pierde în fața zidului incolor în confuzia serii, cu mușchii ochilor paralizați, orb, conștient însă de adâncă sa voluptate, unică în felul ei. Își instalase în acest scop un fotoliu plasat cu precizie geometrică în punctul din care minimum de mobile puteau să-i stânjenească priveliștea neantului, încât prin aceasta camera lui avea aerul, cel puțin pentru puținii inițiați, al unui cinematograf de o persoană.

Altminteri sociabil, se ferea de prieteni în orele serii, și sunt aproape singurul care-i viola, cu asentimentul său numai pe jumătate voluntar, solitudinea crepusculară.

Primindu-mă, ca de obicei, afectuos, mă așază cu spatele la peretele „lui”, pe care ține să și-l rezerve. Surâd, ceea ce-l îngrijorează, sau poate surâd fals, deși sunt la fel de liniștit ca și acum o oră. Cuvinte banale se rostesc singure și am plăcerea să văd că Cello îmi răspunde la fel de automat. Mă bucură că astfel sunt mai puțin obligat să fiu atent. Rotesc privirea și recunosc interiorul de burlac, lipsit de orice coerență, cu totul altfel decât al meu. Mi se pare ciudat ca același zid să facă parte, prin cele două fețe ale lui, din două lumi atât de diferite: să se încadreze, dincolo, într-un decor sugestiv și aproape rafinat și să respire o răceală secretă, de spațiu gol și nepopulat, de partea aceasta.

Tresar: nu cumva regret? Sunt oare pe cale de a mă răzgândi? Doar nu de dragul mobilierului!... Mă rechem la ordine. Nu uita, îmi spun: personajul tău de până astăzi, pensionarul distins, ți-a oferit, prin existența sa liniară, liniștea pe care o căutai. Părăsești această mănăstire? Prea bine. Fă-o însă fără complicații. Nu uita, îmi repet: ai sunat la ușa lui Cello nu pentru a face un ocol, nu pentru a amâna, ci pentru a marca printr-un martor itinerarul tău care, inevitabil, va trebui reconstituit. Și de ce nu ai recunoaște-o, pentru că te tulbură gândul că nu-l vei mai regăsi niciodată în originalitatea, în banalitatea lui.

Cello mă privește cu o admirație plină de un entuziasm care mă amuza odată, acum lipsit de interes, poate chiar mincinos. Într-un colț, instrumentul de la care a împrumutat porecla, așa cum a împrumutat totul de la ceea

ce-l înconjură. Cello, un nume rotund ca o coajă de ou, una goală, dar care ține să facă impresie. Dacă odată m-a atras către el ceea ce ne unește, astăzi ne desparte ceva atât de iremediabil, încât fraternitatea, de care el habar n-a avut, dispare, pentru a lăsa loc unui soi de târzie curiozitate, aceea care ne cuprinde când ne despărțim de cineva și-l vedem deodată sub zodia unei eternități care a și început.

Cuvintele circulă singure prin spațiu, două curenți care nu se întâlnesc, pentru că fac parte din planuri diferite. E timpul să plec, simt însă o bucurie secretă să-i tulbur priveliștea neantului, l-am obligat, de altfel, să aprindă lumina, deși soarele n-a apus încă, țin - ce copilărie! - să mă vadă bine, să-și întipărească în memorie clipa și pentru aceasta trebuie să-l stânjenesc, nu glumă. Cello este amabil, abia dacă evită să mă privească proiectat cum trebuie să-i apar pe albul ecranului său.

Și deodată descopăr că tăcem, e primejdios, mă ridic, am plecat. Zgomotul ușii pe care o închide după mine îi trădează nedumerirea.

Strada e aceeași, monotonă adică, încercând să facă impresie, ca o femeie trecută, prin mijloace arhicunoscute. Ritmul circulației, arhitectura greoaie mi-au spus de multă vreme tot ce aveau de spus. Pașii mei se înșiră unul după altul, dacă ar fi nins le-aș vedea urmele clare și pariez că distanța dintre ele s-ar dovedi strict aceeași, cu o aproximație nu mai mare de un deget. Însă timpul e frumos, o după-amiază de octombrie cu soare palid oglindit în puținele frunze galbene care n-au căzut. Nenumărate geamuri au devenit mari dreptunghiuri de aur stins, iar profilul meu aduce cu o pată neagră. Sunt calm, de un calm absolut, nu e vorba despre mine, e agonia soarelui, a

anotimpului. Totuși, trecând pe lângă banca de sub castanul spectaculos, mângâi o ultimă oară scoarța lui atât de francă, pe asperitățile căreia nimic nu a intervenit ca să le atenueze, să le falsifice prefăcându-le într-o suprafață netedă, confortabilă și anodină. Îmi trec palma peste zgârieturile cojii de copac și carnea tânjește după libertatea pe care fibra de celuloză nu și-o înțelege. La colț vânzătorul de castane rămâne cu mâna întinsă. În ea, obișnuita mea pungă pe jumătate plină, pe care mă fac a nu o vedea. Conștiința nu mă mustră: castanele sunt plătite până la sfârșitul lunii.

Prefer să merg pe jos. Bulevardul, generos, mă soarbe în curgerea lui de fluviu. Câteva lumini grăbite sau și aprins, pe obraz simt bătaia de aripă a aerului rupt de mașinile care gonesc. Dincolo de trepidația neobosită, un sunet monoton, o constantă pe care mi-o ascult îmi dă echilibru, ca dreapta balustradă a unei scări prăvălite. Privesc omenirea în zbucium și mă supraveghez. N-are rost să mă mint, ceea ce simt în acest moment de refuz al oricărei emoții, de respingere demnă a oricărui sentimentalism este mila de mine însumi.

Bulevardul curge înainte, fără voie pasul mi-a încetinit, privesc în abisul modest pe care-l descopăr. Mă încrunt: un pretext, o amânare absurdă. Grăbesc din nou pasul, îi impun un ritm bărbătesc, normal.

Trecând prin fața Operei, întorc, prea târziu, capul. Ceea ce-l ține pe om ținut de viață, pe lângă chemările care țin de substanța lui, sunt obiceiurile. Opera, cafeneaua, prietenii, dragostea... Prima țigară, dimineața, în pat, drumul pe jos până la institut, defilarea în pas elastic, însă destins, de-a lungul holurilor nesfârșite, orgoliul

de a părea veșnic tânăr, de a ști totul, ordinea sertarelor corespunzând unei ordini interioare, micile pedanterii afișate, micile întârzieri nonșalante, afectarea gustului pentru singurătate, optimismul ponderat...

Pășesc hotărât pe intrarea feerică a marelui magazin. Totul durează prea mult. După ce-a început din plictiseală și lipsă de sens, să sfârșească înduioșat !

Mi-am greșit personajul, cu atât mai rău. Încă o dată, nu orice pare interesant este astfel și în realitate.

Urc scările largi a căror spirală dulce atinge toate etajele. Am evitat lifturile, ca și escalatoarele pentru a prelungi aceste minute. Urc, obosesc și mă bucur, e nemaipomenit, o senzație tonică urcă în mine prin simplul fapt că funcționez. Un puhoi de lume suie în același timp, figuri încruntate lângă figuri grăbite, candidе sau preocupate, căci urcând scara unui magazin nimeni nu-și compune expresia feței. Vânzătoarele sunt grațioase, tinere, se mișcă firesc, nu-și ascund indiferența, îmi place însă baletul lor în spațiul restrâns de care dispun. Iată-le desfăcând mățăsuri multicolore, scuturând blănuri moi, a căror căldură o simt de la distanță, manipulând porțelanuri fine, bibelouri în forme spontane, aproape transparente, ca pleoapele acelor care le prezintă.

În jurul meu, un babilon de chipuri și gesturi, de lumini evoluează într-o mișcare turbionară, calmă, dar fascinantă, orbitoare, care-ți fură gândurile, te deposează de intenții. Capete grăbite defilează tot mai aproape de mine, le surprind în câte o ipostază un ochi holbat, o gură crispată, momente ale unor expresii normale alienate prin decupaj. Riduri dezordonate se suprapun peste surâsuri neplăcute, cu dinții rânjiți, urechi răsucite

fastidios par a sorbi zgomotele ca niște vampiri, mușchii obrazilor sunt crispați, armonia ansamblului piere, iar eu simt apropiindu-se prin ei, printre ei clipa. Liniștea a căzut, peste ochi mi-au căzut gratii grele. Mâinile mi se ridică singure parcă, pumnii vor să încătușeze tâmpile, se ridică prea sus, acestea simt o infimă fracțiune de secundă răceala metalică a butonilor, apoi descărcarea.

Masiv și bonom, turuind fără încetare, pudic totuși de la un punct încolo, deschis fără a-și copleși amicii cu cascada păcatelor lui capitale, un chip mai curând expresiv decât frumos, mișcări controlate, armonioase – din ce contradictorii elemente se compunea profilul atât de sinuos al Amiralului! Prima lui trăsătură? Sinceritatea, aș fi jurat-o. Omul care m-a indus în eroare până la moarte, prietenul meu cel mai devotat mi-a ascuns decenii în șir ce caută și ce găsește, ce perfecționează și ce șovăie să încerce. Atunci când, pe patul de suferință, mi-a încredințat, în cel mai mare secret, butonii, am crezut că pierduse orice urmă de logică. Am ascultat fără uimire instrucțiunile lui. Nu era prima dată când aberam la unison, străduindu-ne să credem în mituri create de noi înșine. Un joc de oameni mari. Îmbătrânisem practicându-l, de aceea ni se părea firesc, făcea parte din realitatea noastră.

Mă gândesc, nu fără să mă cutremur, la momentele în care, cu mâinile tremurânde și ochii în febră, îmi întindea butonii în formă de lacrimă. Iremediabil pierdut, avându-mă în fața lui copleșit de tristețe, însă radiind de sănătate, mă gândesc ce forță morală a fost aceea care l-a determinat ca, în loc să unească butonii într-un gest salvator, să mă facă pe mine beneficiarul lor, dăruindu-mi o perpetuitate de care el, primul, avea cea mai urgentă nevoie. Mă gândesc

la tensiunea clipei nerealizată de mine decât apoi, la capătul încâlcitelor lui explicații întrerupte de istovirea muribundului. Îl văd arătându-mi contactele secrete ale celor două bijuterii, încercând să mă facă să înțeleg cum e posibil transferul de personalitate pe calea fulgerului nevăzut, lansat cu ajutorul butonilor miraculoși. Este de mirare că nu am omis nimic esențial din modul de întrebuințare, din gestică indicată, că am reținut cu precizie poziția corpului și formula concentrării interioare strict necesare pentru reușita acestui transfer. Cauza trebuie să consiste în vechiul meu refuz față de misterul mecanic pe care-l ascund atâtea dintre obiectele care ne înconjură ori ne survolează. Insist în uimirea mea pentru că acestei împrejurări îi datorez existența în care am eșuat, lamentabilă, însă de preferat neantului pe lângă care, fără să știu, am trecut.

Lacrimile de aur au trecut din mâinile Amiralului într-ale mele ca într-un dublu pact: el convins că îmi încredințează taina vitală a existenței sale, eu că tolerez fantezia tragică a vinei maladiei fără vindecare. Eram zdrobit de iminența despărțirii noastre după o tinerețe în care totul ne unise. Când a închis ochii, singuri cu medicul său, chemat în plină criză, și-a pierdut pentru totdeauna expresia de nerăbdare, care nu-l părăsise de când ne cunoșteam, pentru una exprimând o împăcare cu sine absolut nelalocul ei. Ar fi trebuit să fac un efort ca să-l recunosc. Am preferat să cobor pleoapele. În spatele lor l-am regăsit, nealterat, pe acela pe care-l purtam în mine. Moartea nu putea să mi-l ia.

A urmat un gol. Absența lui atârna greu, mai greu decât aș fi bănuț. Știam că ne obișnuim repede cu răul

care ne atinge indirect. Golul pe care-l lăsa era însă decupat în carne vie. Nu puteam uita. Era o amintire ce refuza să se taseze, să-și ocupe locul într-o serie, aliniată impersonal printre altele. De aceea poate s-a întâmplat să contemp lu și să port mai des decât m-aș fi așteptat butonii în jurul cărora brodase o legendă atât de insolită. Neîmpăcarea, ca și o speranță ascunsă, absurdă în regăsirea noastră printr-un act ordonat de el m-au făcut să comit gestul pe care ar fi trebuit, dacă nu să-l uit, cel puțin să mi-l rezerv pentru mai târziu. Așa am conectat complicata dantelărie metalică a butonilor. Mă înșelasem. În ultimul său ceas de luciditate, prietenul meu spusese adevărul.

Citesc fără pasiune vestea în ziarul de seară. Mă așteptam la mai multă emoție. Urmăresc însă cu obiectivitate amănuntele morții. Nu a fost decât un rateu. Încă unul.

Nimeni nu ghicește nucleul misterios al afacerii, nimeni nu-și pune întrebări. Un pensionar plin de sănătate moare subit? Nimic mai normal! Sfârșitul lumii începe cu moartea curiozității.

Mă voi consola. Nu doresc să atrag atenția. Nici n-aș putea. Până și mărturia lui Cello este inutilă. Regret că i-am tulburat seara. Sunt depășit.

Ce eroare! Îmi alesesem pensionarul ca pe un azil, ca pe o promisiune a liniștii, după atâtea experiențe tumultuoase în care, ca printr-un labirint, odată pornit nefericitul ciclu în care de atâtea ori m-am născut și am pierit, răătăcisem. Plonjasem în apa calmă a unor tabieturi, a unor scleroze menite să mă oblige la o pasivitate salutară.

O moarte vie – ideea mă fascina.

Dar nu tot ce sună bine într-o definiție se dovedește și agreabil. Pensionarul meu era bântuit de fantome. Remușcări pentru toate faptele bune, ineficiente asupra destinului său, regretul de a nu fi făcut nici o crimă care ar fi putut să finalizeze în ceva memorabil, părerea de rău pentru toate reticențele, pentru delicatețe, pentru omenie, iată ce mobila echilibrul aparent al acestui om de prisos. Era conștient de ridicolul său când se surprindea repetând lista meritelor sale, când istorisea un act omenesc, ascunzând un moment de cruzime sau neiertându-și slăbiciunea de a fi lăsat viața să treacă fără a-i cresta fața cu o lovitură de sabie. Se descoperea conștient de falsul pe care-l făcea trecând în ochii multora drept ceea ce-i era rușine că fusese. Și-l măcina când trecea drept contrariul. Se bărbiera dimineața disprețuindu-și chipul, se pedepsea prin îngrijirea trupului în decadență, el care tânjise către ideal. Se retrăgea seara cu regretul de a nu încheia o zi care să merite a fi povestită.

Nu-și permitea alcoolul. Ceea ce pentru alții echivala cu uitarea pentru el ar fi fost doar mijlocul de a întări amărăciunea dezamăgirii, de a slăbi chingile, de a elibera himerele din cutia Pandorei. Dezlănțuirea sentimentală se prevedea mult prea dezagreabilă pentru ca omul meu să n-o ocolească îngrozit. Un lamento interior, o melancolie plutind ca un abur peste întreaga zi, infiltrându-se în toate acțiunile, otravă subtilă, erau de preferat clamării publice și bocetului sincer. Costumul negru și cămașa impecabilă, politețea surâzătoare și distantă a pensionarului meu fuseseră croite din oțelul armurilor.

Și totuși? Trăind într-un om, sfârșești prin a te

acomoda, ba chiar ajungi să găsești farmec slăbiciunilor lui cele mai evidente. Într-o zi am văzut că orgoliul neînțeleșului, tristețea timpului pierdut mi se par distinse, demne de prețuit ca un parfum vechi. Mâinile palide, inutile îmi apărură suave, eu însumi fiind o prezență byroniană, surprinzător aristocratică, tăind vulgul precum o navă cu emblemă regală ar despica neculoarea nocturnă a mării.

Pierderea totală a simțului proporțiilor nu e decât o formă a echilibrului. Nebunii trebuie să compenseze cine știe ce ascunse hăuri prin exacerbări inexplicabile din afară. Micile aberații ale pensionarului meu erau departe de a atinge demența, căci nu aduceau fericirea și nici teroarea, dar aveau o proveniență apropiată. Ceea ce le făcu insuportabile era moderația lor. Aș fi rezistat unor crize, n-am putut suporta însă pulverizarea existenței. Am ales.

Frumosul tânăr este numai farmec. Tâmpile fine, priviri neguroase, păr în furtună. Gesturi largi ale mâinilor prelungi, totdeauna calde, îl învăluie ca o mantie. Un pas ușor, de balet. Nume suav: Gilles. Dincolo de surpriză, căci propria-mi alegere m-a luat pe neașteptate, îmi sunt simpatic. În dimineața aceasta fotogenică îmi surâd în oglindă. Gilles, care nu știe că sunt aici, se va fi mirat de insistența cu care-l oblig să se măsoare. Dar nu, îi place oglinda, consideră firesc să se observe. Cu o mână sigură își aranjează un cârlionț, iar o insignifiantă pată de sub ochiul drept dispare sub un invizibil strat de cremă și fard. Abia acum observ numărul imens de flacoane și cutii de pe toaleta sa. Când m-a adus în interiorul acesta, aseară, eram cvasiinconștient. Șocul trecerii. Acum încerc să-l descopăr.

În acest moment, voința lui e mai puternică. Își

privește ceasul, se alarmează, fuge trântind ușa. N-a verificat dacă s-a închis, dacă are cheile. Pensionarul meu este departe.

Fug, fuge, fugim pe stradă. Un taxi, un semn și ne trântim pe canapeaua nu prea nouă, pe care o mângâie mașinal. Avem oare cu ce să achităm cursa? Gilles – așa scrie pe ușa lui, așa e brodat pe cămășile lui, Gilles, nu G – Gilles e un om fără griji. Am ajuns. Se scotocește prin buzunare. Să am un obraz propriu aș roși. Dar Gilles are noroc. Găsește destul ca să plătească. A coborât. Suie treptele în fugă, salută portarul din mers, intră gonind într-o forfotă care-i pronunță numele în fel și chip, oricum a reproș. Ce a făcut alesul meu? Desigur, a întârziat.

— O clipă și sunt gata, lansează el fără a se opri.

Năvălește pe ușa unei cabine în care-l primesc ridicând mâinile la cer patru persoane. Un moment mai târziu, aceștia trudesesc să facă din proaspătul meu Gilles un actor cu totul contrafăcut de dresuri. Căci, descopăr uimit, am ales o stea de cinema... N-am vrut, o jur! Mă gândesc cu oroare la ce mă așteaptă.

După o oră și ceva ies pe platou. Mi-e cald, mă simt murdar, năclăit, dar starea de spirit a lui Gilles e senină. Costumul de epocă îl prinde, partenerei îi lucesc ochii. Gilles îi face un compliment, strecurându-și mâna prin spatele decoltat al rochiei extravagante. Ea râde. Lângă noi, mașiniștii potrivesc ultimele lumini. Regizorul, un tip murdar la gură, se agită, încearcă prin volumul glasului să compenseze lipsa de autoritate. Câțiva idoli în scaune pliante. În jur – întuneric. Mă îngrozesc văzând fragilitatea decorului. Fără îndoială, o să se observe pe ecran! Aveam să mă conving că nu.

În sfârșit, se filmează. Spre groaza mea, Gilles, departe de a rosti amenințarea repetată insistent de regizor, strecoară partenerei o șotie fără perdea. Ea îi răspunde impertinent. Mișcarea însă a fost bună, cuplul fotogenic. Și cum sonorul se face postsincron...

Mă cutremură ușurința de a trăi a tânărului meu proprietar. În același timp mă cuprinde îndoiala. Merită oare să fii atât de crispat pe cât m-au făcut ultimele luni? Poate că elixirul vieții e tocmai degajarea aceasta, care la Gilles e spontană? Ce natură fericită! Ce bună alegere! Mă felicit.

Scena s-a terminat. Acum, la câțiva metri distanță, se pregătește altă scenă. Se filmează fără nici o ordine. Gilles o va cunoaște pe partenera sa pe o terasă. Dincolo de perdele – figurație. Și iată un Gilles suav, feciorelnic, transfigurat de viziunea în rochie albă. (Când și-a schimbat-o oare? Probabil în vreme ce Gilles ciupea figurantele.) Ea pare să fi uitat apropourile, căci roșește sub privirea lui.

Hotărât, actoria mă depășește. Nu-mi rămâne decât și mă retrag în chilia mea și să privesc în tăcere. De altfel, e destul zgomot în jur. Comentariile amicilor (cui?) din scaunele pliante, de loc binevoitoare, ajung până la mine. Gilles nu le aude însă. Gândul îi zboară aiurea. Își cântărește efectele, joacă în sfârșit? Imposibil de știut. Regizorul însă e încântat și convins că succesul scenei i se datorează.

Gilles își sărută zgomotos partenera și fuge, ea ridică din umeri amuzată, indulgentă, acestui copil i se iartă totul. Gilles coboară în salturi scările, salută din zbor, dă un bobârnac portarului, care-i mai mândru decât dac-ar fi fost înălțat în funcție. După o clipă sare peste portiera unei

mașini deschise, abandonată, probabil, ieri în fața studioului, și țâșnește, bolid, pe șosea. Un surâs. Inconștiența însăși, alintul, nepăsarea.

Rămân surprins când văd că interior prea tânărul Gilles nu-și trăiește fericirea. El nu gustă euforia pe care pare că o transmite. Purtarea sa este pe deplin firească. În fond, tânărul se grăbește și atât. Ce frumoasă e natura în acest om! Gonesc cu el și-mi face plăcere. Alerg la o întâlnire despre care nu știu nimic, bucurându-mă fără să am habar de ce. În fața noastră mașinile se retrag, șoseaua ne vine mereu în întâmpinare, neconținut primitoare, uneori glumeață, cotind neașteptat, ori chiar perfidă, întinzându-ne curse. Însă reflexele lui Gilles sunt nealterate, el s-a născut ieri, abia a părăsit banda de asamblare, e în termen de garanție. Pare încântat să poată valsa pe șosea ocolind exagerat un obstacol minor, ba și copleșindu-l cu sonoritățile barbare ale claxonului. De mult, probabil, nu mai atingem pământul, evit să privesc vitezometrul, arborii care mărginesc șoseaua s-au unit într-un singur trunchi nesfârșit al unei specii viitoare, arborele-pădure, arborele-continent.

Și iată-l oprind. O vilă, un câine superb, uriaș, câțiva brazi bine conservați. Suie peronul în ritmul care-l caracterizează. Pronia l-a ferit – deocamdată – de orice privire indiscretă. Urcă o scară, deschide o ușă.

— Ești nebun, murmură o femeie privindu-l, palidă, prin oglinda în fața căreia se află.

— Desigur, îi răspunde șăgalnicul copil și o ia în brațe.

— Cum ți-a trecut prin minte că poți să vii aici?!

Explicațiile continuă pe același ton scenic. Gilles se tolănește pe o canapea, încântat că o intrigă pe această

femeie. Este o mare frumusețe. Îl depășește, cert, cu câțiva ani și ține la existența pe care și-a constituit-o. Nu-i place să fie luată prin surprindere, i se pare o impolitețe. Privind-o, ajungi să crezi că e adevărat. Mica obrăznicie a lui Gilles se prelungește, băiatul pierde în ochii ei, cum de nu-și dă seama? Să fie orgoliul vârstei, al frumuseții, complexul de superioritate față de această femeie, care nu-i poate întoarce spatele? Să fiu în stare să-i comand un gest, l-aș obliga să dispară. Nici ea, nici eu nu putem aceasta, ceea ce ne face să-l iubim ceva mai puțin. Trece însă un sfert de oră și prudenta femeie se află în brațele lui. Performanța se desfășoară sub ochii mei, dar nu este un motiv să pot crede în realitatea faptului. Siguranța instinctivă a lui Gilles, ca și logica iubitei sale mă depășesc, au o structură care-mi scapă.

Vine un moment în care sunt cu totul de prisos. Destul de îngrozitor! Prietenul meu Amiralul nu s-a gândit la acest inconvenient. Evident, nu am nici o participare, dimpotrivă, aș da orice să fiu în altă parte. Și totuși, apoi, sunt mai puțin străin de frumoasa necunoscută. Poate datorită încrederii ei în Gilles, care a trecut înaintea oricărei prudențe și care, uimitor, mă flatează!

Sunt departe de a-i ierta lui Gilles inconștiența și înfruntarea inutilă a hazardului. Se poartă ca un jucător, dar nu m-a convins că este așa ceva.

Timpul trece, dar conviețuirea mea cu Gilles nu a făcut decât un singur pas: uneori mă amuză prin felul său de a fi, obligându-mă să-i iert nenumărate toane. În genere însă este enervant ca un copil căruia i se permite orice. Lipsa rigorii de orice fel strică farmecului său așa cum

poate coborî o operă de artă.

Între altele nu-i iert atitudinea față de profesiunea sa. Actor, vedetă chiar, deși m-am convins cu greu că trece drept așa ceva, Gilles m-a uluit la începutul cunoștinței noastre prin totala sa lipsă de efort creator. El nu juca: se juca. Aceasta contrazicea toate principiile mele.

Cum? mă indignam. Unde-i travaliul artistic?! Unde-s trăirea, reprezentarea sau dracu' mai știe ce. Într-un cuvânt intenția? Dacă fiecare și-ar copia pe o peliculă surâsul cu tot atâta degajare, am trăi într-o lume de artiști de cinematograf! Imposibil, strigam în sine-mi, nu pot crede în lipsa de chinuri, în absența îndoielilor, în moartea atâtor prejudecăți romantice care înnobilează stelele. E un caz, conchideam, excepția. Naturalul care bate la ochi. Creația ce se confundă cu viața. Dar aparența încorporată în esență după cele mai ortodoxe legi filosofice mă speria. Viața lui reală era identică până la disperare cu cea de pe ecran. Aventurile sale erau minore, dramele fotogenice, happy-endul un canon de neclintit.

Dumnezeule, vreau o tragedie! imploram. Dă-i o durere, oferă-i un accident, fă-l să guste foamea, nevoia, scaldă-l în viciu și remușcare! Scoate-l din sărite, adu-l în situația să implore, să blesteme, să se zvârcolească! Un pic de teatru, altfel nu pot crede în realitatea acestui băiat!

Într-adevăr, Gilles își toca banii cu balerinele, colegial și galant, găsim însă totdeauna un amic ori un admirator care să-i ofere ieșirea din încurcătură înainte s-o fi putut lua în serios. Cucerea femeile măritate fără să fie vreodată surprins de soții furioși, aceasta tocmai pentru că era din cale afară de imprudent. Pica la filmări uitând despre ce scenă e vorba, dar cabinierii, coaforul, regizorul secund se

înghesuiau să-i înlocuiască textul pierdut, să-i sufle replica esențială, îl puneau în atmosferă, cu toții simțindu-se privilegiați că pot s-o facă. Celebritatea, farmecul țineau cu multă eficiență locul hărniciei, al profunzimii, mă întrebam dacă nu și al talentului.

Sfânta mea indignare avea două temeuri, la fel de subiective. Primul era constituit din doza normală de idei preconcepute despre artist ca om în legătură cu zeii, mânuitor al unor divine resorturi secrete. Al doilea viza viața privată a actorilor, despre care gândisem ca toată lumea, astfel încât acum, când întâlneam, ca evidentă excepție, tocmai cazul ce-l considerasem tipic, mă descopeream confuz, deconcertat. Știusese prea bine că imaginea despre vedeta-fluture fără griji îmi fusese inoculată treptat, prin fluxul imuabil al ideilor acceptate. Întrucât problema nu mă preocupase în mod special, rămăsese în același stadiu de neelaborare. Acum, intrând în mediul artistic, eram obligat să-l judec. Încă înainte de a-l analiza în profunzime pe Gilles, mi-am reprimat ideile facile și în fond impersonale care ocupau tacit locul destinat cunoașterii acestei lumi. Când, iată, clișeul coborî de pe ecran, se materializă - reușit, trebuia să convin - în omul meu și-mi paraliză încercările de a opune șablonului o ipoteză de lucru acceptabilă. Cum să cred însă într-un personaj care seamănă într-atât cu o ficțiune, încât nu-i greu să le confunzi? Între a crede în desenul ce mi se înfățișa în cea mai favorabilă dintre lumini și a nega atât imaginea cât și obiectul, ce era mai înțelept? Răspunsul e dificil, cu atât mai dificil cu cât în ființa necunoscută după care alergam eram eu.

Liniștea îmi scădea încă datorită incertitudinii firești în

orice act de autocunoaștere. Deoarece, indiferent de complexa relație dintre mine și el, aveam totuși, absurd, un sentiment de răspundere pentru necunoscutul care mă făcea să colind prin orașul atât de familiar cu o atât de inedită sete de viață. Gilles îmi apărea ca un copil neajutorat căruia i s-a acordat o independență primejdioasă. Mă surprindeam stând la pândă, încordat, supraveghindu-l în momente dificile după opinia mea, pe care el însă era departe de a le lua în serios, părând că, dimpotrivă, sfidează destinul, fără a depăși o limită convenabilă, mergând cu toate acestea destul de departe, oricum dincolo de granițele pe care mi le-aș fi impus eu în locul lui. Știam prea bine că-mi pierd vremea, cel puțin deocamdată, că n-am încă nici o influență asupra lui și că ar trebui să profit de răgazul acesta al inactivității silite pentru a mă scălda în liniștea visată. Un filosof s-ar fi mulțumit să privească, acordând un surâs puerilului spectacol. Un om de bun-simț s-ar fi întors către sine, de vreme ce prezența sa era ineficace. Eu nu puteam să mă desprind însă de neverosimilul situației, urmăream cu sufletul la gură cele mai mărunte împrejurări ale trecerii lui Gilles prin viață, tresărind la curbele pe care le lua prea abrupt și la zgomotul vreunei uși trântite inoportun în vreme ce el se considera în deplină siguranță cu una sau alta dintre iubirile meteorice care-i umpleau viața.

Timpul continua să treacă. O premieră avu loc. Emoția poate fi epidemică. Grimeurii, mânuitorii de reflectoare, inginerul de sunet aveau glasul sugrumat când pomeneau data fatidică. Regizorul se surprindea sfidându-și confracții la barul unui local ori mușcându-și unghiile în

ceasuri de îndoială. Monteuza declara oricui voia s-o asculte că a lucrat pentru ultima oară cu acești oameni care o obligă să semneze un masacru ce nu-i aparține, pe când șeful producției brava, afișându-și optimismul financiar în vreme ce purta în buzunar datele privind pierderile probabile. Toată lumea, într-un fel sau altul, era în fierbere. În mod ridicol, această horă a așteptării febrile mi se transmisese. Mi-o reproșam, n-aveam dreptul, nu contribuiseam cu nimic la elaborarea acestui film pe care nici nu-l văzusem în întregime. Dar era mai tare decât mine, mă copleșea, reînviind tot ce citisem vreodată despre premierele hollywoodiene.

În acest timp, singurul care nu-și pierdu cumpătul fu Gilles. Și aceasta nu din scepticism ori din convingere, ci pur și simplu din lipsă de preocupare. Făcuse ce i se spusese, acum era treaba altora. Știa că mai este dator cu un surâs plin de lumină în seara premierei, dar aceasta n-avea rost să-l obsedeze. Era de preferat să-și decoreze interiorul sufletesc cu imaginea angelică a ultimei descoperiri feminine, și, înciudat și plin de trac, mă întrebam dacă n-are dreptate.

Într-adevăr, premiera veni și trecu, la fel de insignifiantă ca altele, iar nepăsătorul care nu o dorise obținut simpatia universală datorită imbatibilului său surâs. Toată lumea păstra amintirea unei seri agreabile, deși regizorul regretă apoi că palpitările îl obligaseră să-și șteargă fruntea de transpirație și să facă un dezacord gramatical în plin discurs, iar vedeta feminină că acceptase consiliile croitoresei în privința unui guler înalt a cărui culoare o contrazicea pe a cortinei. Gilles se grăbi să uite, cu toate că pe scenă fusese foarte prezent și degajat, ba

avusese îndrăzneala să trimită în zbor un trandafir din buchetul inevitabil chiar ultimei sale cuceriri, al cărei legitim însoțitor, aflat alături, se simți măgulit. După care, în vreme ce toți autorii peliculei sărbătoreau în cele mai diverse medii reușita atât de îndoielnică, tânărul meu frate siamez sări în mașină și-și continuă neabătut programul frivol.

Repetiția nu este un mod de a convinge, dar ține cu brio locul unuia. Isteria atestă că până și reluarea mecanică, dacă e și metodică, a unor idei sfârșește prin a le impune pentru un timp care, raportat la o viață de om, poate fi considerabil. Permanența lui Gilles, faptul că nimic nu-l abătea de la modul său de viață, care părea că se constituise independent de el, sfârșiră prin a-și pierde capacitatea de a mă surprinde. Mă obișnuii. Curând nu mai tresăream decât în cazurile grave. În alte momente, deși eram departe de a partaja plăcerile vieții cu purtătorul meu, îl imitam interior, bucurându-mă de bucuriile lui, acordându-mi pe cât puteam registrul cu al său. Armonia noastră era cu totul imperfectă, dar depășisem stadiul în care fiecare mișcare a lui nu înceta să mă intrige decât pentru a mă irita.

Timpul folosi și criticismului meu. Nu se poate, am ajuns a-mi spune, atâta superficialitate e dincolo de real. Nu se poate, Gilles are o mare, o adevărată iubire, pe care, din motive ce-mi scapă, încă n-am descoperit-o. Undeva se ascunde, fără îndoială, și zona de adevăr, de profunzime care ar crea echilibrul personalității lui.

Am început să suspectez fiecare dintre amorurile sale efemere. Marea dragoste se poate lesne deghiza într-o

aventură căreia nimeni să nu-i acorde nici o importanță. Dragostea ca paravan al dragostei – destul de ingenios ca să-l flateze pe „al doilea” din Gilles. O altă posibilitate mi se dezvălui: aceea ca subtilul camuflaj al iubirii în aventură să se fi produs inconștient. Numai astfel s-ar fi explicat degajarea lui Gilles, succesul acestui travesti.

Mă transformasem în detectiv. Observam fiecare femeie cu ochi atenți atât la spectacolul exterior cât și la mișcarea stărilor de spirit ale lui Gilles. Efebul era departe de a rămâne indiferent la farmecele trecătoarelor ori ale colegelor sale, dar nimic nu trăda marele simptom așteptat. Eram plin de speranțe, iar acestea păreau să se realizeze de câte ori încântătorul băiat deschidea portiera mașinii sale invitând o tânără ori își părăsea vehiculul propriu spre a se alătura vreunei blonde. Pânda mea deveni obositoare, mai ales că totul mă descuraja. Gilles nu era decât propria sa imagine, n-avea nimic interior, secret, numai al său, era o mânășă întoarsă, un extrovertit.

L-am iertat. Îmi anulasă o prezumție spectaculoasă, dar nu-i purtam pică. M-am consolată cu simpla sa realitate. Abia acum, încetând să-i mai atribui trăsături inventate, îmi deveni simpatic. Un anume spirit sportiv se trezi în mine. Datorită lui urmărirea tribulațiilor sale amoroase începu să mă distreze. Solidar, un succes oricât de facil mă umplea de orgoliu, iar pierderea unei ocazii mă descuraja. Eram suporterul venit să aplaude și care pretindea idolului său perfecțiunea. Din fericire Gilles nu-mi semăna, el rămăsese nealterat, era departe de a suferi pentru siluetele care nu răspundeau surâsului său, deși acestea se vedeau rare. Am ajuns fără plăcere la concluzia că era mai bun decât mine, ba chiar că modul său de a se bucura de viață avea o

anume noblețe, întrucât se baza tacit pe un pact al nealterării reciproce a personalității, al respectului independenței sufletești. Asociațiile sale încheiate fulgerător aveau, incontestabil, meritul de a transmite un dulce sentiment de libertate, desfășurându-se sub semnul aceluiași, mereu proaspăt, surâs pe care nici sfârșitul aventurilor sale nu-l spulbera. Puțini oameni se pot lăuda că aduc fericirea. Gilles era unul dintre ei, și a trebuit s-o recunosc.

Colinda la întâmplare străzile. Nu gonea, dimpotrivă, avea senzația mai curând agreabilă că plutește peste asfalt o dată cu „Opelul” său decapotabil. În după-amiaza aceea simțise nevoia s-o părăsească pe ultima admiratoare, căreia-i acordase un dejun, spre a se îndrepta către un punct indecis. Orașul îl solicita din toate părțile, el răspundea aproape normal, singura excepție fiind această rătăcire fără noimă prin cartiere străine. Insolitul după-amiezii nu era totuși de natură să nască întrebări. O zi de toamnă cu cețuri aurii, un apus lent dădeau împrejurării o culoare nostalgică. După un nesfârșit număr de cotituri pe străzi tot mai puțin menite să poarte o limuzină, ieși din labirint, revenind la universul familiar. Parcă automobilul și, regăsindu-și colegii în localul care era cel mai nou sediu al grupului, bău. Totul cu naturalețea sa descurajatoare, dincolo de orice poză în fotogenia lui intrinsecă.

A doua zi era iarăși cel de totdeauna, uitase cu desăvârșire tentativa de a ieși din sine pe care o trăise fără să-și dea seama. Trecu o vreme până ce o altă zi, de astă dată era o toamnă friguroasă, pătrunzătoare, îl aduse pe vechile străzi, de astă dată împăcat, întrucât acestea nu-i

mai erau necunoscute. Colindă la pas locurile, se afundă mai adânc în continentul neexplorat, fără să caute nimic, fără curiozitate. Dădu apoi de capătul zonei. Dincolo de el, orașul se reorganiza. Pluti de-a lungul unei șosele urbane și opri, fără nici o intenție specială, în fața unui gard alb, văruit, rece, peste care arbori mari, acum scuturați de frunze, se ridicau. Intră alene în cimitirul mărginaș. Locul nu era pustiu cum s-ar fi convenit pe o zi ca aceea. Câteva bătrâne se răspândiseră pe alei. Gilles le ocoli instinctiv, din oroare de pitoresc. Pășe pe colții pietrișului care scârțâia fără semnificație, ca într-un parc. Mormintele erau aliniate nu prea riguros, împodobite ciudat în toamna avansată cu vase de flori goale. Crucile de lemn erau umede, piatra la unison cu cerul acoperit. Coti într-o alee laterală, apoi într-alta, privind fără interes, cu o anume absență, ce nu-i era caracteristică, spectacolul toamnei. Se opri în fața unui mormânt, a altuia, citi fără intenție numele anonime, puțin prea banale, ca de oameni vii, uneori însoțite nepotrivit de diminutive ori inscripții retorice. Acela care tresări atunci când Gilles se opri dinaintea unui anume mormânt n-a fost el, ci eu. Am silabisit cu surprindere numele săpat în crucea ieftină: un nume pe care-l purtasem! Era cu puțință? Eu îl adusesem aici, fără să vreau, fără să știu! Gilles contempla fără sens mormântul predecesorului său.

Ce instinct îl mânașe încoace? Și ce resort îl determinase, prima oară, să caute acest loc al liniștii, de care nimic nu-l lega în afară de mine? Era limpede; dincolo de prăpastia dintre noi, începeam să comunicăm.

Regretam. Alterasem cu memoria mea involuntară puritatea inconștienței sale. Mă temeam. Cum ar fi fost cu puțință ca insolita lui promenadă să nu lase urme, să nu

trezească nedumeriri conștiente, să nu-l determine să povestească, să caute, să descopere? M-am făcut mic în celula mea imaterială. Captiv, nu puteam face nimic pentru mine, pentru el, decât ireparabilul. Mă temeam de ireparabil.

Îngrijorarea mea se dovedi superfluă. Gilles nu uită propriu-zis vizita la cimitir, din care nu înțelesese nimic, dar nici nu se trădă amicilor. Era pasibil de ridicol și o știa. Își continuă viața fără să manifeste oboseală ori sațiu. Poate doar, aveam să constat, acordând o prețuire întrucâtva mai corespunzătoare bunurilor ei.

La dreapta, îmi spun. Volanul se rotește în direcția indicată. Accelerează, gândesc. Picioarul apasă pedala. Acum la stânga.

Orașul defilează ascultător pe dinaintea parbrizului. Gilles conduce cu siguranța lui dintotdeauna. Știu că n-am decât să comand o manevră și o va executa. Evit s-o fac. Liber, Gilles gonește pe bulevarde, n-a văzut nimic neobișnuit în cele câteva, inutile pentru el, ocoluri prin care mi-am verificat puterea asupra lui.

Am remarcat-o întâmplător și am fost dezolat. Îl poți admira pe Gilles, îl poți lăsa să te epateze și-l poți privi cu ochi răi. Să-l conduci însă nu e cu puțință, oricum nu știu, nu vreau, mă depășește.

Văd cu neplăcere crescând ascendentul meu asupra lui, o putere inutilă, inumană în orice caz. Într-un echilibru de fragilitatea celui pe care-l prezintă Gilles nu se poate interveni decât cu riscul de a strica totul. Să preiau asupra-mi goana după ochi frumoși, saltul peste obstacolele inerente ale vieții, să joc nepăsarea lui – ce chin, mai mult:

ce imposibilitate! Căci nu orice însușire omenească poate fi imitată. Cât despre lamentabilul meu talent de imitator...

Am ales (oare?) între a mă refugia în cel mai obscur colț al conștiinței lui și a prelua munca sisifică de a contraface zi de zi existența lui de până acum o jumătate de an. Mă descopăr greoi, lipsit de labilitate, de tinerețe când mă gândesc să las în trecerea noastră prin lume senzația pe care o lăsa el până nu de mult.

Cunoscuii îl opresc și-l întreabă fără nici o reținere: „Ce-i, omule, cu tine? Ai căzut mesa? Ești amorezat de te-ai prostit în halul ăsta?” Gilles nu crapă de inteligență, dar mai ales nu e prevenit. Nu-mi poate fi un complice eficient, după cum nu e nici inconștient ca s-o taie scurt indiscrețiilor. Ca un făcut, căderea lui psihologică a înduioșat un mare număr de cucoane care se erijează cu zecile în mater consolatrice. Sunt extrem de încurcat. Gilles manifestă o lipsă de vitalitate care bate la ochi. Și femeile nu iartă chiar totul.

A vizitat un medic. N-a izbutit decât să-l facă pe bietul om să se simtă neavenit.

Sunt supărat pe Gilles. N-aș fi crezut să aibă un caracter de o asemenea slăbiciune. Nimeni nu mi-a cedat atât de repede și de complet, într-un ritm atât de rapid. N-am avut vreme să mă obișnuiesc cu ideea, să mă pregătesc, să aleg un drum. Pur și simplu m-am trezit în mijlocul unei vizite galante, în plină scenă de indignare a unei midinete față de indiferența curtezanului. Gilles era absent, o făcea pe surdul, dormea în felul său. Nu mi-a trecut prin minte să iau inițiativa până când urechea nu mi-a fost arsă de un cuvânt imposibil. Atunci un instinct de altă dată mă făcu să-i ard o palmă răsunătoare celei care-l

proferase. Când mi-am dat seama, am rămas uluit. Intenția îmi aparținuse, dar Gilles făcuse într-adevăr gestul! Femeia a fost impresionată, ba și recucerită dintr-o mișcare. Nu-mi rămânea decât să rămân la pupitrul de comandă al navei eșuate până la regăsirea largului. Ceea ce am și făcut, cu stângăciile de rigoare, dar cârlionții bălai nu mai dispuneau nici de o moleculă de spirit critic. Doar Gilles, poate, se întrebă ce diavol îi apăruse în cale. Ieșind, am respirat amândoi ușurați.

De atunci conducem împreună corabia fragilă a existenței lui. Dar totul s-a schimbat. Chipul însuși al lui Gilles arată ca după un cataclism. Inconștientul băiat și-a pierdut încrederea în sine. Și, cum este singur pe lume și cum nu-i în măsură să se înțeleagă, se află în bătaia tuturor valurilor. Scăderea poftelor sale de viață nu a trecut neobservată, regizorii nu au întârziat să-i descopere puținătatea talentului, aliații lui nenumărați au mai puțină răbdare acum, când are nevoie de uriașe doze ca să răzbată prin această criză, pe care mă încăpățânez s-o consider trecătoare. Surâsul său mai are încă mult farmec, umbra de melancolie nou apărută nu e lipsită de grație, tristă e doar lipsa ei de fond. Ca și alți binevoitori, Gilles caută în el și în alții cauza declinului său. Aș fi fericit să-i pot oferi o explicație, o dragoste nefericită, de pildă. În zadar își rotește privirile dezorientat în jur, nici o femeie nu-i spune mai mult decât cealaltă, iubirea fatală nu se vede. Înțeleg că ar trebui s-o inventez, dar mă tem, nu mă simt în stare, ar fi o piesă grea, iar eu nici de vodeviluri nu-s bun.

Remușcărilor nu mă iartă însă. Reținerile mele cad una după alta. Mă gândesc tot mai serios la întreprinderea care ieri mi se părea hazardată. La fel îmi apare și astăzi, dar

amânarea nu mai este posibilă. Trec printre tinerii care întorceau întotdeauna cu încântare privirile după Gilles și descopăr în ochii lor culoarea neîncrederii, reproșul, dezamăgirea. Credeau nu într-un actor de geniu, dar într-un tip de om pururi senin, fără griji, de o veșnică frumusețe, o unire între pasăre și om, ceva suav și terestru, delicat și viril. Gilles își pleacă ochii, se ferește, nici el nu știe de ce, ei nu au văzut încă filmele lui proaste, nu vor cunoaște niciodată pelicula stricată, panica scenelor reluate în plină tensiune nervoasă, rușinea bâjbâielii, nedumeririle din singurătatea cabinei, respectul consolator al portarului, tonul plin de mângâiere, alarmant, al grimeusei. Și nici după amiezile de singurătate, de izolare lașă în apartamentul său bine încuiat, cu telefonul scos din priză, la adăpost de solicitările nedorite ale vieții de până ieri, frica inaugurând în fiecare dimineață nesfârșita perspectivă a zilei. Strada nu știe nimic, vede un Gilles mai interiorizat și atâta tot, îi răspunde însă ca atare, fără exuberanța de altă dată, se ține la distanță, instinctul a pus-o în gardă.

O voi face. Mi-e milă de această bijuterie stricată din vina mea. Mă voi ascunde de el chiar aici, în substanța lui, și-l voi face să se regăsească.

Printr-o minune îmi amintesc la vreme de singura femeie care i-a rezistat. Vom salva esențialul: verosimilul, căci nu-i pot atribui lui Gilles o pasiune pentru niște ochi pe care i-a avut. Regăsesc, nu fără efort, persoana, figura, numele, împrejurarea în care, o singură dată, Gilles a văzut-o și admirat-o, deși nu cu prea multă aprindere. Ceea ce-l determinase să se păstreze în rezervă erau inteligența și orgoliul femeii, obositoare pentru un fluture, altminteri suprasolicitat. Tocmai ce trebuie pentru o sancțiune divină.

E mult de când nu m-am mai ocupat de o femeie. Din viața cealaltă. Aceasta mă sperie, dar hotărârea mea e luată. Nu-mi permit să șovăi. Pe această platformă, temerara încercare se dovedește sportivă.

Iată-mă în fața ei. Am grăbit cât am putut acest moment pentru a nu avea timp să dau înapoi. Frumoasa Sylvia este departe de a privi cu indiferență apariția unui Gilles neinvitat. Măgulită, dar îngrijorată în felul ei, îl copleșește cu atenții. Este modul său de a-l ține sub observație. Greul, cade asupra mea, dar Gilles trudește la rându-i. Trebuie să surâdă. Remarc pentru mine și pentru el nostimada, încurcătura gazdei și privirile intrigate ale celorlalți pentru a-i justifica surâsul în propriii săi ochi și pentru a pune în aceștia un sâmbure de maliție.

— Dacă ai fi vrut să-mi faci o surpriză, rostește admirabila Sylvia, n-ai fi putut alege mai bine.

— N-am avut de ales, răspunde Gilles, în spiritul vODEVILESC al replicii anterioare.

— Vrei să spui, cochetează ea din politețe, că obligații superioare te-au împins către adunarea noastră? Sunt nerăbdătoare să le cunosc.

— Imposibil, doamnă, spune Gilles, cel puțin deocamdată. N-am făcut decât să răspund unei invitații care nu a fost pronunțată. Dacă m-am înșelat, nu-mi rămâne decât să mă retrag.

Puțin cam brutal, apreciez în sinea mea. Și totuși într-un fel trebuia început. Cum tăcerea a durat peste zece secunde, o populez sărutând mâna albă și fină. Sylvia înțelege un rămas bun. Protestează:

— Dumnezeule, atâtea case ar fi onorate să primească un tânăr ca dumneata. Dacă o întâmplare o

favorizează pe a mea, nu voi rata ocazia. Te rog foarte mult să rămâi cu noi.

Îl ia de braț pe Gilles. Un parfum suav o însoțește.

— Să te mai prezint prietenilor mei? întreabă surâzând ironic spre aceștia. Ei te cunosc, fără îndoială. Iar dumneata n-ai avea nimic de obținut dacă i-ai cunoaște. Sunt niște bieți oameni, abia mai inteligenți decât ceilalți, de loc mai talentați, mult mai vanitoși, iar în clipa aceasta mă invidiază pentru dumneata. E adevărat? aruncă ea o săgeată grupului de care s-a apropiat.

— Fără îndoială, răspunde o pereche de tâmple cărunte, cu ochi ascunși. Nu voi obosi niciodată să pizmuiesc geniul.

— Înțelegi, nu-i așa? se întoarce Sylvia către Gilles. Te sfidează, îți neagă frumusețea – pentru Dumnezeu, nu roși! la vârsta dumitale! Vrea să te reducă la condiția de actor. Sfidează-l, la rândul dumitale, cu tinerețea dacă nu cu altceva.

Gilles e în panică. O conversație de salon e prea mult pentru el. Se teme de un pas greșit. Nu știe că în materie de gafe totul e să le faci cu aplomb. Intenția este cea care le transformă din momente de confuzie în lovituri de teatru. Intervin:

— Prefer să stimez un om decât să-l impresionez. Nu țin să sfidez pe nimeni și mi se face o nemeritată onoare atunci când nu sunt sfidat. Dar și sfidarea mă onorează când vine de la persoane de la care totul m-ar onora. Ca dumneavoastră, doamnă, se întoarce Gilles către superba gazdă tocmai în momentul în care tâmplele cărunte crezuseră că acest compliment li se adresează.

Lui Gilles îi bate inima. I-e frică! Nu știe replica

următoare și e conștient de teatrul în care s-a băgat. O șterge, oferind brațul frumuseții de lângă el și înclinându-se neglijent către cei pe care-i părăsește.

— Nu te știam spiritual, observă Sylvia, punându-l în și mai mare încurcătură pe Gilles, care bănuia demult că nu-i rolul lui.

Salvarea vine de la o foarte tânără persoană, a cărei prezență sub lustra Sylviei se justifică prin puțina ei strălucire.

— Ce turnați acum, domnule Gilles? întreabă nevinovăția.

Pot să mă reculeg câteva clipe, Gilles se descurcă de minune în subiectul vechi de când lumea al ultimelor noutăți. Sylvia îl părăsește și ea, pentru a-l studia câteva minute de la distanță și pentru a-și ordona sentimentele. O văd îndoită. O parte a sufletului ei jubilează și ține s-o arate. Revenirea lui Gilles e mai mult decât măgulitoare. Dar Sylvia nu-i dispusă astăzi la concesii mai substanțiale decât cu un an în urmă. Ține prea mult la „presa” ei (orală! pentru a risca să-și piardă mințile. Și totuși tânărul e atât de fermecător, de gingaș, de învins...

Nu uit că scopul meu este regăsirea lui Gilles. Numai dacă el își va putea justifica sieși schimbarea, dacă va reîncepe să creadă în sine, atunci voi fi câștigat.

Mândria Sylviei cedează în fața curiozității. la brațul lui Gilles:

— Va trebui totuși să-mi spui de ce ai venit atunci, de mult, de ce ai dispărut, de ce te-ai întors.

Nu-i despart decât șase ani, dar fac parte din generații diferite. Acolo unde Gilles îmbrățișează, Sylvia își face probleme. Din fericire îmi seamănă.

— Trei acțiuni care s-au contrazis mult prea exact ca să nu aibă un singur substrat: iubirea, o știți prea bine.

— Iubire manifestată prin dispariție? replică Sylvia, fără pic de timiditate. Mă faci să caut un dicționar.

— Cel al manierelor mai puțin elegante, în schimb foarte omenești vă va explica rolul fugii din fața cetății ce nu deosebește prietenul de inamic.

— Există sentimente care favorizează neînțelegerea despre care vorbești.

O mustru cu tandrețe:

— Cu ce poți confunda iubirea?

Sylvia pare într-adevăr preocupată. În loc să șteargă totul cu buretele unui spirit, insistă:

— Folosești singularul atunci când vorbești de iubire? Ce îndrăzneală din partea dumitale!

— Doamnă, pledez în spiritul veacului trecut. Nu mă veți face să cred că nu înțelegeți: în toate femeile vă caut pe dumneavoastră. Vă găsesc rar, ici o trăsătură, colo alta. Descopăr clarobscurul ochilor pe care nu-i pot uita, dar la o ființă lipsită de spirit. Aflu ceva din cruzimea ce vă caracterizează, dar la o eroare a naturii. Iată o gleznă care ar putea să vă aparțină, iată și o ironie demnă de buzele dumneavoastră, dar ce limbaj, ce incultură, ce lipsă de grație. Alter-egourile frumoasei Sylvia circulă în exemplare nenumărate, dar un suflet hain le-a divizat în molecule pe care le-a distribuit întregului sex feminin. Vina mea e că vă caut aiurea în loc să vă aflu aici. Ceea ce vreau sunt toate femeile – prin dumneavoastră.

Sylvia râde cochet. Nu-i pasă că dialogul nostru, deși nu poate fi auzit de nimeni, e ușor de intuit de către oricine ar privi-o, și toți o privesc.

— Păcat că un magnetofon nu a înregistrat această frumoasă tiradă. Vorbești ca o carte cu muchiile roase. De ce ții să-mi furi vârsta?

Unele femei își pot permite luxul, altminteri de prost-gust, de a-și aduce la bară anii.

— Vreau să fim egali, vreau să fim la fel. Nu pot avea inteligența dumneavoastră, dar am curajul de a reveni. Nu știți să faceți daruri; ați învățat să primiți?

— Ce rechizitoriu! se refugiază Sylvia într-o indignare glumeață. Dacă te-ar auzi cineva, ar crede că-mi oferi mântuirea cerească și nu ce a mai rămas dintr-o inimă mult încercată. Tinere, ești prea bătrân pentru mine.

Sylvia este evident încântată de fraza matură a lui Gilles. Acesta pare și el mulțumit de audiența de care se bucură. Să fi reușit?

Prietenii Sylviei își aruncă ocheade, ceea ce nu-i împiedică s-o invidieze.

Peste câteva zile continuăm pe un teren neutru. Cineva a avut ideea să ne invite pe amândoi. Sylvia întârzie, dar nu lipsește. Ce să însemne asta? Îl văd pe Gilles la pândă, o pândă calmă, din păcate. O admir din toate puterile pe frumoasa lui salvatoare, în speranța că-i voi transmite sentimentul. Sunt plin de optimism, nu am altă ieșire.

După o vreme, cei doi par nedespărțiți. Se văd numai în public. Atunci când ea apare, Gilles, de mult prezent, îi scoate haina, o instalează, după cum o conduce la plecare, afișând o relație care nu există. Nici o încercare de a forța ușile, dar o temerară cochetărie a vorbelor.

— Sylvia, sper că nu te aștepți să-ți fac curte.

— De ce nu? întreabă frumoasă, cu adevărat

surprinsă.

— Suntem un cuplu prea vechi pentru aceasta. Între noi tot ce merita să fie spus a fost rostit. Cel puțin din partea mea. Nu rămân decât fermecătoarele nimicuri, cele care ar putea lipsi, cu toate că ar fi păcat.

— De pildă?

— Detaliile. Consideră-mă lansat într-un poem asupra urechii tale stingi. Ar merita-o. Mă reține nu teama de a repeta metafore străine, ci lenea.

— Ești din ce în ce mai încântător!

— De ce? Nu e lenea semnul cel mai demn de încredere al libertății, al degajării, al bune stări-de spirit? Poziția plină de respect în care mă vezi în acest moment, în picioare lângă fotoliul tău, nu e decât aparență. Sufletul meu zace tolănit pe un divan comod, absolut destins și senin.

— O să-mi placă foarte mult filmul din care-ți scoți de la o vreme complimentele.

— Dacă-i așa, nu pierd nădejdea unui sfârșit fericit.

Sylvia lasă paharul în care culorile fructelor înoată în vinul alb.

— Te preocupă succesul. Cum poți să pretinzi atunci că nu ai fi încordat, prezent, alert? Lenea este dușmanul tău. Dacă ți-o provoc, îți fac rău. Părăsește-mă.

— Pot fi oare mai departe decât acum? Nu ne leagă decât un păienjeniș de speranțe. O mișcare și plasa va fi sfâșiată. Sunt artist, n-am s-o fac.

— Nu ești numai artist, ești și un om care mă pune pe gânduri.

Au trecut luni de zile. Gilles întârzie să-și revină.

Degradarea lui în ierarhia studioului este sensibilă. Joacă într-o comedie grațioasă la care nu se va râde. Frumosul melancolic își vede clar declinul, dar manifestă un straniu dezinteres față de soarta sa. Mai curios este să vadă până unde va merge Sylvia.

Într-o seară intuiesc printre săgețile ironiei o slăbiciune care mă avertizează. La un moment dat las inițiativa în mâinile lui Gilles. Va fi totul pierdut, câștigat? Superbul june-prim nu se dezice. Învăluitoarea sa delicatețe devine convingătoare. Mă retrag, în ungherul cel mai obscur. Gilles se întrece pe sine. Sylvia nu se mai recunoaște. Prea multă bucurie. Mă felicit.

Într-o zi descinde la studio, pătrunde fluturându-și mânecile suave pe platou, altminteri închis pentru oricine, și se instalează pe scaunul pliant pe al cărui spătar i-a citit numele. În fața ei – reflectoare, girafe, indiferența mașiniștilor, efortul a cincizeci de oameni orientat către singurul punct supraluminat. În care se află el. Stă cu capul în mâini și înghite ocările regizorului, între două eșecuri. Nu a mers și știe că astăzi nu va merge. Se întreabă dacă va mai merge vreodată. Sylvia e palidă. Nici prin gând nu i-ar fi trecut să apară dacă ar fi bănuit. Vrea să se retragă, dar nu poate fără a atrage atenția. Stă răstignită pe scaunul către care în cele din urmă vine el.

— Am sosit chiar acum, spune ea cât mai firesc.

— Ai auzit, nu-i așa? mai curând afirmă decât întreabă Gilles. Am o zi proastă.

Și eu am o zi proastă, nu sunt în vervă, m-a luat prin surprindere. Pleacă împreună, tăcuți. Ea conduce. Undeva departe. Fără cuvinte. O simplitate superioară marchează

fiecare gest al femeii. Ajunși, îl ia sub oblăduirea ei, talentat maternă, nu și sâcâitoare. Se agită discret în juru-i, îi acordă o pseudosingurătate liniștitoare. Apoi, în fața unui foc având mai degrabă o funcție estetică, Sylvia pune întrebările capitale. Iar Gilles răspunde. Îi spune totul. Tot ce știe. Și tot ce nu poate înțelege. O clipă tresar. A bănuțit ceva? Dar intuiția femeii nu va sfârși prin a ghici adevărul? Nu, căci adevărul e, ca adesea, neverosimil și neatestat. În seara aceasta, femeia are inteligența de a nu fi deșteaptă. E doar sensibilă. Știe să asculte. Un bărbat lamentându-se este un spectacol dezagreabil. Dar Sylvia e puternică.

Sunt depășit. Nu am stimat niciodată femeile, n-am avut vreme, mai întâi le-am iubit, apoi nu le-am putut ierta că mă părăsiseră. În sfârșit, nu sunt o persoană obiectivă, n-am nici o pretenție la titlul de zeităte imparțială. Sylvia tinde să atingă sublimul. Spiritul meu critic se zbate în ungherul în care l-am înghesuit. Astăzi cei doi nu fac dragoste numai, ci străbat, ca doi rătăcitori legați de o soartă ciudată, mână în mână, un deșert primejdios. Mă cutremur o clipă gândindu-mă că destinul sunt eu.

Urmează o perioadă în care pot să dispar. O fac în felul meu. Mai spectator ca oricând, exist numai prin ochii lui Gilles. Adesea trebuie să-i închid pe ai mei. O lună de miere nu este un spectacol interesant decât pentru protagoniști. Mă plictisesc. În asemenea perioade mă tem de mine. Mă tem pentru Gilles. Una dintre marile nenorociri care pot cădea pe capul unui om este să se afle într-o situație ce-i contrazice datele sufletești, să dispună de mijloacele de a o înlătura și să nu fie reținut decât de etica sa. A mea, o știam, nu putea să nu fie infirmă.

Pare ciudat, dar pentru a dispune de o etică integrală omul trebuie să se bucure mai întâi de integritate corporală. Dincolo de principii, întotdeauna oamenii au cântărit după criterii alterate faptele infirmilor. Mila și superstiția au făcut, concomitent ori în veacuri diferite, ca infirmul fie să pară liber de chingile moralei publice, ca o compensație ce i s-ar oferi, fie să reprezinte răul, demoniacul, răzbunarea, ca o compensație pe care victima și-ar lua-o singură. Maxima primejdie pentru un infirm este puterea. Lipsit de unele satisfacții universale, privit printr-o optică jignitoare, dacă nu de omenire, atunci de el însuși, infirmul rezistă cel mai greu ispitei de a uza de puterea sa într-un mod reprobabil.

Am încercat-o din plin în acea perioadă de plictis în care fantezia lui Gilles broda pe rime date, iar intervenția mea ar fi fost cu totul nedorită. N-am să ascund că am ajuns la gânduri asasine. Într-adevăr, făcusem totul pentru tânărul actor, îmi depășisem repulsiile, mă apropiasem de zone dureroase pentru mine, trecusem peste prejudiciile ce-mi puteam aduce spre a-l salva de consecințele involuntare ale logodnei noastre. Nu eram vinovat nici de lipsa de talent, nici de superficialitatea inteligenței lui Gilles. Îi oferisem, cu eforturi notabile, o ieșire la care n-ar fi ajuns prin forțele sale. Mai mult nu era omenește cu putință. Sacrificarea lui ar fi fost salutară în primul rând pentru el, rezolvând dintr-un foc nodul conflictual. Iar pentru societate, societatea care nu știa decât să-l admire și căreia nu-i păsa de ceea ce se petrece dincolo de ecran, nu ar fi fost o pierdere prea mare într-o lume cu atâția actori de talia întâi.

Aș fi putut încerca s-o înlătur pe Sylvia. Cine știe dacă

un șoc vital, o împrejurare sincer cutremurătoare ca dispariția ei nu ar fi avut virtutea să-l virilizeze pe grațiosul pierdut. Ezitam. Ba, mai mult, evitam să-mi pun cu seriozitate problema. Enigma nu este greu de pătruns. Dincolo de infirmitatea mea absolută, dar cu disperarea imposibilului, o iubeam. Astăzi înregistrez acest cuvânt fără nici un șoc, dar atunci l-am ocolit cât am putut. Nu doream să-mi certific simțământul și prin aceasta să reactualizez avatarurile situației mele. „Luna de miere” a fost însă o încercare grea pentru echilibrul meu. Am depășit-o cu bine doar în sensul că nu am făcut niciunul dintre gesturile necugetate care-mi erau la îndemână. Supraomul din mine are însă limite firești. Flacăra primă a iubirii celor doi începuse să pâlească, la orizont se profila spectrul obișnuințelor, era momentul să mă readun, să mă liniștesc și aș fi făcut-o dacă destinul nu m-ar fi menținut fără întrerupere în preajma celor doi. Atunci când tensiunea ar fi trebuit să scadă, forțele mele au cedat și m-am trezit dezarmat în fața primejdiei. Simpatia mea conciliantă față de tânărul atât de încercat făcuse loc unei gelozii reci, fără perspective și fără milă. Acum nu l-aș fi înlăturat pentru nimic în lume. Aveam nevoie de el, nu numai ca portbagaj, ci și ca obiect al suferinței. Prezența lui îmi era indispensabilă. Cât despre a ei, devenise unica mea rațiune de a fi.

Iubirea „din cap” e cea mai primejdioasă dintre iubiri. Nici un resort sufletesc nobil nu-i antrenat în această mișcare. O luciditate crudă sfâșie mai mult decât iluminează obiectul iubirii. Aleasa devine subiectul analizelor celor mai alambicate, materia primă a construcțiilor celor mai hazardate, a presupunerilor

infamante, robul pasiv al imaginației și al ironiei. Dintre aliatele dragostei prezentă integral nu este decât gelozia feroce, devorantă, distrugătoare. Din fericire nu-mi cunoșteam sentimentele.

La început, pe fondul plictisului explicabil prin rolul ingrât pe care fusesem nevoit să-l joc, o anumită aversiune, disprețul, ironia față de Gilles puteau fi până la un punct explicabile. Contrar intereselor mele celor mai intime, stângăciile, gafele actorului începură să mă amuze. Mi-ar fi plăcut să le subliniez, să-l cobor în fața lui și a ei. Pândirea slăbiciunilor lui Gilles deveni pentru mine o ocupație favorită. Ca dinadins, faza cea nouă, deși puerilă, ca orice zonă fericită, îi ascuțise agerimea, prezența cvasicontinuă a Sylviei îl obliga la o mobilizare neîntreruptă. Intimitatea și mai buna cunoaștere atenuaseră, firesc, efectul farmecului nativ al frumosului tânăr. Sylvia se apropia de substanță, iar Gilles o știa. Angrenat în noua mea atitudine, n-am observat că obținusem ceea ce dorisem. Într-adevăr, „tratamentul Sylvia” reușise, aș fi putut să mă felicit dacă n-aș fi existat – în sensul cel mai terestru al acestui cuvânt. Gilles își revenea, se simțea mai sigur pe picioarele sale acum, după întâia sa cucerire importantă. Un plus de vigoare, un plus de mister și băiatul s-ar fi aflat în fața cu marea sa iubire. Nu i-a fost scris.

Cât de puțin mă cunoșteam atunci când, înduișat de soarta voiajorului meu, pusesem la cale întâlnirea cu Sylvia. Iar acum nu-i puteam ierta succesul care mi se datora!

Îmi venea tot mai greu să mă rețin. O forță diabolică mă împingea să-l zvârl pe Gilles în ghearele ridicolului, să mă detașez de el, să marchez distanța dintre noi.

Imposibilitatea de a afirma o atitudine față de Gilles,

de a mă manifesta altfel decât prin Gilles desemnă, paradoxal, ca victimă a veninului care se acumula în mine pe Sylvia însăși. Intoleranța mea față de amarez se traduse în adversitate față de frumoasa și oarba lui parteneră.

Totul începu în momentul în care un incident atât de banal ca desprinderea toartei unei cești, soldată cu risipirea pe covor a unei cafele, stârni din partea lui Gilles, în locul unei atitudini prevenitoare, ori cel puțin al indiferenței, râsul. Era, desigur, o gafă acest hohot de râs, în fond însuflețitor la acest convalescent, dar Sylvia nu s-ar fi formalizat dacă n-ar fi citit în el nuanța de răutate ce-mi aparținea. Gilles își reveni repede și, confuz, își ceru scuze, îngenunchind să adune resturile ceștii pentru, a nu fi nevoit să-și explice comportarea. Sylvia însăși nu insistă, dimpotrivă, își regretă privirea prin care protestase, prea târziu însă, căci își făcuse efectul.

Urechea atât de fină a femeii se sensibiliză. În zilele următoare, ea putu să observe că înclinarea spre ironie a iubitului ei, departe de a-l deservi, îl face să se însănătoșească și mai rapid. Jignită la proporții microscopice, femeia de lume ezită să reacționeze. Se temea – era de-a dreptul înduioșător! – să nu strice tot ceea ce, neașteptat de matern, realizase. Slăbiciunea odată descoperită, Gilles ca și mine ne năpustirăm asupra ei.

De ce n-a dispărut din chiar prima clipă de manifestare a noului Gilles? Din mândrie. Sylvia nu putea fi concediată, nu putea pleca drept urmare a unui gest care să nu-i aparțină. Trebuia să rămână și să construiască o ruptură demnă de o protagonistă ca ea. Admițând că se gândea la o ruptură...

Cert este că Sylvia trebui să asculte și să riposteze la

mici observații ironice, să-și vadă comentate cu amuzament ușoarele alintări, subtilele inconsecvențe, măruntele manii care abia dacă meritau acest nume și din care, la urma urmei, se compunea. Gustul ei, admirabil cultivat, găsi în Gilles un critic amabil, bine dispus, tolerant, cu atât mai greu de suportat. Între cei doi prăpastia creștea.

Abia atunci am avut revelația iubirii. Într-o zi am tresărit văzând-o cum, sub atingerea unei nuanțe din glasul lui Gilles, iubita lui păru că, literalmente, se îndepărtase, fizic, de noi. O neliniște fierbinte m-a copleșit. Primejdia ca ruptura să se producă extrem de curând era iminentă. Gilles părea cu totul compromis în ochii ei. Nu-mi rămânea, pentru a o păstra în preajmă, decât să mă delimitez de el imediat, s-o rup cu învelișul meu material din care-mi făcusem un adversar.

Într-o seară am atacat.

— Iată-ne, am spus, ne îndreptăm către sfârșitul colajului nostru. Am putea să tragem concluzii.

Sylvia a tresărit violent.

— Ce vrei să spui?

Spre bucuria mea, tresărise și Gilles. I-am dat răgazul să se dezvinovățească de replica pe care nu el o gândise. Dar Sylvia era femeie, nu se putea liniști după asemenea cuvinte.

— Trebuie să te explici, insistă ea, de altfel regretând-o.

Atunci, cu o supremă plictiseală, am revenit în arenă:

— Ce te-a făcut să-mi ții companie în aceste luni? Caritatea, uimirea, înțelegerea superioară față de lipsa mea de talent?

Nu am roșit folosind în fals persoana întâia a prezentului indicativ.

— Sau m-ai iubit?

Sylvia se ridicase de mult să plece – mental. Practic era paralizată. Am profitat.

— Ești o femeie superbă, să te privească cineva e o încântare. Să te aibă – un dar divin. Dar apoi? Mai direct spus: ce se întâmplă de partea cealaltă a baricadei? Ție, cea atât de încercată, dragostea îți mai spune ceva? Ori ai devenit un obiect al iubirii, o mobilă de lux, un pretext, cuierul sentimentelor noastre, indiferent, imobil, veșnic nou, lustruit, inoxidabil?

— Nu se poate, murmură femeia.

Învinsesem. Am citit dincolo de bâiguiala ei: nu credea că aceste cuvinte ar aparține lui Gilles. Băiatul, îngrozit el însuși, palid, se dezvinovăți chiar cu aceste cuvinte:

— Nu mai știu ce vorbesc, nu sunt cuvintele mele...

Se bâlbâia. Îngenunche. Sylvia făcu o violentă mișcare înapoi.

— Te temi de mine, înregistră el.

— Nu ești tu, spuse ea inexpressiv, cu gura uscată.

— Ei bine, nu! am izbucnit. Puteai să bagi de seamă. Nu-i Gilles, nu-s ideile lui – „ideile” lui Gilles! –, nici vocabularul lui de culise galante. Cel ce te insultă sunt eu, CELALALT!

E o fericire să-ți permiți din când în când o doză de cabotinism. Pentru un fugar și un refulat voluntar ca mine, explozia teatrală devenise o necesitate. M-am dezlănțuit, așadar, la modul cel mai odios melodramatic.

— Oare n-ai simțit, frumusețe paradisiacă, în

insistențele tânărului acestuia o intenție superioară? Îl cunoscuseși, știai până unde pot ajunge facila sa structură, debila personalitate a amoretului nostru. Schimbarea nu te-a uimit destul, ai acceptat prea repede ceea ce-ți șoptea vanitatea, iată-te acum în dificultate! Dar mai apoi, când ai văzut apărând cu atâta grosolănie de sub delicata piele a celui ce te iubea colții care te mușcă azi, cum de nu ai ghicit adevărul? Văd însă că nici acum nu-l ghicești, nici acum! Ei bine, îți meriți pedeapsa: nu mă voi divulga mai mult!

În timp ce peroram astfel, o urmăream pe Sylvia prin apartament, căci, desfigurată și depășită de evenimente, femeia se concentrase asupra fugii. Ca pentru a încheia cu brio stridentă scenă pe care o realizasem, Gilles, mut de peste cincizeci de secunde, leșină la picioarele ei.

Scuturându-și genunchii, după ce se ridică de pe covorul în culori nocturne, Gilles nu păru să-și amintească mare lucru. Reținea doar faptul că legătura sa cu Sylvia, care, pe o cale ascunsă, îl făcuse să sufere, se încheiase. Peste o oră se regăsea în propriul său apartament, recurgea pentru limpezirea gândurilor la un duș rece și, resemnat că nu vede nici un progres în ordonarea ideilor, se arunca într-un somn fără vise.

I-am acordat cu generozitate acest răgaz, cel din urmă înainte de a porni în urmărirea care avea să distrugă mai multe existențe decât crease fiecare dintre noi.

Am început destul de abrupt: urmărind ieșirile Sylviei, urmând-o cu mașina lui Gilles de-a lungul zilelor, al căror program îmi păru încărcat. I se citea pe figură o îndârjire

care-i stătea de minune, înlocuind cu succes aerul său ironic de altă dată.

N-a întârziat să-l observe pe Gilles. Deveni atunci provocatoare. Se oprea în plină stradă să vorbească cu prieteni, intra pe neașteptate în magazine în care nu mai călcase, în vreme ce Gilles trebuia să-și continue cursa ori să parcheze fără convingere, întrucât după această operație rareori o mai afla pe femeia urmărită. Uneori o regăsea totuși. Dacă era singură, o saluta reverențios, prelungind cu sobrietate gestul, astfel încât să fie observat de cei din jur. Sylvia înțelegea primejdia, nu răspundea, se prefăcea grăbită, absentă, fugea către alt raion, traversa primejdios. Când se afla în dificultate, vânzătorul care tocmai îi tăia bucata de dantelă și pentru aceasta nu putea fi părăsit putea să audieze un monolog ca acesta, rostit cu cel mai grav timbru:

— De câtă vreme nu v-am mai întâlnit, doamnă! Și cât de încântat sunt să vă salut astăzi! Nu este așa că toamna aceasta prelungită are o aromă de anotimp nou? Are o aromă de statornicie, de cinste și fidelitate. Îmi veți permite să vă duc pachetele? Cunoștințele noastre comune întreabă de dumneavoastră...

Gilles era cu totul absent, puteam s-o țin astfel, pe tonul omului pătruns de respect, zeci de minute.

Sylvia avea de ales. Ignorând tirada celui de lângă ea, dădea de bănuir, stârnea curiozitatea, astfel că numai în puține rânduri monologurile rostite de Gilles nu evoluară în dialoguri supra-încărcate de sensuri.

— Domnule, îmi pare rău, sunt așteptată, încerca Sylvia cu acea indiferență care bate la ochi atât de violent.

— Să vă conduc? Sunt cu mașina, răspundea cu o

plecăciune servilă Gilles.

— Iată, descoperea alteori femeia pe care o iubeam, prietena mea Alexandra. Ce bine că te-am întâlnit, draga mea.

— Mă bucur că nu vă las tocmai acum singură, saluta Gilles mai sfios ca niciodată înainte de a dispărea.

La studio revirimentul energic al lui Gilles făcu impresie. Căci nu l-am lăsat pe bietul băiat fără ocupație. În prima zi în care actorul păru într-o minimă formă, l-am acostat pe regizor, comunicându-i că rolul pe care mi-l destinase era imbecil și somându-l să „mă” folosească în roluri de substanță. Stuporii lui i-am răspuns cu o siguranță de sine care nu i-a scăpat. Am refuzat să mai joc în vodevilul aflat pe tapet.

O audiență la directorul studioului m-a ajutat să-mi precizez intențiile. Aveam să încerc o revoluție: nici o comedie, doar filme de bază, altminteri despărțirea. Cu o lună în urmă, lui Gilles i s-ar fi răs în nas. Misterioasa schimbare a tonului își făcu însă efectul. Studioul era de acord să încerce cu condiția ca vodevilul să fie și el încheiat. Un dialog scăpărător ne aduse la înțelegere. Vodevilul va fi încheiat, dar nu și distribuit deocamdată.

Gilles reapăru cu regularitate la studio. Schimbarea pe care o determinasem nu trecuse fără ecou.

Portarul era cu mult mai respectuos, ajutoarele prompte, dar nu ocrotitoare, fetele ciupite părintește de obraji nu-l mai visau pe Gilles.

Serile mi le petreceam frecventând locurile în care aș fi putut-o întâlni pe Sylvia ori căutând-o. Seninătatea agresivă a frunții lui Gilles, replica sa promptă și caustică îi alungară simpatiile domnișoarelor cu ochi rotunzi și-l

apropiară de bărbați. Aceștia se amuzau, între două zile de armonie conjugală, să lanseze răutăți misogine ori să le încurajeze pe ale mele, cu atât mai plini de năduf cu cât ghiciseră just cauza veninului în inaccesibila pentru ei Sylvia. Mizasem pe binecunoscuta lașitate a bărbaților față de femeile pe care nu le pot avea și câștigul era evident.

Iubita mea suporta foarte greu prezența lui Gilles în casele în care intra, dar, cum artistul nu-și anunța sosirea, întâlnirile n-au putut fi evitate. Saluturile mele pline de adânc respect, la care se adăuga un bob de maliție, o făceau să roșească fără candoare. Nu ne vorbeam. În schimb, orice cuvânt rostit de mine ori de cei care mi se găseau în preajmă îi părea o aluzie. Panica greu ascunsă a privirilor ei mă îndurera și mă îndârjea. Nu puteam fi decât rău cu ea și cu Gilles.

Uneori eram de-a dreptul impertinent, aluziv, aruncam vorbe în doi peri. Inima lui Gilles bătea să se rupă. Cred că s-ar fi opus din toate puterile dacă ar mai fi fost în stare. Dar timpul acesta trecuse de mult.

Într-o zi Sylvia apăru însoțită de o namilă iradiind sănătate. Decisă, privirea ei mă înfruntă. Aveam de ales. Nu mi-am schimbat comportarea. Am jignit-o pe Sylvia. Oricât s-a stăpânit, i-au dat lacrimile. Bestia de alături înțelese, dovedind că era totuși o ființă rațională. Înșfăcându-l de guler pe nenorocitul de Gilles, îl scutură, acoperindu-l de batjocuri, desfigurându-l cu palmele, cu pumnii, prefăcându-l într-un sac de antrenament. Stranie senzație să iei parte la o bătaie fără a simți durerea unei lovituri, șocul unei directe. De aceea poate am avut puterea să-i cer lui Gilles efortul neverosimil de a înfrunta mastodontul. Trebuie să fi fost nostimă râvna cu care

pumnul de fetiță al lui Gilles căuta stânca maxilarului advers pentru ta se zdreli de ea. La fel de ridicole vor fi părut loviturile copilărești la picioare, smulgerea părului și alte acte ale acestei piese grotești. Sylvia trebui să asiste la compromiterea ei de către însoțitorul său, ca și la distrugerea fizică a iubitului de ieri. Fu demnă ca o eroină de tragedie. După primele minute, cu privirile moarte, ceru să fie condusă acasă. Un sfert de oră mai târziu, Gilles revenea cu ultimele puteri pentru a mai depune în obrazul profesionistului expresia pur simbolică a indignării sale. Acesta râse, îl trimise a patruzecea oară la podea și plecă disprețuitor.

Abia acum gazdele se putură apropia de Gilles. Îl întinseră pe o canapea, îi opriră sângele care părea că-i curge din tot capul și încercară să-l liniștească folosind anticul remediu al cuvintelor. Actorul se lăsă dădăcit și îngrijit, udându-și bandajele cu nestăpânite lacrimi de umilință. Înnoptă acolo, spre neplăcerea vagilor prieteni la care nimerise. A doua zi se deșteptă primul, din cauza durerilor. Plecă închizând cu băgare de seamă ușa intrării, până nu se trezise nimeni altul în casă, și se afundă în negura dimineții.

O săptămână și mai bine de singurătate, cu telefonul smuls din priză și soneria întreruptă, cu oglinzile acoperite, o săptămână în care nu ridică storurile și nu consumă decât băutură îi servi lui Gilles de tampon cu lumea. Brutalitatea ultimei aventuri se dovedise pentru el mai șocantă decât ar fi putut prevedea cineva, iar împrejurarea fusese cu totul neprevăzută. Uluitoare și dezarmantă era și asemănarea scenei cu destule dintre filmele puerile la a căror naștere

luase parte.

Într-o dimineață se trezi vindecat. O dispoziție macabră, dar limpede îl smulse din pat. Ridică storurile. Orașul era straniu, neschimbat, dar cu totul străin. Smulse șalurile de pe oglinzi, aprinse luminile și rupse bandajele care-i ascundeau fața. Cu ochii închiși se spală îndelung, fericit de reîntâlnirea cu apa înghețată, cu viața. Apoi, cu obrazii șiroind, se privi. Cântări cât putu mai obiectiv. Rezultatul era îngrozitor. Desfigurat, avea o expresie ciudată, trăsăturile lui exprimau o ironie obsedantă, fără acoperire interioară. Cariera lui artistică se încheiase.

Important de semnalat: prăbușirea pe care șocul acestei experiențe i-o provocase îl readusese pe Gilles la cârma personalității sale. În ce mă privește, m-am trezit peste noapte readus la rolul de spectator, ca la începuturile cunoștinței noastre. Eram cel puțin nedumerit, aproape îl admiram pe bietul băiat pentru neașteptatul reviriment al tăriei de caracter. Confruntarea cu bestia îi făcuse fundamental bine.

Mai puțin plăcut era să-i ghicești gândurile, intențiile. Părea că acționează în transă, deși cu mișcări agere și altminteri lucid. Se mișca parcă după un program bine știut, atât de bine, încât nu mai trebuia să și-l repete mental, un program intrat în sânge.

Nu făcu nimic special. Se duse la studio și-și prezentă demisia. Tăie cu un gest bărbătesc, neașteptat, plin de demnitate, însă nu brutal, valul de lamentări, întrebările, revolta explicabilă ale celor care-l iubeau. Intrigați de absența lui, aflaseră în linii mari ce se întâmplase, mai puțin rolul meu secret în dârza înfruntare. Intimii bătuseră la ușa lui, colegii încercaseră să-l sune la telefon. Gilles avu

răbdarea de a determina pe fiecare să renunțe a-l căina, fără să jignească pe nimeni. Izbuti de minune. N-am putut să nu observ cu invidie că în acest ceas de supliciu rămăsese cu adevărat calm. Evident, m-am întrebat pentru ce nu a folosit în vederea demisionării corespondența ori telefonul. Răspuns nu exista.

Conducerea studioului făcu mofturile de rigoare, indispusă de pagubele inerente, în fond scoasă din încurcătură de gestul fostei vedete. Cu toții, colegi, mașiniști, directori, îl întrebară ce gânduri are. Le spuse că intenționează să-și cheltuiască agonisita în stațiuni mondene, să călătorească, să vadă lumea. Primi în tăcere potopul de aprobări ale binevoitorilor.

În repetate rânduri m-au vizitat îngrijorarea, nedumerirea, panica. Încercările mele de a interveni se soldaseră cu un eșec total. Nu aveam nici o putere asupra persoanei lui Gilles, eram redus la tăcere, înghesuit într-un colț, interzis.

Nu mai puțin paralizat m-am pomenit în fața Sylviei. Așadar, avusese curajul! Stătea în fața ei drept, demn și simplu, fără afectare sau reproș. Albă ca varul, femeia amuțise, izbucni curând în lacrimi, disperată de răul de care era vinovată. Își ceru la nesfârșit iertare, fără să se liniștească atunci când Gilles o încredință că nu-i purta nici o ranchiună, că era convins de inocența ei. În cele din urmă o somă să-l asculte. Splendida femeie încremeni cu lacrimile neșterse. Încremenii și eu, îndurerat de nenorocirile provocate de mine, de ruina artistului, de suferința celei pe care mai mult ca oricând o iubeam.

Gilles nu se apropie să-i usuce lacrimile. Îi prezintă însă o imagine destul de obiectivă a lucrurilor. Atracția

neînțeleasă pentru ea, lipsită de un fundament interior, chemarea străină, dar irezistibilă de a o cuceri, la fel de inexplicabilă ca și îndârjirea de a înfrânge bestia în cursul înfruntării nedorite. Ea asculta fără să înțeleagă. El insistă. Știa ca nu poate fi crezut. Era totuși de datoria lui să încerce a-i prezenta situația reală.

— E greu de închipuit, dar acționez ca și cum în locul meu ar conduce altcineva. Gesturile, ba și cuvintele mele din ultima vreme nu-mi mai aparțin. Ca și alte persoane, ai crezut că mă maturizam, nu-i așa? Ei bine, cele două fenomene n-au nici o legătură. Ce ciudat e să te auzi vorbind în limbajul altuia, mai ales înainte de a-ți da seama de asta, atunci când totul se rezumă la o senzație de fals, de intruziune. Nu e vorba de o dedublare, nici de o nevroză. De altfel, ai libertatea să nu mă crezi. Cele ce-ți comunic sunt pozitiv adevărate, dar dacă-ți par dincolo de verosimil ia-le drept scuze, drept o renegare a comportamentului și a cuvintelor mele din ultimele luni.

— Dar astăzi? șopti Sylvia timid.

— Astăzi e ceva special. Cu toate că limbajul „celuilalt” mi s-a lipit de cerul gurii și nu mai pot scăpa de el, ideile îmi aparțin. Cred că am suferit un șoc regenerativ.

Sylvia tăcea. Nu-și putea permite să creadă.

Am făcut atunci un efort supraomenesc.

— Nu-l crede! am strigat. E nebun!

Femeia încremeni.

— Îl auzi? murmură Gilles ridicându-se în picioare. Se zbate. N-o să-l mai las să mă domine. O să putrezească acolo unde e, fără să ți se mai poată adresa.

— Te iubesc! am răcnit, distonant.

— Vezi bine cât suntem de diferiți, noi doi care-ți

vorbim în aceste clipe. El te iubește. Eu te admir cu vechea mea ușurătate. A dorit să te aibă prin mine. Iartă-mă. N-am fost conștient. Acum știu.

— Gilles, gemu, bătrână, partenera nopților sale. Te rog din suflet, pleacă.

Se opri așteptând catastrofa.

— Da, imediat și pentru totdeauna. Fii liniștită, n-am să revin și n-are să mai revină. Plec liniștit la rându-mi. Acum s-ar putea să mă crezi.

Vorbea sigur de sine, bărbat, pe când eu mă zbugiumam neputincios, blestemându-mi zilele și pe cel care mi le prelungise cu asemenea preț.

Plecă închizând cu grijă ușa și fără să arunce înapoi nici o singură privire.

Sui la volan și, conducând cu atenție, părăsi orașul. În lumina dinspre amiază, șoseaua scânteia prin mii de fire de praf. Gilles se înscrise pe un culoar pustiu și accelerează. Curentul îi mângâia fața. Șofa degajat, odihnindu-se pe spătarul canapelei și fără să-și ia ochii de la spațiul peste care avea să zboare în secunda următoare.

Atâta liniște avu darul să ascută la maximum suspiciunile mele. După penibila mea ieșire în fața Sylviei mă retrăsesem iarăși la întuneric.

Încotro mergea însă Gilles? Trecea în viteză prin micile localități înșirate pe ața șoselei, atent să nu contravină normelor. Nici un gând nu-i tulbura seninătatea. Asta nu putea să dureze la infinit.

M-am lansat în presupuneri. Am rememorat orașele care ne așteptau, fără să știu dacă vreunul îi spune ceva în mod special artistului meu. Am constatat cu uimire că nu

știam nimic despre el. Probabil că are undeva părinți, rude, apropiați la care va căuta consolare. Desigur, alerga să ceară ajutorul lor, încercam să mă conving. Nu era ușor. Gilles nu arăta ca un om care are nevoie de sprijin. Gonea cu o sută pe oră, fără încordare, prudent cu toate acestea, dar mai presus de orice fără scop.

Ore în șir am trecut în revistă nenumărate posibilități. Numai pe una o ocoleam. Orașele de care-mi aninasem speranțele trecuseră fără ca Gilles să stopeze. Intram în munți. Serpentine agere săltau pe marginea prăpăstiilor. Acul vitezometrului oscila în jurul aceleiași valori ca în urmă cu o jumătate de zi. Soarele cobora spre apus. Ce avea de gând Gilles? Să se nimicească? Automobilul fulgera pe lângă alte mașini, lua în viteză curbe neverosimile, dar, nealterate, reflexele conducătorului nu șovăiau. Nici un capriciu al reliefului nu izbuti să-l surprindă nepregătit. Se însera. Avea oare Gilles să reziste la infinit? Era vizibil că nu are de gând să schimbe alura. Iar munții, departe de a se termina, păreau că generează la nesfârșit.

Atunci am acceptat evidența. Gilles se sinucidea, dar nu în mod laș, ci făcând tot ce era cu putință ca să evite deznodământul. Poate, m-am gândit, nici nu știe c-o face! Greșeam, desigur, dar altceva era important: să-l opresc! Pieirea lui Gilles era și pieirea mea, și tocmai acesta era obiectivul actorului, pe mine mă viza tentativa lui, cu mine lupta pe parcursul acestor kilometri. M-am răsculat cu toate forțele mele, încercând să-l oblig să oprească. Am repetat la infinit manevra care-mi izbutise de atâtea ori. Nu cu acest Gilles. Panica puneă tot mai deplin stăpânire pe mine. Oare de aceea mă chinuisem atâta să-l scot pe artist din moartea sa vie, ca acum să mă asasineze? Acesta să fie

sfârșitul iluzoriei mele nemuriri? O furie neagră mă otrăvi, o ură infinită împotriva tuturor. Să fi putut, l-aș fi obligat pe Gilles să-și apropie butonii fatali chiar aici, în pustiu, pentru a-l pedepsi EU. Din fericire nu era cu puțință. În schimb piciorul lui atârna tot mai greu pe accelerator. O asemenea zi nu se putea să nu-l fi zdrobit. Gilles era numai o rețea nervoasă adusă la maximum de încordare.

Ciocnirea avu loc în orășelul următor. Șoferul dubei venea din față, conducea fluierând. În ultima clipă, scos din minți și ajutat de gesturile dezordonate ale unui Gilles îngrozit de moarte am obținut contactul butonilor. „Opelul” a zdrobit partea stângă a dubei. În dreapta, alb ca varul, împrăștiat de cioburi, omul cu care aveam să împart o altă veșnicie tremura. Buzele îi mai erau țuguiate ca și cu 15 secunde în urmă, când fluiera. Până să ajungă la noi oamenii care alergau către locul catastrofei aș fi putut să arunc o privire în oglinda ce mai vibra încă deasupra fostului parbriz, spre a cunoaște cu o clipă mai devreme noul meu chip. Dar nu, putea să aștepte. Nu aveam ochi decât pentru straniul morman de fierărie și haine din care se desprindea figura străină a lui Gilles, un Gilles imposibil, văzut din afară, un Gilles fără grație, urât, un Gilles mort.

Partea a doua

CADRIL DE UMBRE

Bătrânețea este un rău necesar.

După zbuciumul existenței mele anterioare, încărcat de traumatisme, i-am simțit nevoia. Am aflat-o prin amintitul pensionar, în ale cărui tabieturi pline de eleganță m-am refăcut. Obligat să-l părăsesc, l-am cunoscut pe Gilles. Experiența Sylvia ar fi fost suficientă pentru a potoli căutările celui mai înrăit explorator.

Diavolul meu nu m-a lăsat însă. Am reînceput colindul. De astă dată fugeam. Numai o existență într-adevăr insolită mă putea scoate din cercul vicios al amintirii. Am evadat.

Nu mă grăbeam. Treceam, cu o blazare împrumutată, printre oamenii ce alergau la treburile lor de o importanță ridicolă și, cerându-i cu prudență, căutam.

Nu este ușor să alegi. Nici să alegi alegerea nu e ușor. Cel puțin așa spun filosofii. Ei consideră de datoria lor să ne sperie: existența este o ecuație cu un număr infinit de necunoscute. Datoria noastră este să-i credem.

Ce tortură să te alegi pe tine! Desigur, în fiecare dintre noi plutește o împăcată invidie. De câte ori într-o viață de om, într-un an, într-o zi n-aș vrea să fiu el! În acest sens copilăria noastră este perpetuă. O, frumosul trecător cu mers nobil, cu sprâncene sigure, cu brațe puternice! O, curajosul erou, umbra albă ce zboară pe schiuri prin neonul zăpezii către salvarea suavei furate de iarnă! Sau bătrânul superb, ascunzând în surâsul subțire omnisciența. Mâna diabolică pe un arcuș fără seamăn. Fruntea lui Einstein.

Geniul lui Picasso.

Dar întregul? Van Gogh înseamnă și nebunia. Wilde este și refuzul, risipa de sine, viața ca joc. Poți alege ficțiunea, idealul, abstracția. Poți alege să fii Dumnezeu. Dar în om sunt concretul, neașteptatul, ascunsul; versul unduitor, însă și butaforia; mirajul aparenței, convenția, dar și practicabilele. Câtă înălțare, cât viciu. Restul e banalitate. Greu s-o alegi. Urâtul nu te atrage. Cât despre virtute, uscata ei rădăcină nu mișcă decât pe călugări.

Este prea riscant să aleg un om excepțional. Îl suspectez de taine teribile. Cer un om normal. Regatul meu pentru un om normal! Galeria râde. Nimeni nu e într-atât de normal, încât să fie egal cu sine însuși. Nu există normal. Față de cei care trec pe strada aceasta omul perfect normal va părea un monstru. Va fi calm, socotit când fiecare își iese din minți, va fi sentimental când nebunii cască. Omul normal își va argumenta sentimentele și va trăi emoția concluziilor sale. Omul normal va fi dur, căci urăște compromisul, și va fi oportunist, deoarece se socotește o medie. Omul normal a descoperit dreptatea și pentru ea e în stare de orice crimă. Omul normal este rău, asocial, iresponsabil. E anormal.

Rămâne omul întâmplării, acest om normal opus omului normal. Disproporționat, nereprezentativ pentru specie. Câteva automatisme, puțin pitoresc, o dâră de infern ascunsă între faldurile plictiselii, o pasiune calmă, utilă ca subiect de conversație, ca factor ce ordonează relațiile cu amicii.

Acest om este asimetric. Are două mâini cu câte cinci degete, dar mâinile și degetele nu-i sunt perfect asemenea nici ca dimensiuni și nici ca funcție ori structură. Iar

organele fundamentale sunt unicate, plasate conform unei necesități secrete. S-ar putea să descoperim că normal pentru om este echivalent cu anormal pentru natură și invers. Conform acestei teze, toți oamenii sunt excepționali, numai că unii nu ne interesează.

Cum să aleg așadar? Să prefer poetul făcându-mă că uit nevrozele sale? Să mă pronunț pentru echilibrul unei brute frumoase, închizând ochii asupra întunericului de sub sănătatea ei? Să spionez îndelung oamenii, căutând să descopăr ce calități ascund cu gelozie sub crusta placidității ori a cruzimii, ce vicii le sfâșie nopțile, ce crime pun la cale fără să miște un deget, ce formă a lașității preferă ori cu câtă pudoare își reprimă o dragoste prea eterică pentru acest veac? Să pătrund pe ușa din dos a imobilului în care voi locui, în substanța căruia mă voi zidi, să elimin orice surpriză și să dizolv orice iluzie înainte încă de a se fi putut formula? Posibil, dar inutil, baroc, grotesc, dezgustător.

Nu o dată mi s-a întâmplat să asist la expunerea sistematică a calităților unor persoane. Era mortal. Inventarul distruge. Spuneți de trei ori despre cineva că este bun și-l veți vedea pierind din raza privirii voastre, estompat de formulă, sucombând sub povara pe care o poartă cuvântul. Morții aceștia abundă în jurul nostru. Îi suportăm. Dar nu putem deveni ei. Preferăm alianța întunecoasă cu răul din noi, la nevoie cu binele chiar, dar fără pierderea intimității cu noi înșine, fără admiterea în forul interior a frazelor, a definițiilor. Dicționareleucid.

Cum să aleg dar? La voia inspirației, la întâmplare, cucerit pentru o clipă de culoarea unei trăsături care poate să nu fie esențială, poate să nu fie veșnică, poate să nu fie. Ajunge că pare. Desigur, va urma regretul. Dar cine dintre

noi nu regretă că este ceea ce este?

Am urmărit mai întâi un om al echilibrului. A fost imposibil să-l aflu. Dintre nebunii care asaltează cetatea noastră interioară echilibrați sunt cei ce nu se văd. O reținere pe care nu m-am străduit s-o explic m-a împiedicat să aleg omul invizibil, poate inexistent. Am ținut sub observație câțiva funcționari apatici, de neclintit în indiferența lor față de viață. Un asemenea echilibru n-avea nimic îmbucurător. O altă sinteză mi-a fost oferit de bonomia unui monument al bunei stări carnale. Bucuria fizică de a exista prezintă o atracție de loc neglijabilă. L-am cunoscut însă modul de viață și am văzut că plătește elasticitatea mușchilor cu întreg timpul său și cu o exasperantă credință în ei. Nu-mi lipsea timpul, însă ideea de a mă consacra bicepșilor altuia mă făcea să râd. Nu eram singurul. Admiratorii săi îl disprețuiau. Iar femeile l-ar fi vrut ca pe o anexă a vieții lor, ca pe un obiect. L-am întors spatele. Ceilalți erau prea febrili, prea dedați trup și suflet unei vieți mediocre pe care o supralicitau. Orbi care doresc să nu vadă, îmi erau cu totul străini. În jurul meu aglomerația existențelor întruchipa un deșert.

Atunci a apărut Delios. L-am zărit cu greu, întrucât nimic nu-l ajuta să se remarce. Ah, am strigat când a intrat în zona conștiinței mele, iată echilibrul! Căci, șters și aproape inefabil în discreția existenței sale, avea o calitate în plus: misterul. Echilibrul său era o absență, iar mediocritatea o stare de transă. Când am înțeles, m-am fixat asupra lui. Nu aveam de ales. Era singurul despre care nu știam totul. Fără să mă amănesc că voi descoperi prin el piatra filosofală, aveam rațiuni să-l prefer.

Marea trecere a fost cu adevărat stranie. Dintr-o lume

lesne de analizat, m-am trezit în păienjenișul ciudat al celor nespuse și necercetate. Delios avea darul de a se complăce în jocul aparențelor până la dizolvare. Descompunerea senzațiilor în elemente era o lume nouă, în care m-am rătăcit.

Umbrele treceau grăbite, apoi reveneau, sau poate erau altele, identice, erau multe și nu se opreau, o clipă se repezeau înainte, se împiedicau, schimbau direcția, un du-te vino fără sens, o aglomerație de bâlci, numai veselia lipsea și acesta era lucrul cel mai supărător, indiferența cu care străbăteau locul, aferate, preocupate, nu prea însuflețite însă, dezinteresate jignitor de cei pe care-i tulburau, prin perimetrul căroră își făcuseră drum, antrenându-se unele pe altele, ca furnicile când formează o coloană vie traversând o poiană, escaladând un copac. O aglomerație obositoare prin faptul că siluetele abia se puteau distinge chiar și cu ajutorul vizorului, iar Delios tocmai își demontase pentru o nouă revizuire, a zecea poate, generatorul de câmp epsilon.

Se afla din această cauză în cea mai neagră dispoziție, convins cum era că până va termina să reasambleze generatorul vor dispărea, ca și dățile trecute, și apoi se apropia ceasul în care compatrioții lui aveau să repopuleze locul și atunci nu va mai putea face un gest, va trebui să renunțe, iarăși să renunțe, și asta-l întrista. Lucra în grabă, din care cauză imprecis, cu gesturi ineficace, rău controlate, deoarece se oprea mereu să tragă cu ochiul în vizor, supraveghind lumea ale cărei umbre el singur le vedea. Operația se prelungea, curând fu limpede că n-o va încheia în timp util, se grăbea zadarnic, nu era nimic de

făcut. Degetele îndemânatice lucrau singure, știau că-i de prisos și totuși lucrau, supuse, țineau să nu li se poată reproșa nimic. Delios, cu toate acestea, era departe de a fi mulțumit de ele, zvârlea asupra lor o privire străină, încărcată de amenințări neclare, descurajante.

În cele din urmă primul trecător își făcu apariția. *Locul* era pierdut pentru ziua aceea. Delios respiră ușurat, aruncă, de formă, o ultimă privire în vizor și se încredință că umbrele pieriseră. Își continuă munca, dar într-un tempo mai omenesc, împăcat cu sine pe cât putea să mai fie după a nu știu câta ocazie pierdută.

Un bun era totuși câștigat, se convinsese că nu generatorul poartă vina capricioaselor dispariții ale umbrelor, era iarăși sigur că, odată, va izbuti să le prindă în bătaia câmpului epsilon și atunci tot martiriul său va fi răscumpărat.

Lângă lăzile vechi de mahon se opri un bătrân.

— la te uită, exclamă, un fotograf ambulant!

Delios ridică ochii la cer. Știa ce o să urmeze, cunoștea repertoriul, îl gusta zilnic de când avusese nefericita idee să-și plaseze aparatele în plină stradă sub masca unei ocupații desuete și nevinovate, excelentă idee totuși, după cât promitea. Surâse mecanic însoțindu-se cu gesturile și frazele de rigoare. Știa că pentru a obține un refuz nu trebuie decât să fie puțin prea convingător. Înainte să fi cheltuit douăzeci de cuvinte bătrânul părăsise arena, mândru că se sustrăsese primejdiei de a risipi fără discernământ câteva monede.

Continuă multă vreme, simțind o ciudată plăcere să meșterească în stradă, în timp ce lumea începea să se recompună, acum, când toropeala amiezii trecuse. Stranie

bucurie: să faci sub ochii tuturor ceea ce nimeni n-ar bănuî, și asta cu aerul cel mai firesc din lume. O șotie nevinovată, care nu era îndreptată împotriva nimănui, deși Delios simțea că ignoranța trecătorilor îi descalifică. Era plăcut în stradă acum, când primele adieri ale înserării se făceau simțite ca niște invizibile umbre. Aspira cu nesaț aerul proaspăt, însetat sau ca după un înec, un înec ratat, dar fără neliniște, ci cu un inexplicabil sarcasm în priviri. Respira împotriva lumii ce se aglomera treptat în piațeta veche de secole, un ecou al Renașterii, bizară insulă păstrată cu sacrificii în orașul modern. Fațade înguste, cu ornamente baroce, rezervate încă, zgârcite chiar, timorate de conștiința temerității, răsuciri de o primitivă îndrăzneală ale mortarului pietrificat. Fațade în rozul decolorat, în galbenul obosit pe care-l iau aceste culori când materia pe care o îmbracă are ceva comun cu pământul. Ici, colo podoabe în fier ciocănit, vechi felinare ce adăpostiseră pe rând luminarea, lampa cu petrol, gazul aerian, electricitatea. Mici grilajuri înflorite la ferestrele evident prea joase pentru cei din interior, frumos proporționate pentru privitorul de afară. O antică fântână de piatră, părând mai veche decât era, un fel de centru de gravitație al piațetei, piatra ei de temelie poate, elementul singular ce făcea ca legătura cu epocile precedente să fie imuabilă. Un ghizd bine șlefuit, masiv, acum ros de vreme, inegal, căci piatra era amestecată. Ușor aplecat în afară, într-o curbură lină și cu mult prea înalt ca să poată fi folosit pentru scoaterea apei. Cineva dintre inspirații trecutului prinsese ghizdul în cercuri de fier, arcuise deasupra lui, în metal subțire și întunecat, parcă ars, conturul convențional al unui chioșc țuguia, înflorit însă neașteptat de grațios, deși fără

nici un stil. Un inel greu, masiv, în felul ciocanului de bătut în poartă, spânzura într-o parte, stingher și absurd, ignorat însă, ca întreaga construcție, ca toate detaliile piațetei, de trecătorii pe care nu-i mai mișcau decât latura convențională, celebritatea, titlurile ei de noblețe.

În mijlocul ignoranței, Delios, îndoit peste lăzile sale, era încă înalt, fără îndoială superior, de altă calitate. Inițiat, avea bucuria secretă a celui ce se inițiasse singur, liber de servituțile recunoștinței și justificat în duioșia față de sine.

La ceasul acesta degetele își recăpătaseră inteligența, el nu făcea decât să le admire, fericit fără s-o știe că momentul confruntării cu umbrele fusese iarăși amânat.

Coborând fără grabă, soarele se descompunea trezind în fațadele vechi reflexele palide ale tinereții lor. Trăind un nou ceas de glorie, dincolo de șubrezenia construcției și de aerul desuet, păreau să capete aripi și transparență, imaterialitate.

Delios traversa plin de orgoliu grandilocventa punere în scenă a naturii artificioase, al cărei travaliu se ghicea penibil în violența tonurilor, în lipsa tușeului, a surdinei. Trecea înot prin lumina crepusculară, nerușinată, sfidătoare cu fastul ei inoportun. În toane bune, Delios își bătea joc de proasta creștere a muribundului soare de septembrie, ghicind în desfășurarea de farmece pe care se prefăcea că o ignoră nevoia de exhibiție a neputinciosului.

Haida-de, părea să-i spună cu un ghiont prietenesc, suntem între noi, nu-i nevoie s-o faci pe nebunu', un apus nu-i decât un apus. Nici un motiv pentru funeralii naționale. Când moare ploaia, știu, arborezi curcubeul, faci prin el adâncă plecăciune în fața inevitabilului. Ție însă cine să ți-o

facă? Să n-o aștepți de la mine.

Delios își subție buzele într-un surâs răutăcios.

Pleacă, du-te, piei în adâncă ta negură, spunea. Știu că mâine va urma o nouă întâlnire. Cauți să speculezi plecările și revenirile tale ca o soție necredincioasă. N-o să-ți meargă. Apusul tău mi-e indiferent.

Soarele, oprit la capătul străzii, pe ultimele pietre ale caldarâmului antic, se odihnea, puțin turtit, într-o pasivitate amenințătoare. Strada curgea înspre el, absorbită parcă, milimetru cu milimetru, de o nemiloasă lăcomie, una calmă, elaborată, având un ritm constant, un ce mecanic. Delios își alungă dramul de anxietate sau se prefăcu doar, vrând să-î înșele pe toți invizibilii spectatori. Mergea către soare cu pași imperceptibil mai scurți, totul stătea în loc, mergea fără voie, hipnotizat de soare, fără sine, ca-ntr-un leșin. Astrul, era limpede, îl aștepta la capătul străzii pentru o răfuială ce depășea puterile lui Delios. Acesta scădea o dată cu ritmul pașilor și cu lungimea lor, stupefiat și neîncrezător, sincer tulburat, întârziind totuși să-și definească teama și obiectul ei dintr-o superstițioasă pornire. În același timp era conștient de absurdul senzației sale, se observa cu o mirare la fel de neîncheiată, preferând obscuritatea cine știe cărei primejdioase descoperiri. Încetini astfel până ce, orbit de lumina calmă și roșie a sferei de la capătul străzii, simți că intră în materia ei. Astrul invadase spațiul dintre cei doi pereți de case, îl inundase cu miriade triumfale, de molecule aurii ce pluteau ca un fum luminos, fluxul lor vag lingându-i fața, poposindu-i pe brațe, arzându-i părul în pustietatea ciudată. Intra în pori, le respira, fierbinți, dar nu neplăcute, plin de prezența lor, prizonier ca un fir de praf într-o rază. Momentul dură

indefinit, stagnarea îi oprișe poate și inima, când se trezi brusc, de parcă o perdeă i-ar fi căzut de pe ochi, într-un aer albastru și cenușiu, nu prea limpede, pe strada animată. Soarele dispăruse și numai pe cer câteva muchii de nor destrămat luceau stins în amurgul fără mistere.

Întâile mele contacte cu lumea umbrelor lui Delios au fost dificile. Căutam un sens comportamentului său, un scop aparatelor de care se înconjura. Crezusem că-l ghicesc. Era prea târziu, eram logodiți pe o viață, a lui, când am înțeles că rațiunea de a fi a lui Delios nu e tehnica, nici măcar cea fotografică în sensul obișnuit al cuvântului.

Am fost derutat, m-am îndoit de luciditatea sa, iar șiretenia cu care știa să se ascundă sub masca obișnuitului părea să-mi dea dreptate. I-am acordat însă, firesc, o șansă: dacă totuși în ceea ce făcea Delios era o logică?

A fost necesar să treacă timpul, să mă acordez, treptat, pe lungimea de undă a sensibilității lui Delios pentru a descoperi, plin de neîncredere, umbrele. Apăreau în anume zile, într-o anume, nu știu care, stare a timpului, coincidând cu un echilibru interior al lui Delios cu totul special. Erau în schimb incerte, părelnice, neconturate. Când am observat că Delios le regăsește ca pe ceva așteptat, dorit, provocat, le-am acordat, nu fără un fior, întreaga mea atenție. Trăiam încordări interioare greu de povestit, iritante, pentru că îmi era străină arta lui Delios de a împăca o viață banală într-o jumătate a ei cu această fugă după inefabil, ineficace, pentru că nu știam ce caut și nu puteam, ca el, să-mi conduc mașina spiritului cu precizia necesară.

Într-o zi am trecut însă bariera imponderabilelor. Era

după al cine știe câtelea eșec al misterioaselor sale operații cu aparatul portativ. Revenind cu pas lent către casă, Delios părea că doarme. Totul în el funcționa automat, fără participare. Își regăsi, din instinct, locuința. Închise ușa, înaintă. Încăperile prin care trecea aveau tresăriri, din colțuri izbucnea rezonanța pașilor lui, dar apartamentul nu-și pierdea aerul de părăsire. Era neantul pe care intrarea stăpânului nu izbutea să-l populeze, pereții cereau altceva, parchetele un alt pas, oglinzile un alt chip. Sonorități ciudate însoțeau marșul neglijent al bărbatului pe covoarele aspre, trezeau ecouri de viață pustie.

Domnea o atmosferă vetustă, mobilele în bare de crom ingenios răsucite, cu un aer voit funcțional, izbuteau să pară de un anacronism ridicol și înduioșător. Ceea ce odată făcuse impresia calculului exact, adversar oricărei intimități, se vădea greoi, depășit, încărcat. Numai absența pe care lucrurile o reclamau împiedica să se realizeze în apartament aerul dens de loc suprapopulat, stufos, al străvechilor saloane cu mobilă multă, copleșită de contorsionările unei vegetații imaginare. Toate acele linii drepte și unghiuri ferme ale obiectelor sufocându-se în spațiul prea strâmt, departe de modernitatea zilei lor de naștere, supraviețuiseră unui cataclism al formelor asemănător cu degradarea piramidelor, a căror grandoare zveltă a scăzut atât de evident, de la ridicarea lor și până astăzi, fără ca ele să se fi depărtat pentru aceasta de geometria lor inițială.

Aerul prăfuit al interiorului adăuga aspectului de părăsire al casei o dezolare suplimentară, se situa în directă lui continuitate, inutil însă logic precum o concluzie. Delios însuși, care pe stradă era o prezență destul de insolită ca să

treacă neobservată, pălise parcă în toată înfățișarea lui, nins ca de o lumină cenușie, cu trăsăturile denaturate, cu vestimentația îmbătrânită. De cum intrase, un instinct sigur îl făcuse să se aplece de spate spre a corespunde mai bine ambianței. Trecea din încăpere în încăpere cu capul plecat, spinarea curbă, mâinile atârând fără exagerare, însă evident. Nu mai știa să vorbească și nu era ușor de ghicit dacă gândește. În camera hainelor își scoase tricornul și pantofii de mătase cu argintia lor cataramă și lăsă, indolent, să-i lunece de pe umeri haina de pai, care căzu și se turti încet de pardoseală, ca într-o expiație.

Timpul însuși păli, se anemie, își rări bătăile inimii. Nu înțelegeam nimic și, contagios, existam eu însumi într-o măsură tot mai redusă. Așa se moare, mi-am spus. Căci eu, care murisem de atâtea ori și prin atâția, nu cunoșteam decât secera fulgerătoare a despicării vieții, nu și stingerea existenței. Era ceva dulce, pervers, de o indolență irezistibilă, căreia m-am supus.

După un lung antrenament, atunci când am izbutit să mă anihilez în suficientă măsură, am putut-o vedea. Era o femeie. Ce spun: o copilă. O imagine atât de candidă încât n-am tresărit. Am privit doar cu senină împăcare, era un spectacol meritat, un bun cu atât mai al meu cu cât făcea parte din substanța lui Delios. Ce încântare să vezi în sfârșit încheindu-se într-o imagine conturată vagul și nostalgiile neînțelese, umbrele cercetate cu însetare. Am savurat imaginea ca pe un parfum. Dar nu a durat decât câteva clipe. Apoi a pălit, s-a dus în lumea sa, lăsându-ne, pe Delios și pe mine, îndoielilor noastre.

Efectul acestei imagini asupra lui Delios, împăcarea

sufletească în care-l adusesese întâlnirea îmi dezvăluiră atât cât puteau: copila reprezenta pentru el o amintire, un vis, un ideal.

Ușor de alăturat într-o enumerare. Totuși, care dintre acestea? Imposibil de precizat deocamdată. Căci umbra avea precizia amintirii, inconsistența visului, puritatea idealului. În plus, Delios însuși se comporta în prezența ei ca și cum totul s-ar petrece în realitate, mai mult, se rezuma la senzațiile atât de transparente care i-o semnalau și o înregistrau emoțional, fără a rememora definițiile ce-mi lipseau pentru a clasifica viziunea. Acea retorică interioară, perfect sinceră, deși nu mai puțin teatrală, care ne face uneori să exclamăm: fiica mea! sau: tu, prietenul meu! absenta cu desăvârșire la nebulosul meu Delios. Omul se mulțumea să vibreze duios și pasiv, donquijotesc, ridicol până la sublim. Atâta sensibilitate la un bărbat era neobișnuită, morbidă. Viața lui Delios părea să nu aibă alt scop decât aceste eterice întâlniri. Ziua lui se scurgea între ocupația care-i asigura existența și supranaturala urmărire, în vederea căreia folosea uneori ciudata sa aparatură. După amiezele și le petrecea de preferință în piațeta renașcentistă dintr-un colț al orașului în care nu-l știa nimeni și unde silueta lui deșirată, mișcarea somnolentă, ochii holbați, ascunși din fericire sub sprâncenele ciufulite, având în tot un aer prăfuit, lipsit de interes, nu mai puteau să intrige.

Întâlnirile cu frumoasa copilă nu-l transfigurau decât interior. În acele momente părea că întreaga lui ființă se aliniază pe alte coordonate, se restructurează spre a realiza neînțeleasa comunicare. Chipul său nu arăta decât puțin mai caraghios, ceea ce nu tulbura modestia înfățișării sale

de ansamblu.

Am ghicit destul de curând ca aparatura sa avea drept scop să fotografieze imaginea. În camera sa abundau clișee reprezentând un vâl, o umbră informă. Lucra asupra lor cu pasiune și detașare, gata să le dedice nopți lungi, lăsându-le să-i ocupe spiritul, dar cu același calm concentrat care-i permitea să se păstreze în atmosfera de catedrală ce o respira întreaga lui ființă.

Straniu la Delios era și locul minor al amintirii. Mă așteptam să-l văd rememorându-și în singurătatea lui existența și eram gata să stau la pândă pentru a surprinde trecerea pe ecranul memoriei a profilului pe care-l descoperisem. Dar absentul Delios nu se întorcea spre trecut decât în rare ocazii. Punea în schimb nostalgiile sale în trăirea celui prezent abstract care-i era specific. Lipsit de mărturia involuntară a memoriei lui, nu puteam spera decât într-o întâmplare ori în succesul întreprinderii sale. Rămânea în primul caz să nu pierd ocazia, în al doilea să-i pătrund semnificația.

Într-o noapte Delios tresări din somnu-i adânc. Întunericul apăsă ca un bloc de marmură neagră. Pipăi aerul în căutarea butonului. Apăsă. Aprinse. O lumină crudă, temperată totuși, îi fulgeră ochii. Stinse. Rămase cu ochii deschiși către bezne.

Fuse ea. Sau visase. Noaptea, cine putea ști? Oricum, o văzuse, ca altă dată, aceeași. Pășea înaltă în preajma lui, străbătea colțul de cameră în care prefera să apară, pe fondul draperiei în culori adânci, prin fața mesei ușoare din lemn de cireș, lângă fereastra veșnic închisă. Se mișcase, vorbise, îi surăsese. Mișcări fără scop, cuvinte fără

înțeleș, un zâmbet fără adresă. Ba nu. Surâsul îi fusese adresat, nu încăpea îndoială. Privise în direcția lui, cu ochi prelungi, mari peste măsură, îl privise, mai mult, îl văzuse, pupila reacționase, abia perceptibil, vizibil totuși, atunci când înregistrase prezența lui, se lărgise, își adâncise culoarea, ca în fața unei zone profund întunecate, a unui loc peste care nu poți trece fără o tresărire, fără o confirmare limpede, fizică, a contactului vizual. „Îl văzuse” nu-i decât o expresie lapidară, uzată, pentru a nota fiziologic prezența lui trebuia să se fi pătruns de imaginea lui Delios, și fără îndoială așa se petrecuseră lucrurile, tresărise interior la vederea lui, deși fusese pentru ea o apariție previzibilă, poate tocmai de aceea, privise spre el cu nervii întinși, puși pe recepție, gata să înregistreze, prudenți însă, deloc dispuși să accepte în locul profilului său o imagine oarecare, vicleni în felul lor, jucând indiferența tocmai pentru a induce în eroare orice posibil intrus, pregătiți să ignore, să alunge tot ce nu era Delios. Cu atât mai vibrant sensibili în fața chipului așteptat, dorit, căutat, căci fără îndoială îl dorise și-l căutase de vreme ce fusese aici și nu aiurea, în lumea ei. Și cu atât mai viguros i se întipăriseră, desigur, pe retină liniile cunoscute ale figurii bărbatului ascuns în smoala nopții cu cât el însuși nu-i răspunsese decât cu o privire pasivă, privirea fără viață a omului care doarme. Indiferența lui era un răspuns gândit bine, deși instantaneu, la efectul pe care sconta apariția ei bruscă, era tocmai ce trebuie, replica inteligentă la mișcarea ei de vulpe, șiretenie pentru șiretenie. Urmarea fusese cea așteptată, fără îndoială că pe aceasta mizase atunci când adoptase tactica falsului calm, deși nu-și mai amintea nimic. Ea nu putea să nu ia notă de inerția privirii lui, abia

acum se explica tresărirea ei interioară, atitudinea lui o intrigase, Delios era mulțumit. Vizitatoarea își făcuse probleme, fie și o fracțiune de secundă, cine mai problematiza ca ea, apoi înțelese, cine era mai subtil ca ea, lansase cel puțin o prezumție, încercase să ghicească în somnul lui un sens mai adânc, ceea ce-l măgulea, asta și urmărise, s-o intrige, nu se lasă cineva așteptat atâta vreme și nu apare cu atâta zgârcenie fără să suporte consecințe, micile răzbunări sunt permise în dragoste, acest dulce război, deseori fără milă, niciodată rațional și echilibrat.

Copila intuise, altfel n-ar fi fost femeie, altfel n-ar fi fost ea, de aceea îi și răspunsese în felul său, de aceea în sfârșit îi surăsese, complice, destinsă totuși, regăsindu-l și regăsindu-se pe terenul certitudinilor, aceeași dintotdeauna, veșnicii amanți problematici. Surăsese, iar buzele ei desenate subțire îi trimiteau astfel un mesaj mult mai prețios decât un surâs, decât un sărut chiar, era înțelegerea.

Apoi Delios deschisese ochii, violența gestului tulburase totul, deși era încă sub imperiul stării anterioare, nu vedea adică în sensul vulgar al cuvântului, mișcarea pleoapelor spulberase însă fragilul echilibru ce permisese apariția ei, drept care noaptea inundă iarăși spațiul, ternă și searbădă.

Delios coborî, tresări atingând cu tălpile goale plăcile albe și negre ale mozaicului rece. Se apropie de locul unde fusese ea, trecu palma peste faldul nemișcat al draperiei care se însufleți, începând să unduie, ca și cum el i-ar fi dat viață. Cu mâna linse netezimea ferestrei, căutând în luciul ei silueta pe care o oglandise cristalul. Se lăsă în fotoliu și

aspiră adânc. I se păru că o aromă confuză, ciudată și totuși familiară, ca a prafului dintr-o cameră neaerisită, îl pătrunde; și atunci respiră și mai convins aerul acesta prin care lunecase ea. Îl amuza ideea că astfel își însușește orice mărturie, materială sau nu, a trecerii ei. Se simțea inhalând silueta ei decupată în oxigen și azot, întârziată în întuneric, necredincioasa urmă care o trăda. Îmbogățit cu o nouă existență, sfârșit ca după o naștere inversă, căzut în fotoliu, se prăbuși cu el, cu încăperea și cu imobilul, se prăbuși lung într-un somn de piatră.

Delios izbutise în sfârșit să-și pună la punct aparatul, care în varianta sa finală semăna încă și mai izbitor cu anticul aparat fotografic a cărui siluetă o amintea de la început. Instalația, înțeleseam prea bine, avea drept scop să fixeze, prin mijloace imposibil de sesizat pentru mine, trecerea acestei femei care îl stăpânea.

Cine era misterioasa cu atât de zgârcite apariții? De unde venea? Încotro pierise ființa ei materială ca să-i rămână, rătăcitor, doar chipul? Delios nu vorbea niciodată despre ea, nimeni nu i-o pomenea. Dacă subiectul era tabu, aveam în față unul respectat în mod exemplar.

Beatrice. De ce i-am spus astfel? Nu mai știu, dar atunci când i-am atribuit, în sine-mi, acest nume aveam o rațiune. Ce-mi evoca oare? Poate rătăcirile în infern, întâlnirile imposibile.

E o iubire din tinerețe, îmi spuneam, și ceea ce văd este amintirea ei, o amintire foarte vie. Detașarea de sărmanul Delios, distanța interioară se împotriveau, ca și înverșunarea egală, insistența cu care o urmărea bărbatul. În același sens derutant pleda și cruzimea ei, căci frumoasa părea a se distra refuzându-se lui Delios ca o cochetă de

roman. Era patetic să observi cum căutării de o calmă disperare în spații incerte îi succedau, în fericitele zile în care întâlnirea avea loc, repudierea adoratorului și umilința lui. Era revoltător, descurajant. Probabil că aceasta m-a și legat de bietul Delios.

Alergătura sa de zile în șir cu aparatul în spinare era urmată adesea de ceasuri nesfârșite în lumina neagră a camerei obscure, ceasuri de tortură în căutarea unei imagini aberante, de reveniri chinuitoare, de iluzii deșarte, de reluare inutilă și repetată a acelorași clișee în speranța că între timp s-a petrecut o minune sau chiar fără speranță, în virtutea unui mecanism care-mi scăpa. Uneori imperfecțiunea straturilor sensibile ori un capriciu al granulației îl lăsa să creadă că acolo se ascunde ceva și atunci insista prin toate mijloacele să descifreze un mesaj iluzoriu. Perseverența lui era tenace, însă nu febrilă, era trăită profund, însă nu palpitant și ar fi putut exaspera și un spectator mai puțin sensibil decât mine. După asemenea ceasuri dezamăgitoare, indicele de vitalitate al lui Delios era în scădere, apatia lui sporea, iar mie îmi venea să-mi iau câmpii. Dar omul se regăsea a doua zi, a treia și-și relua colindul, convins ori nu de reușită.

Nu puteam să nu admir un asemenea fanatism care nu făcea rău nimănui, deși regretam irosirea vieții lui Delios și, ridicol, a timpului meu, care, vai, nu-mi lipsea. Dacă plictisul poate face un asasin, eu devenisem unul și nu știu ce mă împiedica să doresc răul celui ce mă exceda. Probabil sinceritatea și neajutorarea lui. Era prea singur pe lume, dispariția lui abia dacă ar fi fost observată, n-ar fi putut să compenseze avatarurile unei omucideri. Apoi

apatia lui era molipsitoare, între clipele în care mă revoltam și simțeam în mine sângele violenței treceau mereu mai des perioade de absență, de somnolență, de moarte.

Incolor și viclean, timpul trecea, se strecura, se târa, prudent ca un șarpe, invizibil și mut. Delios îl înfrunta cu inconștiența copiilor, profita de inconsistența orelor, acestea îl cruțau complice, Delios nu avea vârstă, era o stare.

Tentativele lui se succedau implacabil, ca zilele, nehotărâte, înșelătoare. Între cicluri de eșecuri care nu-l mai mirau, mișunau speranțe neclare alimentate de confuzia unor imagini, de unghiul de incidență al luminii, de potrivirile întâmplătoare pe care natura le aglomera dinaintea noastră pentru a ne scoate din minți.

Iată-mă ocolind, amânând, laș, întâlnirea cu momentul adevărului. Îl evit, mă refugiez în evocarea, replici ale ei rostite cândva în fața unui interlocutor necunoscut mie, prezentate într-o ordine arbitrară. Era foarte obositor de urmărit și răbdarea lui Delios o puneă la grea încercare pe a mea. De altfel omul nu părea de loc fericit. Însă o forță mai tare decât el îi impunea spectacolul Beatrice în doze imense.

Frumoasa apariție avea tot ce-i trebuie pentru a fi iubită, între altele imaterialitate. Dar nu mă mișca altminteri decât în calitate de enigmă perfectă.

Curând coincidențele deveniră bătătoare la ochi. Fură evocate stări, clipe, culori în pregnantă legătură nu cu Delios – cel puțin așa se părea dacă judecam după reacțiile sale de spectator obiectiv –, ci cu mine!

Ce mijloace folosea oare? Fiindcă nu cuvântul, nu

fraza coerentă o alegea Beatrice. Se mulțumea cu o mică strâmbătură, cu o privire, cu o frântură de râs, cu un tic, adăugându-le un sunet sau altul, un murmur, o ilustrație sonoră oarecare, și aceasta nu totdeauna. Intenția era însă foarte limpede, chiar dacă n-am dibuit-o din prima încercare, și reușita completă. Am re trăit astfel, datorită ei, momente din furtunoasa mea tinerețe, secunde-cheie ale unor amoruri apuse, străngeri de inimă din istoria ciudatelor mele relații familiale, exaltări pasagere, fericiri meteorice, îndoieli dureroase. Aceste clipe apăreau înecate în clarobscur, tulburate de așteptare și neîncredere la început, de nerăbdare și prejudecăți apoi, despărțite de răstimpuri capricioase de muțenie sau inexpressivitate, de prezență nudă ori absență totală. Imprevizibilul comunicării cu Beatrice nu avea farmecul neașteptatului, ci era enervant ca o farsă deplasată, jignitor ca o contrafacere. Majoritatea spațiului activ al „existenței” sale Beatrice o dedica unor culori și rezonanțe care nu-mi spuneau nimic, încât noțiunea coincidență poate figura foarte bine în prima frază a paragrafului precedent.

Să mărturisesc faptul că în același timp, după o vreme, chiar și ecourile străine persoanei mele căpătară un aer misterios, dacă nu familiar, oricum de nu chiar-atât-de-străin? Era o senzație imperceptibilă și numai bolnavul incurabil care sunt a putut-o surprinde sau inventa. Această idee sfârși prin a se instala temeinic în conștiința mea care avea destul timp liber ca să-i acorde atenție.

Din când în când reluam analiza situației. (Ce cuvânt deplasat: analiză, pentru operația atât de iresponsabilă pe care o întreprindeam!) Să fi cunoscut cândva o Beatrice, s-o fi uitat pentru câteva decenii, iar amintirea ei să se răzbune

pe această cale, reînviind în subconștientul meu? Posibil. De necontrolat.

Dar atunci Delios? Ce caută el în afacerea aceasta? I-am inoculat-o oare pe Beatrice, fără să știu, o dată cu mine însumi? El însă o căuta dinainte, o dovedește colindul său dement, lupta cu aparatura, inutila izbândă a invenției sale.

Să facă parte din memoria lui? Posibil. Dar atunci de unde impasibilitatea lui fundamentală, nepăsarea, acesta e cuvântul, căci interesul său nu depășea curiozitatea? Alergi după o femeie (după un vis, după o amintire, e același lucru) și când o poți atinge nu te mai interesează... - Așa să fie? Cine poate ști? Delios nu e prea mișcat nici pe latura orgoliului, deși reușita sa tehnică l-ar îndreptăți să fie. Pentru pasiunea sa e prea spectator, ca spectator a investit un capital disproporționat în filmul greu de înțeles, ba chiar de neînțeles pentru el, pe care-l urmărește.

Concluzie: neant.

Cuvintele mi se refuză. Tocmai acum, când ar trebui să-mi ofere toate definițiile!

Sunt zguduit, nimicit de o emoție neclară, foarte exactă în felul ei, dar pe care n-o identific, nu încă, o trăire unică, inconfundabilă și care totuși îmi scapă, de vină este concentrarea ei într-un răstimp microscopic, într-un mic interval de infern dens ca un fulger, original ca moartea. Caut cu disperare în arsenalul senzațiilor. Alfabetul care cuprinde tot ceea ce știu pare alb. Și totuși, totuși, totuși e ceva bine cunoscut! E un divorț, e o sfâșiere, o despărțire, e o rupere de sine, nu știu ce e.

Și deodată, când să renunț la înțelegere, când să mă

resemnez într-o veșnică nedumerire, iată-i, o clipă, mai puțin decât o clipă, suficient însă ca să mă vindec. Sunt ei, purtătorii de groază, cei atât de bine ascunși, nebănuți de nimeni, sunt bufonii! Li zăresc o fracțiune de timp atât de scurtă, încât n-a putut fi măsurată încă, dar îi zăresc, ori poate îi simt, îi pipăi, îi ghicesc. Și iată explozia, sfâșierea, trăsnetul, într-un cuvânt descărcarea.

Respir greu, sunt numai o apă (firește, este vorba de bietul Delios, care nu înțelege ce are), trăiesc din plin, deși fără nici o plăcere clipa morții și a învierii, o re trăiesc, evocată atât de verosimil de diabolica Beatrice. Mă simt în același timp ușurat, cel mai rău e necunoscutul. M-am regăsit până la a-mi pune întrebări. Cine nu și le-ar pune? Într-adevăr, stupid lucru să nu recunoști de la început o senzație atât de particulară și pe care ai mai trăit-o de numeroase ori. Să fie de vină amestecul intrusei? Care însă dintre îngrozitoarele mele treceri să fi fost aleasă spre a mă răscoli astfel? Ciudat, nici acum nu recunosc împrejurarea în concretul ei. În esență da, este o descărcare obișnuită, cât poate fi de obișnuită o asemenea descărcare. Dar nu e niciuna dintre ale mele.

Atunci... atunci a cui? Gândul îmi tremură formulând întrebarea, care nu are sens, ori are unul de temut. Căci secretul butonilor nu l-au cunoscut decât două persoane: Amiralul și cu mine. Prima a murit de mult, iar eu nu mă recunosc. A cui e amintirea ce răătăcește astfel ducându-mă în pragul nebuniei?

Prea bine, să acceptăm sfidarea, să trecem pragul, cel puțin logica va fi salvată. Dacă nu sunt eu, atunci e el.

EL!

Dar bine, despărțirea în ajunul, decesului, refuzul său

de a folosi butonii, renunțarea lui în favoarea mea, sacrificiul sau demența ce semnificație căpătau oare?

Înainte de a răspunde însă, unde se găsea el?

Dintr-odată totul îmi apăru băător la ochi de simplu: era AICI. Ne aflam împreună, printr-o întâmplare pe care numai absurdul ar putea s-o admită, sub acoperământul aceleiași existențe.

Desigur, e mult mai lesne de înțeles ca prietenul meu să fi folosit puterea ce-i sta la îndemână pentru a supraviețui morții sale. Pare logic ca, înainte de a trece la marea sa metamorfoză să fi încredințat celui mai bun amic taina sa, deși febra risca să sporească aerul de neverosimil al dezvăluirilor, de unde și ușurătatea mea în manipularea uneltelor nemuririi.

Mai puțin firesc este să ne regăsim în același muritor. Deși, judecând după capriciile alegerii mele și amintindu-mi ciudățeniile aparente ale lui Delios nu este chiar atât de greu de reconstituit istoria acestei alegeri, justificată cu vârf și îndesat prin originalitatea omului vizat. În sfârșit, prezența Amiralului explică amintirile impersonale ale lui Delios, pe Beatrice, fără îndoială o amintire ea însăși sau ceea ce a ajuns, după lungi treceri ale anilor și repetate idilizări și perimări, un chip pe care poate l-am cunoscut: marea lui dragoste.

După atâta opacitate, imaginația îmi joacă renghiuri. Acuma mi se pare că recunosc în Beatrice mereu pe altul dintre amorurile lui. În realitate șirul aproximațiilor este prea mare ca să mai poată fi vorba de o asemănare serioasă. Deformărilor subiective din vina îndrăgostitului însuși ca și a timpului li se adaugă transcrierea lor prin optica lui Delios și imperfecțiunile aparaturii sale. Nu voi ști

niciodată cine a fost. Dar ce importanță are? O răsturnare totală a avut loc. Axa ultimei mele existențe, Beatrice, nu mă mai interesează decât ca intermediar.

Regăsirea Amiralului m-a răvășit însă. Primele zile au fost un coșmar. Rătăceam în căutarea lui prin spațiul abstract al conștiinței lui Delios, alergând parcă pe sub bolțile unei incinte fără capăt, strigându-mi cu glas neauzit prietenul în a cărei existență abia de cutezam să cred. O vibrație continuă, a voinței ca și a credinței, a groazei ca și a neîncrederii îl cutreiera în numele meu pe Delios, tulburându-l cu speranțe și temeri obscure. Călit în contactul cu iluzia, robust în esență, Delios, cel care nu-și punea probleme, supraviețui.

Regăsirea Amiralului rămâne un miracol. După ce am căutat îndelung lungimea de undă a sensibilității sale, calea spre comunicarea cu el, clipa contactului ar fi putut părea dezamăgitoare. Eram la limita pierderii lucidității. Reculul neașteptat a fost salutar. Neputând să ne sărim de gât unul altuia, nedorind nici măcar să-l inițiem pe Delios în misterul care ne lega pe toți trei, marea scenă a regăsirii a constat în cele din urmă din câteva clipe de trăire interioară a sentimentelor celor mai delicate.

Fiecare vârstă își are prietenii ei. Indivizii își spun altceva în fiecare etapă a vieții și nu prezintă interes unii pentru alții decât în anumite perioade. Prietenii de o viață își au și ele perioadele care le justifică. Restul este rutină, conservatorism, negarea evidenței. Prietenii ferme devin amiciții ori simple relații numai pentru că ceea ce au avut esențial se asorta unei anume vârste psihologice.

Îl cunoscusem târziu pe Amiral. Depășisem

curiozitatea infantilă și nu o atinsesem pe aceea a senilității. De aceea știam prea puține despre el, adică exact atâta cât să-mi permită să-l respect și să-i acord încrederea mea fără margini. Trecutul nostru nu intra în discuție. Printre subiectele lungilor noastre convorbiri n-ai fi regăsit izbânzile trecătoare, orgoliile satisfăcute, măgulitoarele cuceriri amoroase a căror trecere în revistă cimentează adesea considerația față de prieteni. Sentimentul nostru cel mai temeinic era încrederea, iar orientarea lui – prezentul. Nici nu aveam vreme pentru rememorări fără sfârșit. Preferam să frecventăm idei. Lecturile noastre se dovedeau mereu complementare, încât niciodată întâlnirile nu ne-au fost sterile.

Dar noua noastră existență nu mai are substanța de altă dată. Suntem alții în noua condiție în care apărem. Între noi este Delios. Depindem de el, care depinde de noi. Un cerc mai mult decât vicios.

Apoi mai e Beatrice. Această ne-ființă e o obsesie, un virus. Apare când nu te aștepți și n-o poți obliga să dispară. Neglijată de Amiral, uitată de bunul Delios, ea se încăpățânează să revină, inutil, stânjenitor. Mi-e greu s-o alung, admitând că aș avea mijloace, nu e amintirea mea. Delios, etern spectator, preferă nurei ei fermecători complicațiilor noastre. Amiralul în schimb acționează cu delicatețe, e prudent, s-ar zice că pune de o parte amintirea Beatricei pentru zile negre. Îl iau peste picior, cu prudență totuși, îmi răspunde spiritual, nu i-ar sta bine să mă pună la punct, dar nu sunt de loc sigur că nu simte nevoia. La naiba, îi aparține, să și-o păstreze. Nu mă pot împiedica totuși să râd gândindu-mă: dacă se poartă cu atâtea menajamente față de umbra ei, cum se va fi purtat

cu ea însăși! Deduc – nu mi-a spus-o niciodată, nici nu l-am întrebat – că Beatrice a fost pentru el intangibilul.

Dar atunci întreaga agitație a lui Delios, ideea invenției lui și strădaniile sale de a o realiza, goana după imaginea Beatricei, totul a fost opera prietenului meu, zbaterea lui la care am asistat fără să știu, fără să înțeleg, fără să intuiesc! Toată mistica prieteniei se ascunde în fața acestei obtuzități.

Esențialul rămâne însă: el e aci.

Vorbim. Coexistăm. Ne-am regăsit.

Delios, asupra căruia încercăm să nu avem o influență prea nefastă, rostește replicile amândurora.

Încercăm să-l facem să ia totul în joacă. Să i se pară că scrie, că interpretează o piesă de teatru, un dialog. De aceea îl și punem uneori să noteze. Ca să i se pară că el ne creează, că el e realul, iar noi o ficțiune care poate fi acceptată.

Pare ciudat, însă Delios, care nu s-a întrebat nimic în fața atâtor solicitări cel puțin stranii, a început să-și facă probleme. Ocupația noastră devine tot mai mult să-l inducem în eroare pe Delios, să-l determinăm să ne uite. Aceasta ne otrăvește de două ori existența, ca orice ocupație inutilă.

Beatrice apare totuși mai rar. Acum aduce cu sine un aer suficient, pozează oarecum, semn că Amiralul nu mai acordă evocării ei disperata concentrare de până mai ieri. Frumoasa pare a suporta destul de bine tratamentul, convenționalismul pe care-l respiră alterează însă imaginea ei depusă în mine. Spre surprinderea mea, fata continuă să mă preocupe, faptul că am descoperit originea acestui

profil, memoria Amiralului, nu mă influențează prea puternic, existența ei de o independență părelnică nu se lasă redusă la rolul de ilustrație a vieții altuia. Am crezut prea mult în ea ca s-o înlocuiesc cu o noțiune.

Cu mult mai abstract îmi apare Amiralul însuși. Oricâte eforturi ar depune, e incapabil să se gândească pe sine până la a se profila pe lentilele aparatelor lui Delios. Știe în schimb să evoce cu ajutorul cuvântului. Trăim, ca doi bătrâni, din amintiri. Am dat cep trecutului. Povestim neobosiți ceea ce ar fi trebuit să știm prea bine amândoi, iar pe Delios nu-l prea interesează. Cultul amintirii este certificatul de bătrânețe fără întoarcere. (Acest adevăr e relativ întrucât memoria e activă, ea transfigurează la fiecare zece ani ceea ce a tezaurizat în cei anteriori, adaugă interpretări și semnificații, le inventează, răstălmăcește faptele. Memoria cea mai fidelă e și cea mai mincinoasă – uitucii creează și atât. Așadar, cultul memoriei nu este egal cu stagnarea, cu anchilozarea gândirii, am stabilit noi într-unul din colocviile prin care ne-am regăsit cu adevărat.)

Povestim la nesfârșit, în aparență fără sens. Prin fața lui trec defilând erorile mele ascunse încă de o pudoare pe care prietenia nu a putut s-o învingă. Trec aventurile mele spirituale în căutarea vieții altora, biografia mea de hoț al existențelor. Șovăi înainte de a o numi în fața lui pe Sylvia, șovăi îndelung, având însă mereu în minte bănuiala nedreaptă că el știe, a fost cu mine, în mine, a fost de față. Trec peste orgoliile mele și mă destăinui. Reacție firească, ba chiar oarecare admirație care mă tulbură. Spun tot, mă eliberez de ceea ce nici n-aș fi bănuir că mă apasă, acum sunt foarte ușor, vag stânjenit – de ce oare? – dar liber ca

pasărea.

Iar Amiralul istorisește la rândul-i lucruri binecunoscute, făcând o trecere lină spre insolit. Povestește bine, Delios e numai urechi, trec zile până ce spusese lui se leagă într-o suită logică, aceasta e neașteptată, nu știam nimic despre prietenul meu de maturitate, nu-l intuiseam nici măcar pe departe. El n-are de gând să mi-o reproșeze, deși înțeleg din ceea ce nu-mi spune că prezența alături de el a unui înțelept pătrunzător i-ar fi schimbat cursul vieții. Roșesc interior tocmai pentru că nu-mi face nici un reproș, nici nu-i trece prin minte, mă consideră un om superior, ține cu tot dinadinsul să fie așa, nu pot să protestez, ar fi o supremă dovada a orgoliului meu asasin.

Ascult cu o răbdare care mă costă, ascult cu durere, apoi, fără să-mi dau seama, mă las captivat, căci nu sunt numai un rău prieten, sunt și un ingrat, un rob al momentului, un superficial. Istoria lui secretă, aceea pentru care n-am existat mă captivează și, drept culme a nimicniciei mele, urmărirea ei îmi face plăcere ca un roman. Nu mai e nici o nădejde cu mine, îmi zic, și mă las în voia lucrurilor.

Să mor de răs, un răs otrăvit, amintindu-mi solemnitatea importantă a zilelor de după dispariția lui. Eram pătruns, definitiv matur, în același timp adolescent, poet, un observator dedublat, însă ce naiv!

Paralizat de macabra surpriză a decesului, pentru mine timpul adopta un ritm special, a cărei artificialitate, în loc să-mi repugne, mă încânta. Cuantele timpului treceau încet, cu finețea imperceptibilă a mișcării norilor într-o zi

fără vânt, încet ca limbile ceasului ce se stinge într-un turn medieval, căroră nu le poți surprinde mișcarea din cauză că așteptarea lungește minutele, ceea ce te face să te îndoiești că inima orologiului bate, încet ca moartea mișcării, insesizabil ca sfârșitul unei mari curbe ce se lipește prelung pe abscisa infinitului, într-un sărut infinit el însuși, pe care nu-l mai poți distinge de stagnare și neant. Zilele se nășteau încet, nu se hotărau să apară, știau că nu le așteaptă nimic, doar ascensiunea muncită a soarelui pe cerul nepăsător, care se decolora lent, o materie prost vopsită; după un secol, nesfârșita staționare din amiază, când astrul imprudent își făcea siesta chiar deasupra capetelor noastre, ca un șofer care doarme cu șapca pe nas, în mașină, la marginea șoselei. Nu lene, ci o încetineală intrinsecă, celulară, lenea ar fi făcut ziua să se grăbească cel puțin atunci când dispărea, când avea perspectiva întoarcerii spre patul în care-și petrecea letargic nopțile, dar nu, soarele atârna îndelung la orizont, nimic nu era mai departe de el ca ideea unui sprint final, a unei lovituri de teatru. Plin de sine, convins că lumea va pieri fără el, întârzia să închidă ochiul său unic, îl păstra întredeschis încă multă vreme, până pieria lumina dinăuntru și poate că atunci ne mai privea totuși, numai că ciclopul era orb.

Dezlânatul ciclu se încheia în sfârșit, cu întreaga suită de imagini pe care o târa după el, adormita grabă matinală a oamenilor cu un picior uitat în aer, abia coborând, iluzoriu și fără spor, vehiculele zadarnic aerodinamice pentru îndelunga lor evoluție între un punct al spațiului și altul, încetineală inutilă pentru că nimeni nu profita de ea, omul care avea să fie accidentat nu folosea inerția formei ce

amenința să-l distrugă pentru a preveni trista întâmplare, deoarece întorcea prea încet ochii în lagărul lor globular ca să poată surprinde în timp util intenția melcului asasin.

Cam așa arăta lumea din punctul meu de vedere de când mă simțeam exclus din mijlocul ei, de când mi-era tot atât de străină ca mine însumi. Atunci, când s-a întâmplat, am crezut că în ea voi găsi un refugiu al meu față de mine. Eram convins că ruptura mea interioară mă va apropia automat de mediu, de natură, deoarece altă alegere nu exista. Dar nu, Amiralul mi-o luase înainte, își avea alianțele lui, care epuizaseră tot. În mijlocul pactului general mă regăseam singur și neîmpăcat.

O lume care nu mă interesa nu putea avea ritm, gesturile ei deveneau absurde, iar eu o priveam din afară, ceea ce-mi dădea o obiectivitate sfâșietoare. Disecam atât de mărunț mișcarea din jurul meu și o făceam dintr-o poziție de atât de adânc repaus, încât în loc ca, prin contrast, iluzia mișcării să sporească, aceasta mi se prezenta fragmentată elementar, redusă la forme inexpresive. Călătoria mea prin lumea Amiralului amintește plimbarea unui individ de câțiva angstromi printr-o piatră prețioasă și dezamăgirea lui agresivă față de monotonia și lipsa de strălucire a particulelor elementare, a căror priveliște se repetă monoton și obositor, fără să aibă nimic din diamantul promis.

Primele zile care s-au târât de la sinistru vizită a morții le-am trăit ca pe un an, cel mai lung din istoria anilor. Dacă nu mi-ar fi spus-o atât de înghețat calendarul, dacă nu mi-ar fi repetat-o, ajunse la marginea răbdării, datele astronomice, aș fi putut crede că am trăit o eră geologică.

Se produsese cea mai mare catastrofă care mi se

putea întâmpla, dar în același timp nimic nu se schimbase. Lumea nu îmbătrânise nici cu o zi în plus, oamenii pe care îi cunoșteam înțepenisera parcă în stagnarea generală a timpului și erau fericiți pentru aceasta, deși atât ei cât și eu știam că alta ar fi fost socoteala la numărătoarea firelor de păr alb. Dar cine stă să numere firele albe? A trebuit să fac un efort dureros, conștient, pentru a-mi dovedi că, oricât de chinuit, cu oricâte poticneli, nisipul mai curge încă în clepsidra vremii și că n-am încremenit în cea mai oribilă dintre nemuriri.

Asemenea trăiri au celebrat dispariția Amiralului. Un rege ar fi fost flatat. A trebuit să treacă anii ca să aflu toată gratuitatea momentului. Plângeam un necunoscut.

Deceniile de amicitie nu-l determinaseră, oricât ar părea de ciudat, să se dilueze sentimental în destăinuiți retroactive. Nimic peste ceea ce convenția prieteniei cere. Căci până și în prietenie convențiile rezistă. Iar eu am oroare să pun întrebări. De altfel, prezentul său îmi ajungea. Poate unde îmi era familiar. Acolo eram eu.

Dar acum existam prin cuvinte, trăiam prin imagini. După ce mă făcuse beneficiarul secretului său, Amiralul nu mai avea nimic de taină. Se lăsă descoperit.

CONFESIUNEA AMIRALULUI

Ai în față ruinele unui copil-minune, spune Amiralul. Sunt eu, în toată măreția prăbușirii mele. Ca multe decenii în urmă, când uimeam lumea cu geniale observații empirice, nu eram încă mai neobișnuit decât un copil oarecare, dat fiind că orice plod își uimește părinții, pentru binecuvântatul motiv că aceștia nu cer altceva decât să fie

uimiți. Este drept, tatăl meu era un pudic, el ezita să mă arate lumii, se opunea demonstrațiilor de precocitate, însă mătușile aveau ultimul cuvânt, ele care mă crescuseră și mă îngrijeau. Mama era un portret foarte reușit, care ilumina camera mea de dormit, dar nu semăna de fel mamelor în trei dimensiuni cu care sunt înzestrați alți copii. A mea dispunea de o calitate pe care celelalte n-aveau decât s-o invidieze, cunoștea o stare superioară, se găsea mai presus de interdicții și obligații, de servituți și revolte: era moartă. Mă simțeam foarte mândru de aceasta și plin de recunoștință pentru faptul că găsisese calea de a impune, de la o asemenea distanță, mătușilor și chiar tatei, căci ei nu-i pronunțau numele fără să coboare vocea. N-am dorit niciodată s-o fi cunoscut, pentru că, îmi dădeam seama, aceasta ar fi însemnat reducerea distanței necesare dintre ea și lume. În mod ciudat, exprimarea sinceră, deși parțială, a acestui sentiment a provocat oroarea capetelor cărunte din jurul meu, dându-mi o nesperată satisfacție. Ai fi crezut, bătrâne, să descoperi la mine un astfel de rafinament?

Încă de pe atunci mi se părea plăcut să văd cum cei care nu se bucură de stima mea sunt lipsiți de capacitatea de a mă înțelege. Mătușile făceau crize de deznădejde, în care timp mă părăseau demonstrativ și cu declarații explicite, spre a mă sancționa și a-și repune pe linia de plutire nervii. Se pare că sănătatea mea nedezmințită ar fi scos din minți orice mătușă iubitoare și dornică să-și alinte nepotul cu ceaiuri amare și fulare groase. Le dădeam senzația inutilității, și aceasta nu mi-o puteau ierta. Din spirit de ordine dezertau pe rând, așa încât de prea puține ori am fost singur cu tatăl meu. El trăia într-o altă lume, din care, atunci când își făcea timp să mă vadă, apărea în mod

straniu, uneori ca un doctor, alteori ca un camarad care crescuse prea mult și acum era trist că nu puteam sări gardurile împreună. Era un adevărat joc, un joc rar, destul de obositor pentru că-mi impuneam să am răbdare cu el. De pildă, atunci când se prăbușea într-o tăcere melancolică, privind în gol, nu mă grăbeam să bat din picior, ci așteptam resemnat să revină pe pământ, ori îl ajutam s-o facă, ciupindu-l de braț sau băgându-i un deget în ochi.

Am fost un elev eminent, deși trișor, căci nu învățam niciodată, ci memoram cu ușurință lecțiile încă din timpul orelor. Tata s-a opus cu energie să fiu ajutat ori supravegheat prea îndeaproape în ce privește școala, dovedind neașteptate vederi largi în această privință. Uneori mă examina el însuși, în absența mătușilor, dornic să afle totuși în ce ape mă scald. În câteva rânduri a asistat la aceste examene și un bărbat foarte interesant, cu o barbă fosforescent de neagră și ochi tot atât de vii. Alteori acest personaj, care era un prieten al tatii, asista la periodicele și inutilele controale medicale ale căror rezultate scriptice știam că umplu sertarele unui întreg dulap cu grijă ținut sub cheie.

Ochii celor din jur erau ațintiți asupra mea, cu toate plictiselile și satisfacțiile pe care le presupune aceasta. Eram centrul lumii și faptul mă obliga. Trebuia să dau de lucru curții mele, să-i ofer preocupări și motive de comentariu, punându-i la dispoziție, în felul cezarilor și pe din două cu tata, pline și jocuri. Era preferabil ca poznele să fie spontane, dar cele făcute se bucurau la rândul lor de o primire strălucită. Principalul se dovedi grija ca ele să nu absenteze în mod exagerat. Am luat notă. Preferam să dirijez eu însumi atenția suitei mele în modul care-mi

convenea decât s-o las să-și amintească de cine știe ce agasante, noi și inutile expertize medicale ori planuri de viitor cusute cu ață albă. Mă enerva de pe atunci anticiparea, părăndu-mi o cale de a-mi limita perspectiva. Întrucât nu se punea problema opțiunii pe loc pentru o anumită carieră, de ce aș fi renunțat să fiu totul? Cei mari nu înțelegeau aceasta, uitând că fiecare dintre ei putuse fi la un moment dat biolog (tata) sau mătușă (restul lumii) tocmai pentru că epuizaseră în copilărie profesiunea ideală de a fi orice.

Se pare că tatăl meu nu era lipsit de imaginație, pentru că, după o experiență de zece ani, a considerat preferabil să mă interneze într-o casă de copii decât să mă lase în continuare sub îndoielnica egidă a mătușilor. Acestea s-au considerat unanim jignite și, după o adunare care s-a ținut cu ușile închise și în absența tatii, adunare la care aș fi dat mult să fiu de față, și-au făcut bagajele și au plecat dintr-odată, frângând arcurile unui taxi.

A urmat o perioadă de trecere, cea mai lungă a intimității mele cu tata. Bătrânul (nu era de loc așa) părea intimidat. Niciodată nu se considerase un pedagog. Iar acum se vedea în situația de a mă pregăti pentru o despărțire îndelungată și nu știa cum s-o facă. Amână cât se putu, până când, sub imperiul datelor calendaristice (se apropia începerea cursurilor), își deschise inima fără fasoane, cucerind-o iremediabil pe a mea. După ce mi-a explicat în ce constă ocupația sa de biolog, cât este ea de acaparatoare, mi-a prezentat viața de intern fără s-o idealizeze, făcând, dimpotrivă, apel la valențele masculine pe care le-aș fi ascuns. A izbutit pe această cale ceea ce n-ar fi putut obține nici prin promisiuni și rugăminți, nici prin

intimidări. În aceeași seară mă grăbeam să-mi fac valiza după ideile mele, întristându-l, mi-am dat curând seama, cu graba mea de a mă desparti de el.

Comportamentul său era umbrit, ca întotdeauna, de un mic nor. Părea veșnic dincolo de ceva, de un zid nevăzut alcătuit din gânduri tainice și regrete. Era ceva foarte subțire, insesizabil pentru mine și care-i venea de minune, ca o ușoară paloare pe un obraz bine croit. Mai târziu l-am considerat elementul său de distincție, marca intelectualității sale. Mult mai pozitiv decât el pe atunci, îl conduceam în chestiunile vieții concrete, atunci când ne aflam între noi. Cele două săptămâni de camaraderie bărbătească, în care n-am admis nici un intrus, au pus bazele sentimentului pe care i l-am purtat ani lungi

Școala cea nouă era departe de a fi raiul pe pământ, dar nici nu putea fi confundată cu iadul. Singurul rău mai de seamă era faptul că aici, ca oriunde, se învăța. Nu era o noutate pentru mine, în schimb modul meu de a-mi însuși materia școlară a fost o surpriză tulburătoare pentru noii mei profesori. Multă vreme n-au crezut în capacitatea mea de a reține fără efort, mai ales fără a mă așeza demonstrativ în sala de meditații, cu nasul în carte și mintea aiurea, ca restul colegilor mei. Pedagogii ultragiați și-au tăiat singuri craca de sub picioare băgându-se în sufletul meu, cercetând ceea ce nu se cuvenea cercetat, și anume modul de fabricație a cunoștințelor mele. Punerea lui în discuție le-a fost fatală. Bun orator din naștere, am demonstrat cu ușurință că între a învăța și a ști nu e nici o legătură cauzală. Am argumentat cu exemple din experiența publică în ceea ce mă privea și am izbutit să dau și o probă de modestie, reducând în final aria de

valabilitate a concluziilor mele la propria mea persoană. O cale mai sigură pentru a face ca ele să fie în general îmbrățișate de colegii mei nu există. În câteva zile, întreg sistemul de studiu din școala respectivă fu la pământ, spre disperarea corpului didactic. În puține săptămâni, cei mai curajoși, precum și cei mai timizi se aranjaseră în altă parte. Mediocritatea se arată dispusă la tratative. În curând refuzul de a învăța devenise o lege școlară, încât la ocuparea de către noii profesori a locurilor vacante aceștia nu putură decât să se supună. În fapt lucrurile se petreceau așa: profesorul predă, elevii ascultau, mai mult sau mai puțin atenți. Urmau masa, joaca, distracțiile de tot felul, A doua zi, a treia zi erau ascultați. Fiecare răspundea ceea ce reținuse. Pot spune cu fruntea sus că nu m-am făcut de rușine vreodată. Ceilalți, în schimb, prezentau senin nedorite sinteze între discipline, idei și epoci diferite, spre încărunțirea dascălilor slabi de înger. Perseverența mea a făcut ca mai înainte de scurgerea unui an aceștia să se simtă vinovați de neștiința elevilor lor. Jocul meu cunoscuse un triumf absolut. Bătrânul se tăvălea de răs ascultându-mi rapoartele, minunându-se fără fașoane de precocitatea la mine a premeditării. Era încântat de faptul că, împotriva aparențelor, învăț. Și îl interesau prea puțin colegii mei și victimele din corpul profesoral.

S-ar putea, bătrâne, pentru că mă cunoști, să ai unele rezerve la cele de mai sus, vreau să spun față de veridicitatea lor. O să crezi că tot ce ți-am îndrugat e invenție pură. Obiectez: situația a existat. De altfel, orice sau aproape orice poate fi impus prin perseverență și convingere unor minți lipsite de personalitate. Pentru aceasta nu este nevoie decât de puțin talent retoric și de

capacitatea de a crede în ceea ce spui, fie și numai pentru moment, fie și numai la suprafață, păstrând undeva în suflet, mute și în rezervă, adevăratele tale credințe. Temperamentele pasionate se trezesc uneori, prin funcționarea acestui ciudat mecanism, autoare ale unor idei pe care nu le-au gândit. Un mic adaos de luciditate prefăce această aberație aparentă într-un joc posibil, pe care eu și colegii mei l-am jucat cu brio luni de zile.

La un moment dat, lucrurile au încetat să mai meargă. Creșteam, ne puneam probleme, sinceritatea jocului nostru scăzu, obișnuința toci aplombul, partida adversă începu să câștige teren. Către sfârșitul anului eram singurul care persevera. Astfel, pe nesimțite, lucrurile au intrat în normal, spre fericirea educatorilor noștri, care acum n-ar mai fi crezut că perioada coșmarului existase cu adevărat.

Menajamentele față de mine ale corpului didactic ultragiāt ar fi trebuit să mă pună pe gânduri. Este evident că numele tatii impusese neverosimila răbdare cu care fusesem suportat. Deși n-aș fi crezut că bătrânul ceruse cuiva să mă țină, oamenii o făceau din acel amestec de prudență și respect care se cheamă considerație. Tata nu dădea pe la școală, când aveam poftă îl anunțam și-l puteam vizita pentru câteva zile.

Uneori păraseam orașul, porneam la întâmplare cu mașina lui puțin cam demodată. Porneam într-adevăr fără țintă, chiar și fără peria de dinți. Îl așteptam în cabinetul său de la Institutul de biologie până termina. Atunci își chema secretara și-i anunța plecarea pentru câteva zile. Femeia îmi surâdea fără prietenie, disparițiile boeme ale șefului îi creau dificultăți cu nenumărate persoane și

instituții. Cel puțin dacă ar fi avut loc mai des ori cu o anumită frecvență, astfel încât să le fi putut prevedea! Mă privea ca pe o mică și incomodă curiozitate a naturii, iar eu făceam totul ca să fiu nesuferit, îi surâdeam adică. Nimic nu este mai fals decât un surâs de politețe pe buzele unui copil. Apoi coboram, ne suiam în mașină și demaram. La stânga, la dreapta, spuneam, după inspirație. Și tata executa, amuzat de jocul de-a lipsa de personalitate. Ajungeam cu bine la un capăt al orașului și de acolo începea goana, tot la întâmplare, pe șosele moderne sau nu, vibrând ca într-un zbor, însoțiți de murmurul surd al vitezei ori săltând peste hapurile care mă făceau să râd cu lacrimi. Ne trezeam în câte o localitate neștiută, după ce avusesem grijă să nu ne uităm la săgețile indicatoare, care o semnalau. Opream în mijlocul ei. Oamenii ieșeau la iveală, se adunau la o mică distanță, comentând cu jumătate de voce și prefăcându-se dezinteresați. Coboram din mașină, ne dezmoșteam picioarele făcând câțiva pași în jurul ei, pe urmă, când era destulă lume de față, ne suiam la locurile noastre și plecam mai departe fără să fi lăsat în urmă nici un indiciu lămuritor, știind că, prin urmare trecerea noastră se va bucura de un comentariu de tot hazul. Căutam să ne rătăcim astfel și izbuteam s-o facem chiar și pe cele mai populate drumuri. Pe măsură ce ne adânceam în necunoscut, lucrurile deveneau mai interesante. Traversam ape al căror nume nu-l cunoșteam și la răscruci alegeam la întâmplare drumul. Uneori ne întorceam fără vrere în locuri explorate cu o zi ori un ceas înainte. Nu regretam, insistând, dimpotrivă, în credința că este vorba de un altul. Când ne era foame, opream în prima localitate și mâncam ce se găsea, fără nici o preocupare

pentru confort, estetică sau, igienă. Seara băteam la ușa unei case alese după criterii fanteziste și ceream găzduire. Îmi frecam cu deliciu obraji de păturile străine, în atingere cu care corpul meu se bucura de senzația că există. A doua, zi lipăiam desculț prin iarba plină de rouă, iar dacă dădeam peste vreun ciob storceam o picătură de sânge rotundă și tremurătoare, după care treceam înainte.

Ce bine e să vorbești! Doamne, de ce n-am făcut-o atunci când mai aveam un glas propriu și un chip? De ce... întrebare inutilă, întrucât admite mai multe răspunsuri. De câți ani ne cunoaștem, bătrâne? Da, era în vara aceea... Ciudat, ce nevoie imperioasă de camaraderie m-a încercat atunci, în singurătatea mea inumană, și cu câtă forță mi-am impus tăcere în momentul în care te-am descoperit, îmi ajungea că exiști. Mă temeam însă că, aflând, vei fugi. N-am să știu niciodată dacă ar fi fost sau nu așa. N-am vrut, nu vreau să știu. Școala renunțării am învățat-o cu greu. Decât să te văd întorcând spatele iadului meu, am preferat să păstrez un ungher al tainei. N-ai fi crezut că Amiralul e în stare, de una ca asta, nu-i așa?

Inutil să continui a-ți relata copilăria mea. Sunt clipe care nu-mi aparțin. Eu nu pot avea o biografie. Ridicole pagini, idilizând o vârstă pe care n-am cunoscut-o și un părinte problematic. Sunt sincere totuși. Așa am trăit ani lungi și dolidora de momente demne de reținut... sau de uitat. Dar de unde, ani scurți și derizorii, abia acum știu ce înseamnă o zi lungă.

Bietul bătrân câte eforturi va fi făcut pentru a găsi un mod de comportare față de mine care să nu fie absolut fariseic. Ținea să-mi placă, era lacom de recunoștința și

dragostea mea și își repeta, desigur, ideea că ele or să reziste, că prin ele își va afla împăcarea. Se purta camaraderește cu mine – pentru că știa că nu are nici o autoritate în fața fiului său și că trebuie să privească în ochii mei ca spre un judecător. De aici libertatea, originalitatea educației pe care mi-a dat-o, frica lui față de mine. Astăzi abia înțeleg.

În același timp curiozitatea satisfăcută și veșnic reînnoită, bucuria egoistă de a fi avut tăria s-o facă, împotriva conștiinței, a chinurilor prevăzute, de care nu se poate să nu fi fost mândru. Martir al științei, torturat de el însuși!

Și apoi marea farsă, evadarea, dispariția exact la momentul potrivit, în preajma clipei în care riscam să devin destul de om ea sa cotrobăiesc prin rafturile anilor trecuți, destul de ager ca să înțeleg ceea ce nu-mi spunea. Timpul, o știu, lucra pentru mine. În orice moment, din oricare direcție putea să apară scânteia care să provoace incendiul. Viața pe vulcan l-a ucis.

A murit la timp, deși nu e deloc sigur că aş fi aflat vreodată ceea ce-mi ascunsese cu atâta grijă. Și-a luat cea mai eficace măsură de prevedere, singura garantată. Îl admir pentru moartea sa, care-mi apare nu ca o ispășire, ci ca o recunoaștere.

Murise, iar eu, orbul, mă mișcăm în penumbra unei tristeți teatrale și notam impresii academice. În vreme ce în jurul meu, prin dulapuri, hârtiile foșneau de revoltă.

Cădea o parașută albastră: seara. În interiorul domului de mătase lumina scădea treptat, se retrăgea ca o apă. Culoarea era tot mai profundă. Parașuta cobora

mereu. Curând avea să atingă munții cărora le împrumuta un indigo artificial. În emisfera albastră vântul nu îndrăznea să bată, păsările tăcuseră, brațele arborilor cădeau. Nimic nu mai mișca. Frunza care întârzia să se scuture aștepta, prinsă de-o ultimă fibră, ziua a doua.

Parașuta cobora încă, cerul era tot mai aproape, încât păru că țesătura lui se distingea cu ochiul liber. Pe alocuri străbătea lumina de dincolo. Erau stelele. Apăreau fără zgomot și număr, o invazie mută. Noaptea era slabă, era transparentă, noaptea nu se putea opune. Luminile veneau direct spre Pământ, de aceea păreau a sta locului, creșteau numai în strălucire, pe măsură ce se apropiau.

Le priveam de la fereastra înaltă și aveam, ca și altă dată, senzația că zbor în întâmpinarea lor, antrenat cu tot ce mă înconjură într-un elan unanim. Le priveam fără un gând, simțeam numai glasul memoriei. Stelele nu erau adevărate, ceea ce vedeam era doar umbra stelelor, a altor stele din alte nopți ferecate în mine. Eram departe de ele, mai departe ca stelele de Pământ, departe ca nopțile stelelor adevărate.

Înapoia mea tăcea cabinetul bătrânului. O liniște de plumb era în aer, atârna de plafon, așteptând momentul în care să cadă. Nimeni n-o bănuia printre casetoanele de stejar, unde se ascundea, incoloră, pernicioasă. Aștepta cu o răbdare perfidă, o răbdare proteică, atotputernică, o răbdare ce-i ținea loc de aer și hrană, bine și rău.

Omul trecea pe dedesubtul ei, își depăna pașii, zilele și nu știa. Rămânea pe gânduri dedesubtul ei, lansa jocurile de artificii ale ideilor și nu ridica ochii, nu vedea peste creștetul său echilibrul precar al acestei liniști de piatră, calmul ei de complice al morții

Și răbdarea, monumentală, monstruoasă răbdare a fost răsplătită. Omul s-a chircit în fotoliul său și n-a mai fost el. Moartea care poate orice nu l-a putut culca într-un pat. A murit ca un pom, retezat de la bază, dar nedeșezădăcinat. Atunci liniștea s-a putut prăbuși, s-a prăbușit din olimpiana ei așteptare, a strivit toate mobilele, a strivit pașii lui încă vii, o mișcare ce mai persista ca un fum de țigară, masca în aer a chipului dispărut. În căderea ei, liniștea a distrus totul, nimic personal nu se mai află în cabinetul pustiu. Au murit și convorbirile noastre; intimitatea, dragostea dintre noi nu au fost niciodată.

Nu avea cum s-o știe, l-a surprins pe nepregătite. Victoria liniștii l-a găsit cu porțile deschise, fără apărare. Liniștea a pătruns și în mine, o simt pe piept și pe limbă, mi se scurge în vine, mi s-a depus pe creier, în dinți, o exal prin porii. Nici un gând, nici o amintire nu au cuvântul, să vină stelele, de altă dată, de azi, cu ochii pierduți le întâmpin, urc înspre ele, fug de stânca tăcerii din spatele meu. Nici un gând, nici o dorință, nimic nu mă leagă de un centru de gravitație. De ce atunci nu-mi iau zborul, nu mă ridic deasupra mea, deasupra tăcerii și a morții, spre stele, spre navele care vin de milenii spre noi? O greutate mă trage înapoi, o sferă de plumb îmi atârână de gleznă: e vina. Omul care lucra în odaia aceasta, omul care a murit a fost victima mea.

Mă întorc, mă îndrept cu pași hotărâți spre ușă, aprind luminile sub care-i plăcea dispărutului să mediteze. Fericirea de a gândi, spunea el, merită o lumină de bal. Bătrânul iubea ființele pure, fanteziile sale aveau culori vii, făcea astfel ca lucrurile să nu aibă umbră. De aceea atâta lumină în tot institutul. Era marea sa risipă, extravaganța și

singurul lui snobism. Valurile de fotoni nu l-au ajutat să zărească liniștea ultimă așteptând sub plafon. Nici pe mine nu m-au făcut să ghicesc în cordul bătrân și uzat punctul slab.

O moarte surprinzătoare, violentă prin faptul că nu se gândise nimeni la ea, mai cu seamă acolo, în lăcașul vieții, cum se cădea să rămână acest institut. Acolo totul se asocia cu viața, cu apariția, cu stăpânirea ei. Acolo, unde se studiau legile celor mai încăpățânate secrete ale naturii, unde omul făcea munca lui Dumnezeu, fiecare se considera nemuritor. Dar nu era adevărat decât într-un sens. Moartea conducătorului lor ne-a adus la realitate.

M-am așezat la biroul de mic. Mi-am văzut numele pe agenda deschisă. Pe pagina plină de însemnări abreviate, numele meu prevedea convorbirea din urmă.

Am tras încet sertarul. Descoperii o anumită dezordine, ordinea lui, moartă și ea o dată cu el, care știa s-o interpreteze. Fișe, notițe cu termeni familiari iluminând o idee, o clipă trecută, o etapă a creației, a contradicției, a îndoielii. Cifre, formule vorbind încă limba lor rece, sinistru, ca unghiile care mai cresc după moarte. Rădăcini izbucnite energic, menite să poarte tulpini care nu se puteau ghici. Era dezolant acest ogor părăsit, cu plante misterioase, oprite în creștere, ipoteze ce nu mai aveau să se confirme, despre care nu se va ști niciodată care ascunde fructul promis și care-i sterilă.

Pe cristalul biroului, ca niște mici galaxii, mate pe luciul fără cusur, câteva amprente, amprente lui, masca mortuară a degetelor lui, cu cifrul lor tainic nealterat. Am regăsit aceleași amprente pe tocul subțire, pe onixul tamponului care nu se mai legăna. Mi-am lăsat palmele

peste ele și mi se păru că dăm încă o dată mâna. Avui o neașteptată senzație de prezență. Ridicând ochii, am tresărit văzându-i pardesiul, bastonul și pălăria uitate în micul cuier din spatele ușii.

Am încuiat, grijuliu, sertarele ascultătoare, lăsând cheile să-mi lunece în buzunar. Ne legau încă prea multe gânduri și planuri pentru ca dialogul nostru să poată fi rupt.

Lipsită de principalul său locatar, casa părea un deșert. Așteptam în fiecare moment urletul fiarelor însetate de sânge. Mă simțeam de prisos și eram astfel. În fața morții avem un complex de inferioritate. Fiecare lucru țipa de inutilitate, scara pentru că n-o mai urca el, fotoliile pentru că nu-l mai prindeau în brațele lor, lumina, covorul, masa de lucru își considerau existența încheiată. Făcută să adăpostească un spirit mare, o personalitate plină de forță, o conștiință, vila părea secătuită, redusă la o schemă abstractă, la un schelet lipsit de suflare, formă fără fond. Armonia „dinainte” dintre cămin și locatar prefăcea locuința într-un ținut intim, primitiv. Fusesem la mine acasă sub acoperișul de țiglă roșie, ascuțit. Odată cu plecarea celui ce-i dădea viață, casa decedase, mă înconjura cu suprafețe lipsite de expresie, reci, oarbe. Mă simțeam în bătaia vântului, neadăpostit. Afară era mult mai bine, un spațiu liber își are viața sa proprie, respira cu vântul, vorbește prin zgomote, prin mirosuri, prin formele pe care nu le conține, dar nici nu le neagă de vreme ce vidul e punctul geometric al tuturor posibilităților. Pe când casa nu poate fi decât ea însăși și a noastră o făcea în modul cel mai dezagreabil.

Mă sufoca nevoia să mă impun acestei menajerii neascultătoare, acestui supus care-mi întorcea spatele.

Treceam din cameră în cameră cu pași apăsați, dar când trânteam o ușă nu mă puteam împiedica să ascult, vinovat, ecoul. Aș fi deschis radioul dacă n-aș fi avut sentimentul că fac o impietate. O voce ar fi răsunat dezinvolt, deplasat, iar încăperea ar fi amplificat sunetul, ca o cameră goală.

Dacă aș telefona cuiva? Simțeam însă nevoia de a fi singur în fața nesiguranței mele, casa n-avea decât să-și bată joc, ea e mută, în fața prietenilor însă nu voiam să șovăi. Aș fi putut să plec, să lipsesc o săptămână sau două. Dar la întoarcere situația ar fi fost neschimbată, era mai logic s-o înfrunt acum.

Așadar, bag mâna în buzunar, scot o legătură de chei: ale lui. Voi deschide toate dulapurile cu hârtii ale bătrânului, voi profana toate locurile interzise, astfel voi dizolva tabuurile și lucrurile vor intra în normal.

O încercare, încă una. Broaște neînsuflețite, lemn umbrit de vreme, cu discrete încrustături, uși de cristal cu brizbizuri de muslin. Hârtii. Dosare, manuscrise legate reprezentând lucrări încheiate, alte hârtii, vrăfuite într-o perfectă ordine. Pe fiecare dosar, titlul complet. Comunicările tipărite, unele de câteva foi, altele de sute de pagini, sunt așezate în serie cronologică. Volumele publicate. Exemplarele pe care a făcut îndreptări.

Un spațiu acordat lucrărilor neterminate. Fiecare dintre ele poartă o mențiune: „Idee depășită...”, „Inclus în...”, „Renunțat în favoarea unor noi zone de investigație”. Pe câteva: „Întrerupt din criză de timp”. Un creion ascuțit ștersese ultimele trei cuvinte, înlocuindu-le cu: „din cauza morții”.

Am făcut instinctiv un pas înapoi, mi-am retras mâna. Această pedanterie neverosimilă părea o glumă funestă.

Eram foarte tânăr în clipa aceea. La douăzeci de ani ai despre moarte o reprezentare livrescă, solemnă și festivă. Moartea ține de spectacol, cei care mor cată să țină cont că sunt priviți. Strămoșii o știau, păstrau pentru ultima clipă un cuvânt memorabil, țineau să fie curați, eleganți chiar, dacă era cu putință, evitau să se plângă. Să te înduioșezi de propria ta soartă, să-ți permiți un act melodramatic este o crimă împotriva propriei tale memorii. Bătrânul n-ar fi trebuit s-o facă. Dulapurile căscău șase uși înalte. Aici zăcea, moartă și ea, opera lui de o viață. Nu mi-l evoca. Ce straniu: scrierile nu erau de loc solidare cu dispărutul. Beneficiau de o altă existență materială și de o altă moarte.

„Întrerupt din cauza morții”. Înseamnă oare că știa? Ideea mă teroriza. Nu era cu putință, se credea sănătos, altfel s-ar fi tratat, s-ar fi plâns... Un atac de cord, un atac neașteptat... Nu: „Întrerupt din cauza morții”.

Trebuia să aflu. Am răscolit prin dulapuri, tulburând ordinea, am căutat apoi în scrinurile care nu se încuiau niciodată, în camera de dormit. Trebuia să existe un jurnal, niște însemnări, o formă în care omul acesta se exterioriza, își descărca neliniștea.

Am găsit un pachet de scrisori. Respirația mi s-a tăiat. Scrisori primite din partea mamei. Un stil greoi, demodat, sprinten și spiritual însă dacă e raportat la epocă.

Mama... Un chip de o tragică imobilitate, memorat după fotografii.

Erau multe scrisori. Am deschis una. Mâna șovăi. Am citit totul începând ca data. Data... Ce sens avea? Nu m-am putut împiedica s-o fac. Era un mod de a amâna întâlnirea. Data... Revenii la ea. Ce mă intrigase oare? Ce mă făcea să

mă întorc asupra ei?

Sării în picioare. Tremuram. Imposibilul se căsca înspre mine. Data era posterioară decesului mamei!

Am desfăcut febril celelalte plicuri, apoi om renunțat. Am comparat ștampilele. Corespondența continuase șase ani după moarte.

Mi-am impus liniște și am citit scrisorile. Erau afectuoase. Mulțumeau pentru veștile îmbucurătoare privind sănătatea și progresele mele. Dădeau vagi indicații asupra unei existențe pe care și-o construise după ruptură. Nici un cuvânt de reproș. Scrisorile erau adresate post-restant.

M-am simțit mic, eram vexat de tăria discreției paterne. Intervenise o despărțire, foarte bine, aș fi putut s-o aflu. Părinții se feresc de judecata copiilor, perfect, dar de aici până la a păstra secretul o viață întreagă!

Își asumase riscuri nelimitate ascunzându-mi existența mamei. De ce o făcuse? Dragoste rău înțeleasă? Orgoliu masculin?

Un tată mort, un altul abia născut, o mamă fantomatică erau prea mult dintr-odată. Am deschis radioul. O muzică violentă îmi zgudui timpanele. Un burete de gheață șterse formele complicate ce se suprapuneau pe retina imaginației mele. Ritmurile izbeau pereții, făceau să vibreze lustra, alungau straniul, neverosimilul. Sincopele se înfingeau în lemn, tăiau sticla ca un diamant. Lucrurile prinseră să trepideze, nervii îmi rezonau în ritm cu ele, dureros ca o chitară vie. Mă simții beat, însă liber. Aparatul răcnea, probabil că vecinii erau intrigați, dar gândul acesta mă bucura. Era o mică răzbunare, prima.

Uluit de tata. Ei și o existență dublă! Un secret în vârstă de douăzeci și doi de ani. Bătrânul jucând teatru în fața mătușilor, a colegilor, a mea. O vedea în portretul din camera mea și nu tresărea. Asculta întrebările mele și-mi răspundea limpede și concis. Niciodată în două decenii nu a lăsat să-l trădeze o scrisoare, un gest, un cuvânt.

Oare se vedeau? Ce-și spuneau în aceste ocazii? Discutau la fel de camaradereste și în termeni științifici? Scrisorile ei sunt redactate atât de impersonal... Nu i-a scăpat niciodată denumirea locului în care lucrează sau numele, adresa, vreun indiciu. Pare om de știință ea însăși. Un ciudat om de știință, care folosește noțiunea de păcat. Referiri vagi la păcatul comun. Eu sunt fructul păcatului lor. Să nu-ți pară rău, mamă, de păcatul care mi-a dat viață!

Bătrânul colindă cu mine țara, batem toate drumurile cu puțință, oprim la întâmplare și niciodată nu tresare în fața unei întâlniri. Un hazard organizat – există oare așa ceva? Dar atunci dezordinea din sertarele lui? Nu, imposibil. Pedanteria din dulapurile cu lucrări? Acolo era altceva, implacabilitatea morții l-a îndemnat să țină ordine în arhiva sa. Sertarele erau partea sa vie, aici mai putea interveni ceva, pentru ele mai exista un mâine.

De ce s-au despărțit și când? A știut să alunge mătușile înainte să învăț a pune întrebări periculoase. Copilul-minune nu a descoperit a doua viață a tatălui său. Un conflict amoros, un adulter? Despre ea vorbea puțin și frumos. Din motive pedagogice? Poate. Bătrânul – un calculat! El și autocenzura! Și rătăcirile noastre fără program? Și excursiile mele de mai târziu, libere de orice interdicții?

Garderoba tatei mă fascinează. Curba spinării lui ușor

aplecate. Mănușile uzate. Pantofii tăiați în două de încrețiturile fine, transversale. Cămășile foarte îngrijite. Batistele, cochete, adunate din toată lumea, o adevărată colecție.

Controlez, pe rând, buzunarele tuturor hainelor. Nenumărate simptome ale unei vieți întrerupte. Un buton desperecheat, un stilou rătăcit, cărți de vizită, urme de tutun, câteva fire albe căzute pe un guler, o pată minusculă, semne de uzură, crețuri la îndoitura unei mâneci. Romanul meu polițist nu înregistrează nici un progres.

O să-i chestionez pe colegii tatii. N-o s-o fac. N-am să pot manevra destul de inteligent. Iar ei n-or să-mi spună pentru nimic în lume ceva compromițător despre el. Prostul de mine! Nu de fiul său s-a ascuns, ci de lumea întreagă.

Nimeni nu are voie să fie tată până-ntr-atât! Omul are drept la neprevăzut. Dumnezeu nu mai există; în ce să credem dacă nu în ineputabilul resurselor noastre? Primul sprijin al omului este el însuși. Când îmi descopăr o slăbiciune, produc un anticorp, caut în mine tendința contrară, care doarme. Ce mă voi face când mă voi ști fără apărare în fața răului, a prostiei, când mă voi ști pierdut, dezarmat, condamnat?

Să fii un pachet de idei fixe, formând un cerc vicios ridicat la cub prin faptul că fiecare dintre ele este un adevăr, un dat! Scopul vieții devine desfășurarea până la capăt a ghemului, o operație plicticoasă, pedantă, fără surprize. N-am frecventat niciodată ghicitoarele pentru a nu-mi reteza pofta de viață. Să știi dinainte înseamnă să primești binele ca pe o necesitate, fără bucurie, și răul fără

revoltă. Pasivitate și resemnare. Cenușă între dinți. Spleen.

Câtă risipă de imaginație pentru a da naștere unei vieți lipsite de ea! Într-un sens, rostul vieții este imprevizibilul. Deși nu seamănă cu un roman de aventuri, existența se bazează pe câteva dintre legile lui. Aceeași bine cunoscută luptă între tendințe, aceleași surprize când una dintre ele se dovedește a fi contrariul său, urmate de un sfârșit lacrimogen.

Ce face plăcerea lecturii unui roman polițist? Va fi, desigur, o crimă. Care? Va apărea un vinovat. Cine? Acesta va fi descoperit, prins. Cum? Aceste întrebări minore conțin cele trei axe ale unei asemenea cărți. Dar viața? Aproape toate datele ne sunt comunicate dinainte. Încă din copilărie știm că vom crește, vom învăța, ne vom alege o carieră, vom debuta, vom iubi, ne vom căsători, vom deveni părinți, cariera noastră va atinge un apogeu, copiii vor crește la rândul-le, se va apropia timpul odihnei, al contemplării și meditației, vom ceda locul celor mai tineri, mai în puteri, apoi ne vom restrânge treptat cercul vital până la dimensiunile unui singur punct. În sfârșit, punctul însuși va dispărea, nu va rămâne decât un nume în cărțile de telefon depășite, o amintire ce va muri o dată cu purtătorii ei. Știm toate acestea și trăim totuși. Trăim pentru a vedea cum, în ce fel specific vom trece prin fazele clasice ale vieții. Și facem totul ca pe terenul acesta îngust să fim în cât mai mare măsură noi înșine, să nu semănăm cu aproapele. Și dacă nu avem imaginația să ne creăm un ideal sau îndrăzneala de a improviza, de a juca unul, ne alegem un erou din istorie, din literatură și-l urmăm cât mai îndeaproape, în limitele destinului propriu. Așa iau naștere edițiile de buzunar, versiunile prescurtate, imitațiile de bâlci

care mai amintesc eroul numai prin mizeria grajdurilor demne de Augias, prin forma pălăriei, prin ochiul acoperit cu o fașă neagră, prin ticuri. În acest spațiu ridicol de îngust și de supus ispitelor imitației de toate calibrele se ascunde ineditul vieții, sarea care face să poată fi trăită. Criminal cine ucide un om nu pentru că distruge binecuvântatul ciclu al nașterii, nunții și morții, ci pentru că zădărnicește o experiență, împiedică un răspuns propriu, poate unic la problemele veșnice. Viața e creație? Foarte bine, dar interesant este numai particularul: ce și cum voi crea, în ce mod personal voi confirma legea – și o voi confirma oare? Fără aceste amănunte fiecare dintre noi ar descoperi din nou roata, ar începe din nou „Eneida”, fiind răsplătit cu înțelegerea zădărnicii noastre.

Mă port cu mine ca detectivul care arata criminalului că știe ceva, dar nu precizează ce, îl fierbe, întârzie să formuleze acuzarea, se amuză pe spinarea panicii pe care a infiltrat-o în omul din fața sa, își oferă această recompensă după epuizanta cursă a dovedirii și prinderii vinovatului. Detectivul respiră încă greu, ar fi timpul să sfârșească o dată cu istoria asta, dar se ferește s-o facă, i-e teamă de clipa în care urmărirea atât de frumoasă, încolțirea atât de inteligentă vor sucomba în fața definiției prozaice a crimei. Situația pare fără ieșire, timpul bate tot mai repede, încordarea crește. Și deodată, destindere. Episodul a fost evitat. În mod salvator, nervii criminalului au cedat primii. Iată-l mărturisind. Iminența demascării și-a produs efectul. În gura lui proza e cum nu se poate mai potrivită, poezia poate rămâne în sferele pure. Detectivul își șterge fruntea și mâinile cu o batistă albă, ascultă cu o nemulțumire jucată, în fond e fericit, e și dezolat de nivelul coborât al

expunerii, își repetă însă că nu crima e treaba lui, ci criminalul, să nu confundăm, fiecare cu stilul său. Batista albă e la locul ei în buzunarul de sus al vestonului, mâinile sunt curate și albe, prinsul n-are decât să se umple de murdăria faptelor pe care le istorisește. E prima lui penitență, și o știe, de aceea se frământă pe scaun, își freacă mâinile pe care și le simte murdare, dar nu îndrăznește să folosească și el batista, de altfel a lui n-ar fi albă, n-ar putea fi, el e vinovatul. Mărturisește, cu aceasta începe dreptatea. Acum e rândul judecății. Detectivul poate să plece.

Nu e vina mea. Vinovatul a mărturisit, dar în câteva mii de pagini de știință. E ca și cum ar fi tăcut, ca și cum s-ar fi adresat peste capul nostru acoliților săi într-un limbaj cifrat. Am stat o zi și două nopți pe covorul semănat cu dosare și registre care-mi erau dedicate. Fișe, teancuri nesfârșite care urmăreau evoluția a tot ce putea înregistra medicina.

S-ar putea crede că întreaga sa viață tata nu s-a ocupat decât de mine. Aflu și cauza. O deduc. Apoi mi se confirmă în chip explicit. Alung dovada limpede, pentru că nu poate fi adevărat. Probele sunt multiple. Sute de dosare cu dovezi. Nici o acuzație n-a fost urmată de o mărturisire mai largă și mai orgolioasă.

Ideea i-a venit la douăzeci și doi de ani. Vârsta mea. Încă o ironie. Un fir de melodramă, venit la timp. A cercetat în taină, apoi a trăncănit, a încercat împreună cu unii, cu alții. Unii au râs, ceilalți au ridicat din umeri. Atunci a renunțat. Aparent. A lăsat să treacă timpul. Și-a făcut o carieră. A obținut astfel mijloacele care-i lipsiseră la anii mei. Le-a obținut și le-a folosit.

Apoi a fost nevoie de colaborarea unei femei. A căutat îndelung și a găsit omul potrivit, femeia care știa să tacă. A ales-o bine, ea tace încă și astăzi.

Într-o bună zi a chemat-o la el și, cu ușile închise, i-a spus. I-a dat timp de gândire. I-a dăruit pe rând obiecțiile, formulate sau nu. Și-a mărturisit propriile îndoieli, sincere sau prefăcute. Pentru că era hotărât, de zece ori hotărât să încerce, cu orice preț. S-au înțeles. Pentru știință. Suprema confirmare va fi experiența. În limitele moralei și legii nu se poate. Foarte bine, se vor plasa în afara lor. O morală superioară: științei totul îi este permis. Doar nu aveau să ucidă pe nimeni, dimpotrivă, vor procrea.

Ereditatea dirijată... E bine spus oare? De fapt este vorba de negarea totală a eredității, de construirea unei formule noi, prestabilite. O moleculă de acid nucleic prelucrată de om. Ii tremură glasul vorbind, pentru că în gând se compară cu Dumnezeu. Speră că tânăra face și ea apropierea. Momentul poate fi epocal, dar el med are grija formei. Fata e de mult subjugată; acceptă orice, atât e de grandios ce propune profesorul. N-are nevoie de nici un răgaz pentru a lua o hotărâre, îl primește totuși, o amânare necesară pentru a se pregăti sufletește.

Începe o muncă de ani de zile. Trebuie procurate sumedenie de aparate și construite altele, imaginate de el, extrem de complicate și costisitoare. Pentru fiecare achiziție trebuie inventat un mobil, fiecare aparat trebuie pus să facă ceva, altceva. Trebuie realizate legături cu institutele de fizică și electronică, doar totul se va petrece la nivel molecular. Va ști să conducă operația? Da, desigur, nu degeaba s-a pregătit fără încetare în aceste două decenii de după studenție. Are toate calificările necesare. A

dobândit-o și pe aceea de a induce lumea în eroare, de a-i face pe oameni să-l servească fără s-o bănuiască, să lucreze în vederea unui scop care le scapă, convinși, totodată, că știu tot ce privește munca lor. Această fenomenală capacitate dă roade, treptat armata tehnică este pusă la punct, aparate și oameni sunt aliniați după o schemă logică, deși la distanțe de sute de kilometri și fără să știe unii de alții. Ei nu așteaptă decât un semnal pentru a trece la acțiune, habar n-au însă că-l așteaptă, după cum nu vor ști ce fac atunci când se vor fi pus în mișcare

Trâmbițele sună, ziua cea mare a sosit. Noul arhanghel își pune nimbul, având grijă totodată să nu fie văzut. Numai o tânără care nu știe să-și exteriorizeze sentimentele, o ființa exemplară prin aceasta respiră alături de el aerul tare al câmpului de bătaie. Experiențele au început, nimeni nu bănuiește nimic, mii de oameni lucrează pentru savantul nostru, nici prin gând nu le trece că participă la o epocală încercare a forțelor? Între om și natură, nu-și închipuie că iau parte la o crimă. Mii de ratări, zeci de mii de reveniri, ani lungi de perseverență cu un surâs misterios pe buze, ani grei, de descurajare. O nouă încercare pare să promită și dezamăgește. O alta îi duce perfid până-n pragul succesului. O întrerupere se impune. La reluare nimic nu mai merge. Ceea ce izbutea ieri li se refuză acum. Un aer de nebunie bântuie, dar mecanismul funcționează ireproșabil, fără nici o gafă și nici o pierdere ireparabilă. Ar putea renunța, dar n-are destule motive, și apoi capitalul investit, imaginația și organizarea, în sfârșit, ce va zice aceea care așteaptă de ani de zile confirmarea promisiunilor lui? Tăcerea ei îl stimulează, îl obligă, uneori o urăște pentru aceasta, dar nu renunță la ea și ea nu

dispare, nu fuge, nu se năruie, ea este în fiecare dimineață lângă el, gata s-o ia de la capăt, gata, cu știința și trupul ei, să construiască omul sau o himeră.

Și deodată reușita. O prăbușire din culmile încordării într-o proză atroce. Produsul a mii de oameni organizați genial și conduși în chip diabolic vreme de ani întregi va fi un copil în carne și oase, care urlă și uneori are scaunul deranjat. Contrastul dintre minunea așteptată și realizare este atât de mare, că bucuria întârzie. Îndoielile curg: oare nu s-a produs un accident? Nu cumva copilul e pur și simplu efectul colaborării erotice a celor doi, rămas insensibil la prefaceri? Ca să obțină un răspuns trebuie să aștepte. Ani în șir. Alți ani. E greu. Trebuie însă. Femeia nu poate. Nu va putea. În ultima vreme a fost ținută departe, pentru a putea da naștere copilului. Nu va mai reveni. Va fi ajutată să se regăsească, să se ferească de sentimente care n-au nici un rost în cazul acestui experiment. Se va feri el însuși, căci e mult mai vulnerabil acum, când reușita i-a adus destinderea. Cei din jur se miră, ce schimbare, căsătoria l-a întors pe dos, nimeni nu știe de ce s-au despărțit, rumeni n-o va mai revedea pe femeia care nu mai e tânără, dar n-a uitat să tacă și și-a creat undeva, în provincie, o altă viață, din care iese foarte rar pentru a scrie profesorului post-restant, având grija de a nu semna.

Copilul e dat pe mâna unor mătuși dezgropate dintre ruinele familiei uitate, tatăl se ține de o parte, nu-și permite decât să urmărească evoluția medicală a cazului, abia mai târziu, când copilul crește, când se mișcă, vorbește, cere, întreabă, manifestă preferințe și pare să-l iubească, abia atunci începe și el să creadă că rodul experiențelor sale trăiește, că poate fi atins fără menajamente și cercetat cu

tot curajul, atunci își permite bătrânul să se gândească la faptul că are un fiu și-și înțelege răspunderea. Face tot ce poate pentru el, alungă din juru-i ce i se pare neplăcut, mătușile sunt sacrificate, școlile sunt schimbate după capriciile micului tiran, tatăl e fericit însă, căci se manifestă calitățile pe care a vrut să i le inculce, precum robustețea, capacitatea intelectuală dezvoltată, adaptabilitatea. Dacă n-ar fi adăugat totuși o sensibilitate de prisos... La un moment dat înțelege că ratează totul prin exces de grijă. Atât ca experiment cât și ca pedagogie, băiatul trebuie tratat întrucâtva mai bărbătește, trebuie lăsat să se descurce în împrejurări diferite, lăsat să se înțeleagă cu lumea, să se pregătească pentru a purta singur dialogul cu viața atunci când intermediarul va fi dispărut. Pentru că, aici va fi avut o senzație de monstruos, mașinăria pe care a pornit-o va funcționa și după moartea lui, și nu va ști cum...

Când a intervenit criza? Dar mai întâi, a intervenit oare? Va fi înțeles odată și odată că n-avea dreptul să dea viață unui om construit după voința sa? Dacă oamenii contestă dumnezeirea e și pentru că-i refuză privilegiul de a controla aluatul uman, de a adăuga inteligență, de a scădea fantezie, forță, talent. Fiecare își cere biletul la loteria aceasta care e viața. Dacă nu mă pot crea singur, dacă nu-mi pot însuși, orice preț aș plăti, niciuna dintre calitățile cu care omul se naște, refuz să acord altora posibilitatea de a mă modela! Dacă împotriva eredității mele nu pot nimic, cel puțin nu s-a acționat contra mea decât prin pasivitate. De altfel, n-am nimic împotriva intervenției în ereditate când e vorba de un părinte bolnav, dezechilibrat, deși acestora le e interzis de a face copii. Dar să creezi un psihic, să exerciți cel mai odios și definitiv

dictat asupra unui om și mai ales, după aceasta, să n-ai tăria de a distruge toate urmele, să te lași în voia orgoliului care-ți spune să păstrezi dovezile pentru ca satisfacția interzisă o viață întreagă să apară postum, indiferent de urmări ! Stranie moștenire pentru fiul savantului, un prilej nesperat de a face avere și a deveni celebru.

Dar mai întâi, poate supraviețui acest produs mixt al biologiei umane și al laboratoarelor? Cum va suporta Homunculus ideea modelării sale artificiale? Cum va rezista conștiinței că e un om cu mâinile tăiate, care nu mai poate avea nici un gând, nici o intenție ale sale?

Mă priveam în oglindă și-l vedeam pe fiul lui. Mă încrunтам, dar nu știam dacă o fac prin voința mea sau și acest gest derizoriu a fost prevăzut de constructorii mei: în cazul unei anume asociații de idei se va încrunта după schema... Reconsideram tot ce am făcut, tot ce am gândit, ce mi-a plăcut vreodată. Prietenii îmi păreau hidoși, prezențe impuse căroră m-am dezvăluit fără pudoare. Fetele care mă atrăseseră erau, desigur, de tipul prestabilit. Mă întrebam dacă mă voi mai putea uita vreodată la o femeie fără să mă suspectez că prin mine o alege el.

Ai înțeles, cred, continuă Amiralul, ce mare om a fost tatăl meu. Primul care a dictat naturii condițiile sale. Care a obligat-o să ia notă, cu propriile ei mijloace, de voința sa, de cuvântul, de capriciul său.

EL care s-a gândit la toate, nu a bănuir cât de odios o să mi se pară faptul că am fost confecționat ca un costum. Poate nu se gândea că o să aflu. Poate credea că-mi va supraviețui. Dar atunci inscripția: „Întrerupt din cauza morții”? Dincolo de consecințe, un asemenea travaliu

științific nu se lasă șters.

Ai înțeles, cred, și condițiile ciudate ale prieteniei noastre. Prietenia fără întrebări. N-ai știut că dintre calitățile și defectele tale numai aceasta a făcut să te pot accepta, să înlocuiesc prin tine tot ce o viață de om acumulează ca amiciție. Am rupt-o cu toți cei care mă cunoșteau, bănuindu-i că ar putea citi în ochii mei. Te-am iubit numai când m-am convins că ești analfabet.

Toate aceste clarificări s-au produs treptat. Criza mea a durat însă enorm. Zdrobitor.

Așteptam. Romanul meu polițist își continua elaborarea. Crima se produsese, moartea bătrânului avusese răsunetul necesar, eram un bun public. Undeva, în pâsla necunoscutului, erau ei, ceilalți, cei care știau. Se ascundeau, nici o mișcare nu le trăda prezența, dar puteam să jur că suferă de insomnie. Dacă nu erau mai mulți, era cel puțin ea. Nu-i puteam spune mamă. Femeia se afla într-un spațiu abstract, din care nu trebuia să coboare. Va avea însă tăria să nu apară? Calculul meu nu conta pe sentimentul matern. După douăzeci de ani de absență, pluteam pentru ea într-un nor la fel de imaterial ca și ea pentru mine. Plasați în două lumi imaginare, nu puteam comunica. Dar contam pe sentimentul culpabilității. Se știa părtașă la crimă.

Uneori mă gândeam, fără dragoste, fără compătimire, la faptul că și lui îi va fi fost greu. Sfârșierea nehotărârii în fața nepermisului, oroarea de imoral și de vulgaritatea luptei cu interdicțiile. S-a înjosit să se ascundă, a coborât până la a concepe în taină un plan menit să înșele pe toată lumea, până la a-și căuta un complice. În fața lui trebuia să fie tare, convins, de nezdruccinat, când el nu putea fi scutit

de toate îndoielile unei asemenea întreprinderi. Să te condamni la o tăcere de o viață. O tărie de caracter neobișnuită este insuficientă. Ea trebuie asociată cu o încăpățănare diabolică și apărata de un sistem de argumente infailibil. Este nevoie de o răbdare de vită de jug și de o forță a inspirației jupiteriană. Un Jupiter fără tunete și fulgere, unul ascuns, interiorizat. A dispus bătrânul de asemenea calități? Sau le-a înlocuit pe toate cu fanatismul, a sorbit puterea dintr-un orgoliu dement?

Caracterul ar trebui măsurat după facultatea de a tăcea. Să știi să taci. S-o faci un an, doi, douăzeci. Să taci când ești gata să abandonezi. Să taci în noaptea victoriei, când ești la capătul puterilor și gândul de a te stăpâni îți apare derizoriu în comparație cu grandoearea a ceea ce ai realizat. Să taci când aștepti materializarea finală a reușitei tale, când inactivitatea și imposibilitatea de a mai interveni te scot din minți. Să nu scoți un cuvânt în timp ce vorbești zile întregi, în timp ce ții la valoarea ta reală. Să fii mut când te vezi contestat în domeniile activității tale oficiale, singurele prin care exiști pentru lume, când adversarii tăi academici te pocnesc peste gură colegial, cu un surâs profesional pe buze. Să taci în vreme ce le replici, le sfărâmi carele de asalt și dai foc scărilor pe care vor să-ți invadeze cetatea. Să nu vorbești în ceasurile de coșmar în care aștepti ivirea pe lume a rodului insomniilor tale, când nu știi cum o să arate și-ți pui pentru prima oară problema ce vei face cu el. Să fii de fier în fața femeii care, în slăbiciunea ei, este gata să uite că-i om de știință și tinde să rămână mamă. Să taci când tu însuși cazi pradă tentației de a te consacra părinte al copilului. Să rezisti ispitei ani mulți și s-o faci astfel încât nimeni, niciodată să nu tresară

în fața unei bănuieli. Să taci atunci când anii trec și o dată cu primele semne ale decrepitudinii fizice simți omeneasca nevoie de a te face cunoscut urmașului tău în ce ai înfăptuit major. Să taci pentru totdeauna știind că e pentru totdeauna, cel puțin pentru această viață.

Și atunci, o minimă satisfacție. Lespedea să fie preluată cel puțin după moarte. Lumea n-are decât să ignore, doar el să știe, să se înfioare și să te admire, fie și cu prețul urii. Pentru aceasta trebuie să-i atragi atenția printr-un mesaj care să nu fie un banal testament. Va fi o lovitură, dar fiul trebuie s-o merite. Va afla întristătoarea răsplată numai dacă va dovedi voința de a te cunoaște. Adevărul va zăcea îngropat în hârtie, dar la îndemâna lui. Dacă va întinde mâna, va ști.

A contat pe mine. Era convins că voi forța secretul său înainte chiar de a fi aflat că există. Mă cunoștea, mi-a acordat această încredere. Nu rămânea decât să atragă atenția prin moarte. Când n-a mai avut răbdare, s-a lăsat ucis de mine, de solicitările mele, de prezența mea veșnic periculoasă, din care oricând putea țâșni un gheizer de întrebări ucigașe. Purtam cu mine o tensiune pe care vârsta lui o exagera. Un cord nu e decât un cord. Nebunii nu-l au mai puternic decât geniile. A izbutit să moară din cauza mea. Ținea să-l admir.

Stingerea bătrânului n-a făcut mai mult zgomot decât o piatră căzând în apă. Iată, cercurile de pe fața ei sunt mereu mai largi. Aștept efectul cu tărie și sânge rece. Parcă le văd: inelele unui lanț fluid strângându-se în jurul complicilor săi și ai mei, al celor care nu l-au împiedicat să-și dea viața și m-au ajutat să-i dau moartea.

„Eu am știut”.

O mică satisfacție după o așteptare atât de lungă.

„Eu am știut”.

Ascult aceste cuvinte, singurele pe care le aud. Glasul care le spune nu face, vorbind fără încetare și explicându-se, decât să repete aceste sunete esențiale. În așteptarea lor am trăit ceva mai adevărat.

Lucrurile începuseră să palpite din nou, se apropiau de un ritm vital. Știam că trebuie să am răbdare și am avut-o. Răsplata mea șade pe scaunul capitonat în culori închise și-mi declară de o sută, de două sute de ori:

„Eu am știut”.

E în fața mea, cuvântează calm și demn, împrumutând solemnitățile încăperii. I-am spus că mai seamănă cu vechiul amic al bătrânului, omul cu barba fosforescent de neagră, și m-a crezut, deși bătrânețea a trecut peste el un tăvălug nemilos.

„Eu am știut”.

Ar putea fi mândru, ar putea-o mărturisi ca pe-o complicitate, dar o spune informativ și neutru. Sunt proprietarul dramei, singurul în drept să iau o atitudine, să-i primesc mărturisirea ori să-l reneg. Întârzii s-o fac. Omul acesta pretinde că ar fi știut. Ce anume? Intenția, poate, îndoielile și eșecurile. Urmările – nici într-un caz. Revolta îmi aparține, e numai a mea. Altfel s-ar fi temut să apară, așa cum bătrânul, fiindcă știa, s-a temut să trăiască.

„Am fost alături de el, am împărțit pe din două neliniștile”.

Îl rabd pentru că, îmi dau seama, tot ce spune nu e decât o singură frază extinsă enorm, o frază hipertrofiată. Nu se cade să întrerupi în mijlocul frazei.

Împărțite cu el, neliniștile bătrânului trebuie să se fi dublat. Ce imperioasă nevoie de confirmare îl va fi făcut să apeleze la omul cu barba fosforescent de neagră? Ochii aceștia nu-mi spun mare lucru. Și totuși au știut și ei să tacă. Să fi fost, odată, în spatele lor o convingere?

Sunt nedrept. O știu. Mi-o spun în față. Îl văd copleșit, îmbătrânit de răspundere. I-a căzut pe umeri o moștenire grea și fără sens. Păcatul, e cel mai potrivit cuvânt pentru actul acela lipsit de elementul carnal, păcatul a avut un pedestal demn atunci când apăsă pe umerii bătrânului. Mai ales, așa era drept. Dar acela a căzut și păcatul și-a găsit un alt soclu în omul din fața mea, care s-a trezit singur sub fonta masivă a faptei ce nu-i aparținea. S-a zbatut în hruba liniștii sale, căreia nu i-a rezistat. A ținut, conform previziunii mele, să apară. Voia să afle ce știu pentru a se hotărî ce trebuie să-mi spună. Spera că-l voi determina să se abțină de la orice mărturisiri sau cel puțin că-l voi absolvi de sarcina sa.

Dar nu văd motivul pentru care l-aș menaja.

Nu l-am chemat, n-am nici o reticență în fața lui. Îl apuc de beregată cu un clește de întrebări. De după meterezele prudenței sale, îmi răspunde. A avut de prea multe ori vârsta mea ca să se mai sperie altfel decât la suprafață. Vrea să mă facă să văd. Îmi aduce detalii, îmi expune faptele în lumina rațiunii de a cunoaște. Pledează nuanțat, se știe elocvent și așteaptă ca greutatea argumentelor să schimbe acul balanței în favoarea unei împăcări cu destinul. E convins că momentul nu poate întârzia, de aceea nu încetează să acumuleze pe talgerul său fraze pline sau lipsite de sens. Argumente logice, negarea prejudecăților, comparații convingătoare, apeluri la

sentiment. Medicul e un avocat. Faptul că apără o cauză pierdută nu-l crește în ochii mei. Pentru a urma judecata lui trebuie să fii obiectiv și eu nu vreau să fiu! Poziția mea e prea nefericită ca să mi-o poată uzurpa cineva, sunt intangibil.

Nu credeam că există o plăcere în a fi rău. O descopăr însă, mă răzbun de-o manieră facilă pe acest vinovat secundar, fără a cărui complicitate n-aș fi existat. Mă asculta spăsit, ridicol, acceptă să-i zvârl în față urâtul pe care l-a depus în mine trista descoperire. E o ieftină satisfacție, fără de rost și care nu schimbă nimic din condiția mea. Aceasta mă îndârjește și după ce umilesc peste măsură părul alb al omului din fața mea, îl dau afară. Am avut vreme să observ cum, pe măsură ce-mi dezvoltam rechizitoriul, se instala tot mai confortabil în vina sa, adaptându-se cu fiecare cuvânt situației în fine limpezită. Pleacă, împotriva oricărei previziuni, cu o jalnică mulțumire de sine. S-a comportat exemplar în ambele împrejurări, atât susținându-și prietenul cu tăcerea sa cât și spovedindu-se celui care trage consecințele. Vreau să nu-l mai văd niciodată.

O muscă se tăvălește pe coala albă. Încearcă să înainteze. Ține la mobilitatea și independența persoanei sale, deși i-am smuls aripile și picioarele. Eforturile ei sunt zadarnice, dar musca nu disperă, se zbugiumă pe coala ei de hârtie, nu pricepe ce dramatic eveniment ar fi putut-o priva de fireștile sale însușiri de zburătoare. Nu face nici legătura între violența necunoscutului care i-a provocat misterioasa durere acolo unde aripile și picioarele îi întâlneau corpul și dispariția acestor organe. E o cretina,

așadar nu merită atenție. Aș strivi-o dacă nu mi-ar pune, în mizeria ei, întrebarea: „Tu, care mă judeci, valorezi mai mult?” Zice: „Tu, care mă judeci...”, nu: „Tu, care mi-ai rupt aripile” pentru că e imbecilă și nu știe că eu am făcut-o. În afara orbirii și stupidității îi semăn perfect. Nici aripi, nici alte organe ale independenței. Mă tăvălesc pe coala incoloră a zilelor mele, care seamănă foarte bine cu o foaie de hârtie, și mă minunez de infirmitatea mea. Sunt, totuși, la fel de idiot și de orb ca musca pe care o chinuiesc fără sadism și fără părere de rău. Calculez la rece, îmi demonstrez ce valorez la ora actuală și nu valorez prea mult. Mătur cu dosul palmei de pe masă musca invalidă, mototolesc hârtia pe care s-a zvârcolit și o arunc pe fereastră. Mă ridic în picioare, fac doi-trei pași, mă așez, singur cu timpul încetinit, bătrân și pe moarte. Inutilitatea fiecărui gest îl retează din rădăcină. Să mă ridic – de ce? Să ies, în ce scop? Nimic nu mai are importanță, menirea mea este să ascult curgerea picătură cu picătură a timpului, nici asta n-are importanță, pot la fel de bine să n-o fac, nu va trece mai repede. Aceasta seamănă cu o așteptare, e fals, nu mai aștept nimic, aștept să nu se întâmple nimic, să aștept resemnarea nu mă interesează. Viața e o cetate construită solid, are o poartă pe care n-o poți forța cu una, cu două, iar eu mă aflu în afara zidurilor ei. Să-i dăruiesc totuși poarta – vreau eu asta? Nici o fibră din bicepsii mei nu tresare în vederea acestui scop. Viața? Nu cunosc, întrebați alături.

Au mai apărut două umbre. Un laborant obscur și o mare figură academică. Acesta din urmă a bănuț la un moment dat, a ținut să se convingă și a aflat. Noblețea scopului l-a autorizat să-și spioneze colegul. A izbutit

aceasta folosind oameni care nu au înțeles. Mi-o povestește cu fruntea sus, căci o face în numele binelui și al moralei. Este perfect convins că vorbește de pe poziția mea. Îngrozitor este faptul că are dreptate. Dar nu pot fi solidar cu el și atunci mă scutur de tot ce am gândit până acum numai ca să pot respinge spusele lui. Îmi vorbește blând, părintește, îmi oferă simpatia și sprijinul său împotriva memoriei celui care a îndrăznit. El n-a cutezat nici măcar să-l denunțe și-mi pretinde recunoștință pentru aceasta. Își face un merit din faptul că a fost de două ori fals, atât față de bătrânul meu, cât și față de restul lumii. De ce n-ar fi tot atât de fals și față de mine!

Știu cum ar trebui să reacționez, dar nu o pot face. Cazul nu mă mai interesează. Dezvăluirile academicianului mă adorm și, iată, din nou aud timpul bătând pasul pe loc.

Laborantul a fost mai interesant. El înșira fapte, nu aprecieri și nu-mi oferea nici o tutelă. Era totuși prea târziu. L-am ascultat din politețe și am închis ușa în urma lui.

Ea însă n-a apărut. Singura care ar fi trebuit să apară. Singura care a înțeles profunzimea reală a faptei. Singura care, alături de el, deși atât de departe, a gândit totul până la ultimele consecințe. Singura care a tăcut mai mult decât primul făptaș. Poate a tăcut până la moarte și fără să lase nici un mesaj. Nu pot, peste vagul care ne desparte, să nu o respect.

De când am înțeles că nimeni n-o să mai apară, mi-am regăsit echilibrul.

E o stare neverosimilă, în afara sentimentelor, în afara oricăror gânduri. Aș putea trăi fără să mănânc, să beau și să dorm. Pot orice, în afară de ceea ce-i cu putință. O stare calmă, egalitatea cu tine însuși, când totul ți-e

interzis și chiar tu ești acela care o face. Nu știu dacă sunt viu. A trăi înseamnă a putea trăi, iar eu nu pot. Exist, palid ca propria mea amintire, căci până și-n mintea noastră se șterge imaginea moartă, indiferentă la faptul că ne reprezintă. În curând voi fi gol ca o oglindă de pe care s-au scurs toate imaginile, o oglindă moartă, descalificată.

Și timpul, timpul care merge pe jos, care merge înapoi, care stă, mort el însuși, timpul care nu mai e decât palida sa imagine, amintirea sa pe jumătate uitată.

Un ghem de nervi sfâșiați de viteză, împrăștiați în văzduh, menținându-se totuși într-o unitate care nu se destramă, deși vântul trece neoprit prin spațiile de filigran. Un schelet de nervi, fără carne, fără personalitate, o umbră țâșnind peste fața lacului transparent și neobosit.

Sunt eu. Schiez pe apă. Nu sunt absolut sigur că e adevărat, așa încât mă examinez cu atenție. Sunt eu, într-adevăr, cel care saltă cu otita prezență de spirit coamele valurilor în culorile reci ale toamnei? Dar de unde, eu sunt aici, în loja spectatorului, pe schiuri sunt numai reflexele mele. De când m-am deșteptat, brusc, zburând prin acești nori biciuitori de spumă, ființa mea e supusă la grele încercări. În orice moment nervii sunt gata să se despletească în vânt, căci reflexele nu funcționează bine în absența mea. Iar eu de câteva clipe sunt ocupat. Țin să aflu cum am ajuns aici fără voia mea. Și atunci văd în dreapta silueta Nanei, plutind ca un înger peste furtuna valurilor stârnite de șalupă. O văd subțire, înaltă, cu mândra ei ținută exprimând uitare de sine. De pe creasta unui promontoriu de apă strigă inutil cuvinte de neînțeleas lui Gip, care frânge în mâini volanul ambarcației. Ghicindu-le

printr-un miracol pentru care-l invidiez, Gip ne complică existența ondulând goana șalupei cu o fantezie care-mi dă fiori. Fuga la capătul frânghiei ce-mi transmite vibrații dramatice capătă o încordare insuportabilă. Întreaga mea ființă stă la pândă să prindă la timp, să pescuiască din aer manevra de făcut pentru păstrarea fără sens a unui temerar echilibru. Nana se amuză din plin, corpul ei strălucește de apă, iradiază poftă de viață, iar Gip îi răspunde la capătul cordonului ombilical care ne leagă, gemeni, de el, prin emanația lui de vitalitate care-l face să pară nemuritor.

Cu câteva zile în urmă au năvălit peste mine, călcându-mi în picioare singurătatea. Înghățându-mă ca pe un bagaj, m-au smuls dintre pereții mei de întrebări și m-au luat cu ei într-o lume ideală, fără probleme. Intuind starea în care mă aflu cu un geniu al flerului pe care întotdeauna i l-am recunoscut, Nana a adoptat fără șovăire o atitudine de tutelă. Ridicând cu obrăznicie steagul capriciului impus drept lege, m-a depozat cu desăvârșire de mine însumi. A făcut-o cu atâta convingere, încât a trebuit să mă supun. A refuzat să discute, mi-a negat dreptul de a dispune de mine, a instaurat o dulce dictatură, de sub călcâiul căreia n-am mai izbutit să-mi adun complicațiile. Ce ușurare să nu mai fii tu însuși, să nu mai fii nimeni, să exiști în abstract, anexă vegetativă a unei voințe străine, ferme și acceptate. O legătură aeriană să-ți transmită senzații, forme, culori, elementele dispartate ale bucuriei, gustul prezentului în comprimate. În această fericită carceră nu este loc pentru gânduri. Ritmul nemilos al zilei mi-a furat și nopțile, în care nu izbuteam să visez. Această vacanță în stil de marș forțat seamănă grozav cu

un duș terapeutic asociat cu cămașa de forță. Când însă cea care-l aplică are de partea ei frumusețea și nici nu se gândește să-ți ceară voie înainte de a te supune tratamentului, nu-ți rămâne decât să spui da. Fericit refugiu, departe de teribila necesitate de a opta.

Acele prime săptămâni în care totul se învârtea în jurul suspiciunii și nu mă recunoșteam în dorințele și repulsiile mele, căutând, veșnic bănuitor, în orice intenție și manifestare a mea premeditarea paternă, tremură undeva, umbrite de culoarea prezentului, nehotărâte dacă să revină ori să moară. Crescut în spiritul unei oarecare emancipări, să te trezești vasal unei absențe, conștient că e pentru totdeauna...

Caut în ochii Nanei pe cel care mi-a ales-o. Fără îndoială e tipul prescris. Până ieri, până acum o sută de ani credeam în iubirea mea. Dacă aș putea să trăiesc prin ea... Dar alegerea Nanei acuză un bun gust și o sănătate a simțurilor pe care nu le cred ale mele. Ar trebui, prin contrast, să urmăresc femeile reci, să iscodesc printre cele care nu-mi spun nimic, s-o caut pe aceea pe care aș fi ales-o dacă eram cel care aș fi putut fi.

Și totuși. S-ar fi putut oare să nu aleg ochii prelungi și tainici ai Nanei? Ar fi putut să mă înduioșeze alți umeri, tot atât de fragili? Căldura din podul palmelor ei îmi vorbește, iar gura mea îi răspunde fără un sunet. Atunci, la început, am tresărit către ea. Indiferent cine va fi apăsător resortul, Nana a rămas de neșters. Și am tresărit din nou când am revăzut-o, după declanșarea anodinei mele aventuri.

Dacă ar ști. Dar sunt mut, profit de gingașa ei autoritate ca să tac după exemplul bunului meu înaintaș. Să vorbesc, n-aș provoca decât confuzie și suferință. Nu

aceasta mă împiedică totuși. Îmi recunosc egoismul. O suferință publică mi-ar face bine. Dar nu țin s-o dezlănțui, nu vreau și nu pot. Dacă ar ține zborul acesta pe zimții fără substanță ai valurilor...

Însă de mult am scăpat din mâini frânghia de nylon ce mă lega de șalupa lui Gip. Înot leneș spre mal, astfel am găsit un răgaz, un sfert de oră de singurătate. Simt nevoia să mă odihnesc în răul care mă macină, după atâta suprasolicitare a uitării. Nu mă îndoiesc, această manie brusc apărută în ultima lună, aplecarea de a despica firul în patru, trebuie să fie tot un derivat al prefabricatului, dar îmi corespunde și apoi e cea mai chinuitoare, mă ajută să sufăr și astfel să mă eliberez. Naivii mei prieteni habar n-au că până nu-mi voi face suma de scrâșnete n-o să mă liniștesc. Singur sau nu, într-un an sau în zece totul se va consuma până la înecul general în indiferență. Nimic nu e în stare să ne frământa perpetuu și apoi nimic nu poate rezista cuvintelor. Știu că dacă aș putea vorbi două zile și două nopți în șir, dacă aș putea umple cu vorbe locul acesta nemărginit aș face lucrul cel mai înțelept din lume. Explicând, insistând, revenind, mai ales repetând aș călca în picioare fiecare moleculă a dramei. Traduși în sunete exterioare, beneficiind de inexpresivitatea limbajului, monștrii din capul meu ar trece în aer, s-ar banaliza, ar începe să sune dogit, ori cel puțin s-ar preface în fantome, s-ar volatiliza. Dar nu pot vorbi, dinții mi-s încleștați, iar cuvintele mi se refuză. Nu, încă nu, totul e înăuntrul meu, acolo sunt ambele tabere, și omul construit și celălalt, necunoscutul, e o înghesuială nemaipomenită, de aceea, probabil, fiindcă trag la cântar cât doi, mi-e atât de greu să înot, mișcărilor-mi sunt mereu mai încete, mă mișc fără

convingere, gesticulez anapoda, manevrele celor doi înotători nu se adună, se contrazic și se scad, astfel încât nu e de mirare că încep să mă scufund, apa-mi acoperă ochii, n-am mai respirat de o veșnicie, dintr-o zvâcnire aș fi iarăși la suprafață, acolo mă așteaptă tot ce-am lăsat în urmă, aici e mai bine, e liniște, deși nu e aer, ar trebui să putem respira sub apă, ar trebui. Dar nimic nu durează. Am atins fundul, e abia la doi metri sub oglinda care-și joacă cioburile deasupra mea, nu te poți îneca în doi metri de apă, nu vreau să fiu ridicol tocmai în moarte. Și apoi nu cred într-o moarte care nu e a mea. Să mor pentru a realiza prevederile celui care mi-a prescris-o! Să pier pentru că el a voit-o, pentru că a încrustat-o în sângele meu! Să-i acord cea mai nesperată confirmare, suprema, care să încununeze nefasta lui operă! Și pentru a șterge orice urmă a crimei! Un hohot de râs mă îneacă. Râd nebunește, cu lacrimi, înghițind tone de apă miloasă, tușind, sufocându-mă, sinucigaș. Mă ridic însă vertical și reintru în ziua care mă primește cu vuietul ei și-mi înfinge în ochi sulițe de lumină. Cu ele se identifică sirena care înoată spre mine. Iar din șalupă se apleacă asupra-mi forța irezistibilă a lui Gip.

Trebuie să exist. Am încercat nenumărate ocupații. Le făcea imposibile gândul că sunt parte integrantă din biografia mea prefabricată. Ca să fiu departe, am colindat mările. Nu m-am ales decât cu o poreclă: Amiralul.

Apoi am descoperit: mai puteam încă și eu.

Exista un domeniu pe care, desigur, nu-l avusese în vedere pentru mine.

Într-adevăr, câți oameni cu o viață zbuciumată aleg pentru fiii lor o carieră apropiată? Aveam toate calitățile,

mai puțin pe acelea care presupun perseverarea în bibliotecă și laborator. M-am hotărât: voi fi om de știință.

Pentru a-mi îndulci revolta aveam să mă consacru uneia dintre lucrările lui neterminate. N-aveam decât să aleg. Am ales butonii.

SFÂRȘITUL CONFESIUNII AMIRALULUI

N-a fost nevoie să continue. Din momentul în care s-a consacrat științei începe biografia prieteniei noastre. Sunt autorul unei cărți despre părinte. Am scris-o cu ajutorul fiului. Bun prilej pentru a-l cunoaște. Un tânăr de loc sociabil. Ba chiar ursuz. Ironic până la insuportabil. În același timp însă patetic, gata să dramatizeze. Ghinion: am o fire apropiată. Ursuz eu însumi, nu-mi plac expansivii. În pofida caracterelor noastre imposibile, ne înțelegem. Fiecare îl explică în sine pe celălalt. Decât să-l chestioneze... Drept care credem că ne cunoaștem, când în realitate fiecare a creat un mit despre partenerul său. Cu cât ne cunoaștem mai puțin, cu atât ne înțelegem mai bine. Nu ne punem întrebări. Niciunul dintre noi nu mai este adolescent. Ne apropie preocupările pe care le stimăm: eu știința lui, el darul meu de a expune. Uneori ne invidiem. Nu atât de înfocat încât să atingem nivelul geloziei. Niciunul dintre noi nu mai are energia de a-și schimba viața.

Amiralul s-a consacrat, așadar, continuării operei paterne. Între alte lucrări – butonii. Încă nu știe nimeni: i-a obținut! O invenție inutilă. Deocamdată. Imposibil de experimentat. O pereche de îndoieli. Mâncărimea de limbă a realizatorului este lesne dominată de temperamentul sobru. Nu fără eforturi, desigur. Dar existăm oare fără

eforturi?

Trec anii. Butonii zac într-un sertar. Alte lucrări sunt încheiate. Apar succesul, celebritatea. Amiralul primește cu liniște aceste daruri pe care nu le-a cerut și pe care le datorează muncii altuia, cel puțin în parte. Este pe jumătate resemnat. Nimeni nu-l crede cu adevărat când amintește ce i se cuvine tatălui său din ceea ce reușește. Dimpotrivă, modestia pare demonstrativă, indispuie și pe cei apropiați. Puțini, ca mine, au înțeles cine a fost bătrânul și cred în cuvântul Amiralului. De unde și nedezmințita noastră prietenie. Lumea însă consideră mai simplu să atribuie o operă unui singur om. Să insiști devine un deserviciu adus înaintașului. Amiralul renunță.

Prietenia noastră se bucură de un echilibru miraculos. Nu ne vedem prea des. Fiecare își poartă singur poverile vieții. Ne regăsim după săptămâni la fel de proaspeți de parcă ne-am fi despărțit în ajun. Alteori petrecem împreună câteva zile în mijlocul naturii, laolaltă cu alți prieteni. Intimitatea amicitiei noastre nu scade, nici nu crește. Aș putea lipsi un timp nedefinit, după care să revin fără explicații. L-aș găsi nealterat și m-ar descoperi la fel.

Trec anii. Experiența ne încărunțește. Amiralul își refuză căsătoria. Nu mă întreb de ce. Viața lui este plină, nimic nu pare nelalocul său.

Și deodată incurabila sa boală. Moștenită, împotriva previziunilor paterne? Contractată? Ce importanță are! Pentru prima dată relația noastră ne zguduie. Nu vreau să moară. Nu vreau să-l pierd. Soarta hotărăște altfel.

Amiralul recurge la butoni. O face fără plăcere. N-ar vrea să fie recunoscător tatălui său pentru această farsă jucată morții. Îl consolează nesiguranța, riscul experienței.

O face. Nu înainte de a împărtăși prietenului său taina cea mare. Devenim, în sfârșit, complici. Eu nu cred un cuvânt. Drept, care, sfidând amintirea lui, convins de eșec, pun în funcțiune butonii. Îmi părăsesc astfel purtătorul de până mai ieri, începând nesuferita mea rătăcire prin alții. Veșnic intrus, mereu spectator, actor nefericit atunci când pot acționa, geniu nefast fără voie, căci nu pot să fac decât râul, existența mea o contrazice pe a celorlalți. Pentru el, îmi dau seama, aceeași goană mortală prin ființe prin care nu poate să existe. În plus, o speranță: căutarea mea. Și disperarea: nu mă găsește, am dispărut, nu mai sunt! Am fi fost doi, am fi fost împreună, ar fi fost altfel, crede Amiralul. Și caută fără milă, secerând viețile, problematizând ca mine sau nu, ce importanță are? Nu poate ști dacă am folosit butonii mei, îi caută, nu-i află. Dar nimic nu se pierde mai ușor ca o pereche de butoni de manșetă. În cele din urmă ne regăsim, căutăm un limbaj comun, îl aflăm. Suntem laolaltă.

Trec zile lungi. Trec nopți fără capăt. Povestim tot ce se poate povesti. Niciodată nu ne-am spus atâtea cuvinte.

Ne bucurăm? Desigur. Schimbările survenite au cutremurat osia lumii, cel puțin pentru noi. Dar nu au afectat sentimentele noastre. Oboseala, irascibilitatea, străine existenței noastre anterioare, se datoresc vicisitudinilor rătăcirii noastre fără sens și nu excesului de intimitate. Faptul că ne ghicim gândurile, că avem tot mai puțin să ne spunem nu are o importanță capitală. Atâția ani nu ne-am spus aproape nimic. Și totuși acum ar fi parcă de dorit o afluență neistovită de revelații, chiar și de fleacuri, care să acopere tăcerea. Suntem prea aproape. O auzim.

Delios nu ne poate umple viața. Beatrice nu-mi aparține. De altfel nici nu mai apare. Acum știu totul despre ea. Una din aspirațiile Amiralului, suspectată de a fi aleasă și ea după gustul patern. O sfâșiere între dragostea totală și încăpățânarea refuzului. Amiralul a fost mai tare. S-a învins. Dar memoria a filtrat după cele mai perfide rețete liniile frumoasei, prefăcând-o într-o arătare de basm. Sărmanul Delios, care se credea beneficiarul încântătoarei imagini! O nouă victimă la orizont.

De ce spun asta? De ce o gândesc? Pentru că devine mereu mai limpede: nu vom putea coexista.

Și atunci? Ne vom despărți? Să fi ajuns Amiralul la această concluzie? După ce a străbătut lumea în căutarea mea? Să renunț la el, singurul meu camarad în descreierata existență la care m-am condamnat ?

Să rămânem laolaltă, devine mereu mai clar, înseamnă să începem treptat să ne urâm. Nu vreau asta, nu o vrea nici el, dar nu putem respira pe o insulă atât de mică precum este Delios.

Îl vom sacrifica? Mi se strânge inima gândindu-mă la această eventualitate. Cea mai pură și nevinovată victimă a noastră.

Să-l sacrificăm...

Nu e ușor. Pentru ca ambele perechi de butoni să funcționeze simultan ar fi nevoie de două perechi de mâini și de o sincronizare demnă de automatica mileniului al III-lea. Pe rând nu putem părăsi epava Delios. Plecarea unuia dintre noi l-ar condamna pe celălalt să trăiască – și câtă vreme? – pe un cadavru.

Să continuăm a coexista ignorându-ne? Imposibil, după tot ce ne leagă și ne desparte.

O epavă rătăcește pe mare. La bordul ei, doi asasini. Fiecare este pentru o altă cale. Epava are o singură cârmă, o singură vâslă, nu e ușor s-o conduci pe ocean. Mai ales atunci când fiecare îl suspectează pe celălalt, când este convins că celălalt va lovi primul.

Lâncezim. Plutim în derivă pe o mare a întâmplării. Fiecare așteaptă ceva din partea cuiva, ceva neștiut, inform, imposibil: ieșirea. Cine va tăia nodul gordian? Și cum?

Pe puntea pustie a deznădejdiei, bătută de valuri, rătăcim spectral. Trece, iată, Amiralul, pe cap cu umbra unei pălării bordisite cu pene. Trece cu ochi de smoală, trece fără a face un pas, întunecat ca noaptea. De după o pânză de corabie umedă și murdară apare Delios, văzut ca printr-o perdea de pulbere, cu un surâs mort pe buzele galbene. Este un bolnav care se stinge pe picioare, un muribund care poartă pecetea sfârșitului, un hoit care nu a prins de veste că a dispărut sau poate o știe, dar neagă evidența, nu are de pierdut nimic, trișează puțin, o clipă în plus ori în minus nu are importanță. Deși nu s-ar fi așteptat nimeni din partea lui la atâta putere disimulatoare, atât de convingător contrazisă de surâsul cucernic al săracului cu duhul. Fantoma unei fantome, colindă puntea Beatrice, fluturând ca propriul ei veșmânt. Poartă o rochie făcută din cer. Îi vine bine. Și ea cerului, desigur. De aceea poate nici nu atinge podeaua grosolană a corăbiei în veci rătăcitoare pe care ne ispășim păcatele. Se mulțumește să aducă pe ea o rază de albastru, o lance menită să ne amintească unde ne aflăm, să ne împiedice a ne obișnui, a ne consola. Căci eterica ei plutire nu-i afectează felul de a se purta. Zborul ei peste suferințele noastre este o imensă ironie și

numai imaterialitatea sa ne-a scutit de insulte.

Mai sunt eu, un strigoi oarecare, fără nici un merit, ba chiar fără nici un drept întrucât nu mi-am ales voluntar calea, un intrus în lumea umbrelor, un parvenit. Un strigoi vrednic de plâns, imens de singur între ospitalitatea fără voie a lui Delios, adorația vagă a unei madone incerte și o prietenie apusă.

Prietenie... Cine pretindea a cunoaște înțelesul acestui cuvânt? Cum definiți un sentiment care în unele cazuri moare dacă protagoniștii se despart, iar în altele când sunt prea de tot împreună? Să fie oare adevărat că distanța, o distanță modică ar fi salutară pentru orice prietenie? Oreste și Pilade închiși într-o celulă s-ar fi mâncat de vii. Extinzând raza ideii asupra dragostei, Romeo și Julieta ar fi devenit, prin claustrare, o pereche de asasini.

Nimic serios în aceste gânduri în tovărășia cărora străbatem, Amiralul și cu mine, penibilele strâmtori ale zilelor. Manevre pline de grijă, menajamente, doze măsurate de tăcere, altele de conversație amicală încearcă să păstreze echilibrul. Amiralul e numai bunăvoință, eu numai prudență. Destul, ca să omoare orice sentiment.

În fond ne dăm târcoale, doi lei într-o cușcă derizorie, nu lei, franchețea lor ne lipsește, două pisici perfide, materializări ale prefăcătoriei, ale minciunii. Niciunul dintre noi nu-l disprețuiește pe celălalt, nu-l urăște pe celălalt. Urâm însă și disprețuim ceea ce a făcut celălalt din noi înșine, putreziciunea, vedenia, inutilitatea, vina. Mai ales vina, căci fiecare știe cât rău provoacă celuilalt în fiecare clipă.

Și niciunul nu face gestul hotărâtor. Ca din întâmplare, butonii strălucesc mai toată vremea la

manșetele lui Delios. Acesta le ignoră mesajul. Cei doi asasini care-l controlează se fac a nu ști, a nu vedea, a fi uitat rostul pe lume al acestor mici bijuterii de două ori prețioase, odioase în același timp.

Am oroare de ele. Prefer să rătăcesc la infinit pe vasul-fantomă decât să mai beneficiaz odată de fulgerul salvator.

Rumeg dus și întors aceste idei ore și zile, săptămâni. Amiralul și cu mine aproape că nu mai vorbim. Veșnica pendulare între aceleași raționamente modifică întreg sistemul meu de gândire. Am toate motivele să uit prezența Amiralului, tăcerea lui mi-o facilitează, este însă târziu, morbul a lucrat, ideea fixă avansează. Tăcerea lui mă doare, mă jignește, mă înfurie pe cât mă scot din minți cele mai banale observații ale sale. Reciproca este la rândul ei valabilă. Ultim rest de luciditate este regretul că tot ce a dat mai bun Amiralul a dus la tot ce poate fi mai rău pentru el și pentru cel pe care-l iubea.

Astfel, nici n-am știut când s-a întâmplat. Rutina și-a spus cuvântul. Mâinile, era să zic ale mele, au manevrat singure, eu eram aiurea, am un alibi perfect, mă gândeam la cu totul altceva – ce lovitură pentru mine! Hilar acest egoist imn al persoanei întâi, hilar și grotesc. De ce atunci mă simt atât de ușurat? Vinovat, desigur, foarte vinovat. Mă gândesc mereu că el știa tot ce gândeam, că simțea aceleași tentații, dar că el a rezistat, că eu am fost cel slab. Mă gândesc la faptul că victima mi-a urmărit fiecare gest, că știa ce fac și când eu nu știam decât pe jumătate, că a știut și nu a intervenit, nu m-a împiedicat și disprețul său mă copleșește, mă doare, mă arde ca o ploaie de foc.

Și totuși noua tortură este suportabilă, ba chiar

plăcută față de chinul reciproc de până ieri. Prietenia este un obiect la fel de intransmisibil ca o pereche de ochelari. Orice modificare a distanței duce la o schimbare a opticii.

Frumos requiem... În existența pe care o duc nu are cine să-mi sancționeze faptele. Sunt destinul meu, ba și al altora. Homo homini deus. Grea profesiune. Dezgustătoare.

Mă întreb dacă, după ce predestinarea biologică de care se plângea îi determinase viața, tot ea hotărâse și această moarte fără precedent. Și-mi răspund: imposibil. Într-adevăr, neașteptat deznodământ, cel puțin pentru părintele și creatorul Amiralului. O adevărată izbândă pentru acesta din urmă. Amen.

Partea a treia

DINCOLO DE IUBIRE

Spre deosebire de Gilles, al cărui celibat se datora tinereții și care trăia cu totul în exterior, ca și de bietul Delios, Jerebian, ducând viața publică cea mai obișnuită, trăia extrem de retras. Mai exact, ieșea la fel ca toată lumea, dar nu primea decât foarte rar.

Vizuina lui era o casă a umbrelor, cu storurile mereu trase, o cochilie prețioasă tăinuind un bun de preț însă nedefinit și necunoscut, ascuns parcă și sieși de gelosul beneficiar. Am căutat între zidurile ei cheia misterelor care păreau să se anunțe. Am dedus curând că nu era nici un mister. Casa respira un aer sănătos, iar umbrele erau menite doar să-i alunge pe curioși. Paradoxal, aceștia nu dădeau năvală, cum ar fi fost de așteptat. Jerebian era discreția însăși, nu bătea la ochi, își cerea veșnic scuze pentru singurătatea sa și se lua singur peste picior atunci când socotea că astfel dă cezarului, vreau să spun opiniei curente, ce este al cezarului, un tribut prin care-și asigura pentru un nou răstimp libertatea.

Jerebian era o persoană mai curând ceremonioasă, posedând în cel mai înalt grad arta păstrării distanțelor fără nici o intenție jignitoare, din pură sanitate. O demnitate firească, pe jumătate umilă, descuraja orice intenție de a scotoci prin existența sa.

Un om extrem de îngrijit. Pomezi și pudre se îngrămădeau pe măsuța lui de toaletă și am fost destul de mirat să-l văd folosindu-le cel puțin o dată pe zi. Nu înțelegeam prea bine rostul lor, iar denumirile criptice ori

fantastice impuse de reclamă nu m-au lămurit mai mult. De altfel unele nu aveau nici o inscripție. Petrecea cu ele minute lungi, fără a se grăbi vreodată în fața oglinzii.

Singura încăpere viu luminată era baia, luxoasă de-a dreptul, scăldată în sute de lucși. Și aici, ca în toate camerele acestei ciudate locuințe, era prezentă o mare oglindă. Dacă însă celelalte oglinzi ornau ziduri aflate în penumbră, marele cristal din sala de baie, aproape cât un stat de om, situat în cea mai bună lumină, permitea o observare a propriului corp demnă de o fecioară perversă.

Aveam să mă conving de nevinovăția micii manii a lui Jerebian de a se studia. O făcea zilnic, meticulos, răbdător, trecându-și în revistă fiecare porțiune a corpului, fiecare centimetru pătrat de epidermă, își încerca elasticitatea mușchilor comandându-le o mișcare sau alta și urmărind cu ajutorul reflexelor din oglindă promptitudinea execuției, corectitudinea și estetica ei.

Nu era ceea ce se cheamă un bărbat frumos și nici un atlet. Avea un corp normal, dezvoltat destul de armonios, de om care a înotat și s-a zbuciumat în prima tinerețe pe terenurile liceului, fără să persevereze. Cu atât mai ciudată părea preocuparea sa actuală pentru ținuta fizică cu cât acum nu practica nici un sport și se străduia să lase nealterată impresia tipului sedentar, trecut peste mijlocul vieții, care era. Revenind la ședințele de nudism în fața oglinzii, nu pot să nu notez îngrijorarea de om bolnav cu care își urmărea evoluția fizică, lipsa oricărei satisfacții în fața imaginii acestui corp ce ar fi încântat pe orice bărbat de 45 de ani fără pretenții de Adonis. Curiozitatea lui Jerebian nu avea nimic maladiv, ascundea însă undeva o stupoare. Omului îi era rușine de corpul său.

Călătorea mult. Avea numeroase legături cu femeii de toate condițiile. Totdeauna la ele sau în alte localități, într-un decor inedit, sub acoperământul nopții, în penumbra cețoasă. Niciodată în casa lui.

Tactul îl obliga să-și invite uneori apropiații. O făcea pentru a nu stârni întrebări. Avea grijă să se simtă lipsa de confort și carența serviciului, astfel încât raritatea invitațiilor să apară firească.

N-a fost ușor să prind nuanța suferinței lui Jerebian. De fapt o îngrijorare, o prudență continuă, dar curată, fără amarul vinei, fără durere. O strângere de inimă preventivă, planând fără încetare peste o viață în linii mari normală, bărbătească, deși modestă, lipsită de pretenții. În instituția sa, preocupată de chimie, numele lui era destul de respectat. Prea puțin cunoscut, ca urmare a retractilității lui consubstanțiale, refuza cel mai adesea participări promițătoare la lucrări care se anunțau de răsunet. Era gata oricând să facă o bine dozată demonstrație de om șters.

Curând colocviile sale cu oglinda încetară să-mi mai pară stranii. Am început să mă orientez în parametrii existenței acestui om pe care voiam să-l descifrez. L-am urmărit în fața cosmeticelelor sale. Avea un păr de noapte adâncă, bogat și lucios. Jerebian însă și-l pudra. Nu numai atât. Apelând la mijloacele pe care le stăpânea atât de bine, omul își aplica o adevărată grimă. Una de două ori ciudată, întrucât nu era menită să-i schimbe trăsăturile, căci i le conserva, nici să-l întinerească deoarece, am înțeles în cele din urmă, ceea ce făcea avea drept obiectiv să-l maturizeze!

De ce o făcea?

Nu era un răufăcător, căci nu s-ar fi putut ascunde în spatele propriului său chip, abia cernit de adăugirea câtorva ani. Nici un don Juan imberb care ar fi încercat să pară bărbat. Machiajul său nu urmărea să ascundă o infirmitate, m-am convins curând prin eliminarea unora sau a altora dintre ipotezele care mi se prezentau. Mai rămânea, logic vorbind, să ascundă o calitate.

Să fie tinerețea? La vârsta lui o cauți, o prețuiești, nu o alungi!

Jerebian se regăsea zilnic în fața oglinzii pentru ca, ajutat de cosmetică, să ascundă negrul imaculat al părului său și să accentueze riduri și umbre incerte pe gât și obraji, în scopul, mi se revelă în cele din urmă, de a păstra secretă continua sa reîntinerire biologică.

Ei bine da, acesta era numele răului, al calvarului de care Jerebian evita să se plângă. O însușire pe care magnații Pământului ar fi plătit-o cu tone de aur era, tocmai de aceea, ascunsă cu grijă.

Dar bine, mi-am spus, am descoperit un om de două ori excepțional! Mai întâi prin ceea ce a izbutit să obțină, apoi prin logica și etica sa. Într-adevăr, ce spectacol deprimant ar fi dat plimbând în mijlocul unei omeniri de muribunzi, de ființe împăcate mai mult sau mai puțin cu inevitabilul decrepitudinii și al senilității finale o tinerețe agresivă, înaintând încet, dar sigur printre obstacolele secrete a ceea ce avea mai conservator biologia lui Jerebian, sfidând pe cei condamnați la un ciclu al existenței normal. Tinerețea pentru menținerea căreia părea să nu facă nimic ar fi otrăvit viața tuturor, începând cu a lui. Acesta era motivul adânc al opțiunii pentru mască, o mască

adânc ocrotitoare, o mască ea însăși cu două fețe, servind ambelor părți, ocrotind atât pe Jerebian, a cărui discreție înăscută n-ar fi suportat intruziunea apropiatilor săi, cât și restul lumii, pe care, câtă vreme nu-i putea oferi elixirul tinereții, o scutea de o mortală dezamăgire.

Viața lui Jerebian căpăta, datorită celor două adevăruri ale sale, ceva teatral, împotriva datelor lui temperamentale. Nu ajunge să optezi pentru mască, mai greu este s-o realizezi cu măiestrie, s-o faci aptă de a fi purtată la lumina zilei și privită de la orice distanță, spre deosebire de grima scenică. Și aproape imposibil pare să perseverezi cu atâta minuție în păstrarea ei, încât nici o întâmplare să nu te divulge.

Pentru că Jerebian nu izbuti ceea ce ar fi făcut aproape toți cei pe care îi cunosc, și anume să creadă în masca sa. Introvertit, el reprezenta pentru sine o adevărată obsesie, o povară, prezența lui de spirit era un travaliu conștient, nu o stare.

Cu atât mai mult m-a uimit prima sa escapadă. Mă învățasem de bine, de rău cu imuabilitatea măștii lui Jerebian. Iată însă că acesta, răspunzând unei scrisori parfumate, nu se mulțumi să ia trenul cu destinația respectivă, ci făcu memorabila concesie de a renunța la grimă, astfel încât dimineata, la ieșirea din cușeta de dormit purta pe umeri vreo zece ani mai puțin decât cu o seară înainte. Însoțitorul nu observă decât bacșișul moderat și o pălărie.

Descinzând la vila albă de pe malul oceanului, Jerebian deveni, cum se spune, un alt om. Era, într-adevăr, un altul. Își părăsise nu doar oglinzile străjuite de flacoane,

ci și complexe. Intrând sub acoperișul dorit era cel din oglinzile băii sale regale. Îmbrățișând-o pe aceea care-l aștepta, nu avea să înlăture aparențele, era el, numai el, cel de azi, viu, integral, autentic.

Mica demonstrație, tacită, de sinceritate era, am înțeles într-o clipă, o implicită și gravă declarație de dragoste. În orașelul acesta uitat în afara sezoanelor și frecventat în cursul lor de o lume străină lui Jerebian îl aștepta acea iubire între iubiri pentru care face să trăiești.

Întâia vacanță a lui Jerebian – întâia pe care o partajam – a fost pentru el un răstimp de uitare de sine și euforie. Femeia visurilor sale era o ființă scundă și delicată, dotată cu voință și energie, dar nu de tipul activ, ci având o structură interiorizată, pasională. Am înțeles că de-a lungul marilor absențe ale lui Jerebian trăia ca o soție de marinar, între ocupații firești, lipsite de spectacol, copleșită uneori de furiile oceanului sau ale iernii, împărtășind grijile celor din jur. Păstrând într-un ungher al existenței sectorul Jerebian, se ferea să-l actualizeze mai des decât era posibil, astfel încât se poate spune că avea două sentimente diferite față de iubitul ei, unul pentru cel a cărui existență se depăna undeva dincolo de orizont, un sentiment oarecum convențional, aproape o răceală menită să faciliteze hibernarea, și un altul pentru oaspetele în carne și oase ce suna la ușa casei de lemn.

Sărindu-i de gât prima oară, am avut senzația că este o fetiță. Apoi am dedus cei peste 30 de ani ai ei. O tinerețe nealterată făcea din cei doi o pereche reușită. Colindau împreună plajele în costum de baie, deși căldura verii trecuse, în căutarea soarelui pierdut, ocrotiți de anotimpul dorinței. Se cățărau pe înălțimile sălbatice din apropiere,

faceau lungi plimbări pe jos de-a lungul șoselelor, spre disperarea conducătorilor de automobile, vizitau orașelul adormit, amortit sub vântul toamnei înaintate. Se regăseau apoi în fața unui foc, fiecare cu un pahar în mână, într-o căsnicie ideală, de roman. Aveau să-și spună o mie de nimicuri. Uneori istoriseau povestea lunilor petrecute dincolo de zidul distanțelor. Niciodată însă nu a fost atins, fie și aluziv, sectorul delicat al existenței lui Jerebian

Trecând prin diferitele încăperi ale vilei în care dominau bunul gust și simplitatea, Jerebian nu se putea opri să nu caute cu privirea oglinzile, în cantitate mult diminuată, să nu se observe, conform obiceiului intrat în sânge. Aici însă fiecare reflex în cristalul prieten îi făcea plăcere, întrucât îi prezenta o imagine descătușată.

Clarence – acesta era numele tinerei femei – avea o viață a ei, construită la fel de simplu și solid precum casa în care am văzut-o pentru prima dată. Se cunoscuseră la un carnaval desfășurat sub semnul anului 2000. Jerebian obținuse un mare succes costumându-se într-un bătrân hidos și cocoșat. „Așa voi arăta în anul 2000”, spunea el în loc de salut oricui se apropia, începând să danseze de unul singur, șchiopătând și împleticindu-se. Clarence îl remarcase și îl trăsese după ea în grupul cu care petrecea. În amuzamentul general, Jerebian făcu, după miezul nopții, un adevărat striptease al vârstelor, realizând o trecere gradată de la decrepitudinea maximă spre bătrânețea în putere, apoi către maturitatea înaintată și așa mai departe. De fiecare dată grupul era convins că ultima înfățișare a lui Jerebian este cea definitivă, căci el se străduise să suprapună câteva costume și peruci excelente. După multe pahare, se trezi singur cu Clarence care-l privea cu ochi nu

prea limpezi, fermecată însă, avea s-o afle mai târziu, de metamorfozele sale. În avântul serii atât de neverosimile, Jerebian continua în doi să-și dezvăluie personalitatea și drama. Încântată de neobișnuit, dorind să-l creadă, Clarence îl captă pentru multă vreme. A doua zi ca și peste o săptămână și o lună Jerebian, care nu era prea mulțumit de sine, se lăsă observat în voie, admirat, iubit. Iubea la rândul-i și avea, în plus, nevoie de o Meccă a sincerității, accesibilă cel puțin uneori.

Clarence era o femeie rațională și ținea cu adevărat la Jerebian. Drept care înțelegea exigențele relației lor, inclusiv distanța, și le acceptă. Vigilent, Jerebian urmări de-a lungul întrevederilor rare, al vacanțelor în doi reacția iubitei în fața schimbărilor lente, însă vizibile care-l făceau din ce în ce mai tânăr. Admirație, ba chiar bucurie, iată ce putu Jerebian să citească în ochii Clarencei. După un timp se liniști. Venea în brațele ei să găsească pacea și o afla, într-adevăr, uitând de sine, umanizându-se.

Cunoștința lor se produsese într-un timp în care existența mea încă nu o traversase pe a lui Jerebian. Cum cei doi păreau legați printr-un pact să nu se apropie primejdios de zona tulbure a relației lor, n-am aflat niciodată cum, în ce versiune, cu ce cuvinte s-a produs destăinuirea, ce gândește așadar Clarence despre ființa excepțională a iubitului ei. Își prezentase el cazul drept rezultatul unor cercetări proprii, izbutite sau nu, controlate sau imposibil de condus? Ori prefera să apară ca un fenomen al naturii, iresponsabil și misterios? Nu aveam s-o aflăm atunci. De altfel nu mi-ar fi servit la nimic. Esențial rămâne faptul, explicabil doar pe calea unei imposibile

radiografii a sufletului, că frumoasa Clarence îl acceptase în lumea ei pe Jerebian așa cum se înfățișa, cu toate secretele lui prezente și viitoare, dezvăluite ori perpetue.

Desigur, noblețea nu ne ține calea în fiecare zi. Nu numai că îndrăgostitul Jerebian o adora, dar nici măcar scepticul dezabuzat care devenisem nu am rămas indiferent. Clarence era demnă de stimă și dragoste. Îmi dădusem binecuvântarea.

Menirea Clarencei pe lume era să fie o oază. Părea ferm hotărâtă să aline, cu sau fără vrerea beneficiarului, ca o naivă din Armata Salvării. Numai că experiența anulasă naivitatea, eșecurile prefăcuseră hotărârea în prudență. Se simțea menită să șteargă cu un singur gest pulberea grijii de pe fruntea Bărbatului, dar aștepta să fie solicitată. Printr-un meritat noroc, încercatul meu Jerebian bătuse la ușa care trebuia. Dulcea blondină înflori, își regăsi rațiunea existenței și se reconstrui pe datele ciudatei sale iubiri. Nu se gândi o clipă că sacrifică ceva, în orice caz majoritatea lunilor anului, că plătește un preț la care alții ar șovăi dacă să încheie tranzacția. Această femeie dintr-o bucată plăti generos, iubi cu pasiune și cu discreție; calități atât de rar împerecheate, încât nu este ușor condeiului să le alătore.

Jerebian se simțea deseori dator să umple într-un fel absențele sale prelungite. O făcea scriindu-i fără a cere vreun răspuns, povestind istoria timpului scurs, uneori amuzat, alteori supărându-se pe neascultarea cuvintele; care deformau întotdeauna într-un sens ori într-altul profilul zilelor care treceau. Cei doi sfârșeau prin a râde: vremea care-i despărțise nu se dovedea viabilă. Curând hotărâră că în acest caz nu are decât să moară. Și renunțară să mai

evoce umbrele palide atunci când ele nu se ridicau singure în fața lor.

Nu poți fi niciodată îndeajuns de înțelept. Clarence aflase ceea ce doar în visuri crezuse: înțelegerea necondiționată, dublată de conștiința necesității.

Era totuși femeie. Era om. Absența lui Jerebian din viața ei o făcea câteodată, dar numai câteodată, să se gândească la celelalte, la cele care ar putea fi în restul timpului, la iubirile meteorice, pasagere, imagine sau reale.

I se întâmpla rar. Pactul cu sine, stipulând absolutizarea prezentului, funcționa. Micile abateri erau însă inevitabile.

Astfel, se trezi într-o seară departe, în orașul în care trăia Jerebian. Era o toamnă rece în acel oraș de pe altă paralelă. O burniță tăioasă împărțea lumea în cei de afară și cei dinăuntru. Clarence descinse în gara cu șase ieșiri, prea mare ca să fie primitoare și prea întunecoasă pentru mărimea sa. Preferase trenul și ca să aibă timp de gândire, dar evitase cu grijă această preocupare. Piciorul femeii șovăi căutând sprijin în mozaicul peronului. Părăsi gara alegând la întâmplare o ieșire. Era cu neputință să întrebe pe cineva, dacă și-ar fi descleștat maxilarele ar fi spus totul primului venit. Rătăci în împrejurimile afumate ale gării, întrebându-se de unde funinginea, când ultima locomotivă cu aburi trecuse de mult la muzeu. Se gândi că fumul orașului urmează în virtutea inerției un drum ancestral, pogorându-se peste cartierul acesta în amintirea morților.

Poposi la primul hotel și dormi neînțoarsă până în zori. Împrospătată de un duș înghețat, ieși, cu mâinile goale în buzunarele trendului. Colindă astfel îndelung, la

întâmplare, orașul, după infailibila ei tehnică de a face cunoștință cu locurile noi. Evitând orice vehicul, trotă de-a lungul străzilor adormite, ușor mirate de noua lumină care le săgeta, asistă la leverul magazinelor care-și ridicau lin obloanele și-și făceau toaleta sub pielea de căprioară a spălătorilor de vitrine. Întârzie în fața mărunțișurilor expuse pierzându-se în jocul de-a șoarecele și pisica pe care-l practică orice persoană de sex feminin în fața unei vitrine. Cumpără câteva dintre ele înfundându-le în aceleași buzunare. Nu trecuseră trei ore de colind liber și era în centru. Animația o cuprinse în vârtejul ei colorat. Nu era ușor să-i reziste. Îi lipsea un scop. Lipsea încă. Era indecisă. Pornise nu cu gândul să surprindă viața lui Jerebian, ci pentru a o putea face în cazul în care se va hotărî. Acum era la fața locului, n-avea decât să-i iasă înainte. Ezita. Era împotriva contractului lor atât de vag și atât de sever.

Întârzie mult în furnicarul orașului. Aici se simțea protejată. Era de-a dreptul veselă. Uitase de sine, îl uitase pe Jerebian.

Când îl zări, avu ciudata senzație că l-a mai văzut undeva. Tresărise ca în fața unui străin a cărui figură îi evocă o dragoste apusă. Roși. Apoi înțelese: Jerebian era altul, era celălalt. Micile corijări ale feței i-l înstrăinau.

Se luă șovăitor pe urmele lui. Îl conduse astfel într-o înaltă clădire plină de birouri, în care Jerebian dispăru pentru multe ore. Clarence găsi pretextele necesare unei vizite la etajul care o interesa. Urcând cu liftul căută din ochi o însoțitoare tânără și drăgălașă. Dar ascensorul era automat. În holul etajului se întretăiau mai multe culoare. Ferestre lungi dădeau în birouri fără sfârșit. Clarence străbătu toate culoarele, prudent, în defensivă. Nu dorea să

fie descoperită. Tinere persoane pline de farmec se găseau cu duiumul prin lungile încăperi curate ca niște farmacii și în care mesele de lucru erau instalate grațios, ca pentru a contracara efectul mașinilor de birou ce apăreau pretutindeni. Aceste frumuseți erau toate la îndemâna lui Jerebian, gândi Clarence, nu prea încântată. Își dădu seama că e stupid să colinde astfel după cai verzi pe pereți. Într-un târziu îl văzu pe Jerebian însuși înconjurat de un grup mixt foarte animat. Înțelese că spre deosebire de ea Jerebian are totuși o viață a lui, oricât de periferică și superficială. Vechile discuții pe marginea instalării lui în orașul de pe malul oceanului, la adăpost de necesitatea continuei apărări, îi apărură brusc în toată inutilitatea lor.

Un semnal răsună. Funcționarii se găseau iarăși la mesele lor. O nouă etapă a zilei începuse.

Clarence descoperi în cele din urmă casa lui Jerebian. Îi dădu ocolul. Recunoscuse o fereastră, o floare, perdeaua. Recunoscuse ușa pe care intenționase să intre. Simți în buzunar cheia. Își făcuse un duplicat. Primejdioasa inocență a femeilor...

Trecuse un sfert de oră de când colinda zona casei lui Jerebian. Copiii se împiedicaseră cu mingea lor în repetate rânduri de ea. Aveau s-o țină minte. El va afla.

Dar nu era asta. Clarence înțelese deodată că nu vrea să tulbure adăpostul lui Jerebian, unde, fără îndoială, domnea un straniu echilibru între imaginar și real, nu dorea să provoace suferință, nici măcar întrebări. De ce venise până aici? Ca să cunoască. Nu-i era însă indiferent cu ce preț. Întoarse spatele casei și se depărtă. Bău o cafea cu coniac într-un microscopic bar de zi și întinse pasul către aerogara.

Observă cu ciudă că respiră ușurată. Cum avionul pleca peste două ore, intră într-un cinematograful unde râse cu hohote. La aeroport mai bău un coniac. În timpul zborului câțiva pasageri se întrebară ce are călătoria fără bagaj de pufnește din când în când în acel enervant râs fără motiv. Nici o tortură n-ar fi putut-o determina pe amica lui Jerebian să elaboreze un răspuns.

Clarence era substanțial tânără, iată ce explică reacțiile ei pozitive. Nici apariția primelor sale riduri nu a schimbat ceva. Și totuși, la un moment dat, dușmanul și-a făcut apariția. Joviala lui tinerețe, bucuria revederii, splendoarea unei zile aurii de toamnă au concurat s-o smulgă din liniștea ei pe Clarence. Într-o bună zi, la puțini ani după cunoștința lor, ea i-a deschis ușa și în loc să-i sară de gât a încremenit o clipă, stupefiată. Bărbatul, vizibil mai tânăr, era încântător. Clipa a trecut, femeia s-a recules, i-a sărit de gât ca altă dată, cei doi au reluat firul dragostei de unde-l părăsiseră. Dar ochiul treaz al lui Jerebian înregistrase clipa reținerii, iar când refuză s-o ia în considerație observă, în ziua următoare, că numărul oglinzilor din casa de lemn se diminuase brusc.

Un nor secret umbrea iubirea celor doi. Dornic s-o apere, Jerebian își propuse să se păstreze în clarobscur.

Nu știam ce să cred. Până atunci relația lor îmi apăruse ca o construcție plină de maturitate, ca o catedrală gotică, la care fulgerele de piatră și sarabanda monștrilor ciopliți se bazează pe calcul ingineresc și temelie masivă. Cetatea intimității lor o vedeam sprijinită de contraforturi adânc raționale de înțelegere și prevenire, de omitere voită a răului și accidentalului.

Cu consternare am surprins apariția la Clarence a privirilor furișe. Am crezut că sunt încă rodul ideilor mele preconcepute. Am avut apoi certitudinea, tind am asistat la încercările femeii de a pătrunde în laboratorul oprit, de a surprinde în purtarea și înfățișarea iubitului în sfârșit destins urma vremii scurse de la ultima întâlnire, schimbarea. Nu m-ar fi șocat o nevinovată curiozitate, fie și deplasată, dacă un instinct nu mi-ar fi spus că de aici drumul răului este deschis. Sau poate m-a prevenit umbra din privirile Clarencei, întâi părelnică, apoi mai certă, în urmă incontestabilă?

Să nu fim obtuzi. Ceea ce vedea Clarence nu putea să bucure decât un singur tip de femeie: mama. Numai aceasta poate prin definiție să se felicite pentru orice bun al fiului, chiar dacă o îndepărtează de el. Și încă nu fără rezerve. Iubirea însă, chiar și în cea mai idilică formă a sa, rămâne un mod al egoismului. Iar dragostea dintre Jerebian și Clarence era o relație nu idilică, ci firească, aflând în plus un sprijin conștient în logica adultă a protagoniștilor. Clarence-femeia, era fatal, împotriva oricărei hotărâri dinainte luate, nu putea să suporte la infinit spectacolul înfloririi fizice pe care-l oferea evoluția lui Jerebian paralel cu propria sa degradare. Sensibilitatea ei, bine domesticită de un destin inamic, cedase, dar nu murise. La un moment dat nu a mai putut fi ținută în frâu. O necruțătoare privire în oglindă într-una dintre acele inevitabile zile în care n-avea nici un motiv să aștepte ca reflexele cristalului s-o flateze a făcut-o să tresară. Ceva îmi spune că însuși Jerebian ar fi suferit, dacă rolurile ar fi fost inversate, o cădere a tonusului vital. Clarence în orice caz avu de suportat un șoc. Simți prăbușindu-se ceva în fragila construcție

interioară a sentimentelor sale, trecerea lor de pe o orbită pe alta, salt care se soldă cu o schimbare substanțială în formula intimă a ființei lui. Își pierdu într-o fracțiune de secundă nu numai încrederea în sine și degajarea interioară, dar și simțul umorului. Se vedea, în plus, dezarmată de logica fără greș a faptelor, căci era prevenită. Drept care îl urî.

Sensibilitatea bărbaților este diferită. Jerebian ar fi putut rămâne orb vreme îndelungată. Deși alertat în orice moment, nu prinse clipa schimbării profunde, nu se adaptă situației, nu se retrase în sine, nu se feri, nu dispăru. Tânjea de prea multe luni după această destindere ca să mai suspecteze ceva. Instinctele lui defensive erau în vacanță. Rămase întreg timpul stabilit, cu mâinile goale, în bătaia tunurilor. Era pierdut.

Clarence se regăsi înainte ca el să observe tulburarea echilibrului. Se simți străină. Înțelese că trebuia să schimbe rolul. Dulcea uitare de sine și de lume, luxul naturației, disprețul față de calcul deveniră deodată valori intangibile. Începea și pentru ea era măștii. A omite conștient granițele care ieșeau din umbră era o muncă de ocnaș. Clarence nu știa încă dacă efortul merită depus.

Nu-și permise totuși nici o șovăială. Nici un hiatus nu se strecură în continuitatea frumoasei relații. Clarence își regăsi surâsul. Numai un specialist în arta exprimării sentimentelor ar fi putut discerne în comportarea ei ceea ce era sincer de ceea ce era ajutat să iasă în evidență. Un asemenea specialist nu se arătă din binecuvântatul motiv că nu exista. În schimb autosuspectarea era liberă. Câteva minute de fugă adolescentină pe plajă îi făceau pe ambii

îndrăgostiți să respire iute. Dar Clarence nu se putea împiedica să vadă, privind cum pieptul iubitului se ridică și coboară agitat, vitalitatea și puterea lui, în vreme ce același simptom reprezenta pentru ea semnul oboselii. Înotând, rezistența lui superioară o puneă acum nu în sarcina forței lui masculine, ci în a tinereții. Începu să se persifleze singură folosind expresii voit ironice. „Gâfâi”, spunea despre sine când respira greu în urma unui efort. Cuvântul nu era folosit rău decât în măsura în care avea o intenție peiorativă. Jerebian se simțea prost auzind-o că se blamează astfel, mai ales că relația lor era departe de a fi un meci în care contează numai condiția fizică. Însă de la secreta declanșare a crizei pe Clarence n-o mai interesa altceva. Cărțile și muzica, frumoasele seri de discuții în preajma focului ce coloraseră atât de aparte iubirea lor și spre care Jerebian revenea cu atâta sete apăreau acum în ochii femeii ca însemnele slăbiciunii sale și le întorcea spatele. Trecută acceptare de către Clarence a stării excepționale a lui Jerebian cedase locul unui refuz al stării proprii normale.

Nici după ce surprinse înțelesul ultimelor schimbări din comportarea Clarenei, Jerebian nu putu să alunge din viața lor prilejurile de confruntare a vârstelor. Însetat după viața în aer liber, se trezea propunând puerile întreceri, alergând pe nisipul fierbinte, urcând în goană o pantă spre a nu fi prins de bronzata gazelă ce-l urmărea, revenind cu pași de girafă până în mare, prinzând-o în brațe pe Clarence și învârtind-o în aer, fericit. Egoismul celui mulțumit de viață îl făcea să uite și să spere în uitarea partenerului.

Într-o zi însă o asemenea scenă de exerciții

copilărești, profund inocentă, o făcu pe Clarence, înciudată că nu poate pune mâna pe încântătorul său sclav, să izbucnească în lacrimi. Oricând Jerebian ar fi râs de aceste vestigii ale copilăriei. Nu acum. Era prevenit. Le șterse, le sorbi și îmbrățișându-și comoara o aduse acasă. Între timp Clarence se liniștise. Îi era rușine că se trădase până într-atât. Dar nu mai era nimic de făcut.

După câteva ore se regăseau cu câte un pahar în față.

— Ce crezi despre mine? abordase Clarenee situația pieptiș.

— Ce cred... Abia dacă pot crede în adevărul celor petrecute. Abia dacă le-am observat. Nu mă preocupă.

— Fii sincer, dragul meu. Nu ești orb. Nu sunt prima femeie în viața ta. Alfabetul lacrimilor nu este prea complicat. Dacă este nevoie, pot să-ți confirm că nu erau lacrimi de fericire.

— Am ghicit. Erau lacrimi de ciudă. Ai fi vrut să mă prinzi. Este greșeala mea.

— Să fi trișat? Să te lași prins?

— În joacă totul este permis.

— Nu pentru noi.

Sorbiră o picătură. Păreau porniți la drum lung.

— Jerebian, spuse ea nu fără solemnitate, relația noastră se bazează pe adevăr. N-am să uit ziua în care mi-ai destăinuit secretul tău. Am fost câțiva ani depozitara lui. Nu te-am dezamăgit. Dar nici nu ne putem preface dintr-odată că uităm totul. De altfel nici nu mă interesează dragostea ta fără tine, cu tainele tale, cu surprizele tale, cu răul din tine.

— Destinul mă pedepsește pentru păcate pe care nu

mi le cunosc. N-am putut niciodată suferi prefăcătoria și iată-mă obligat să recurg la ea pentru a putea să respir. Meschinăria scopului este pe măsura mijloacelor. Norocul meu ai fost tu. Câtă vreme există undeva o oază în care putem fi puri, mai credem în noi înșine. Ce mă voi face fără tine?

— Iartă-mă, șopti Clarence. Vorbești prea frumos despre ceea ce ni se întâmplă. În cuvinte cinstite se cheamă că am lăsat să izbucnească din mine vulcanul de egoism și invidie primitivă care tacit îmi otrăvea existența. Am putut suporta până acum numai pentru că mă mințeam, încercând uneori să uit, alteori să cred că lucrurile nu stau întocmai așa cum spuneai. De câte ori adevărul ieșea la suprafață brutal sufeream. Fiind însă prevenită, nu m-am trădat. Până la un moment dat. Iartă-mă, sunt un om. Nu pot privi spectacolul pe care-l oferi fără să mă cutremure dorința de a te urma. Vreau să fiu ca tine! Ajută-mă! Voi face tot ce ai făcut, mă voi supune oricărui cazne, voi risca. Trebuie să existe totuși ceva! Dacă mi-l ascunzi, te voi urî. Și nu vreau! Nu! Vreau să te iubesc!

Jerebian era uluit.

— Clarence, dar credeam că e limpede, credeam că știi odată pentru totdeauna. Acel ceva nu există! Suport un capriciu al naturii, o dereglare glandulară, sunt bolnav, plânge-mă, nu mă invidia! Da, plânge-mă de vreme ce mi te fură fantoma unei puteri pe care n-o am! Clarence, crede-mă, spune-mi că mă crezi!

Urmă o tăcere gravă, nemiloasă, una dintre acele tăceri care ascund crima. În mintea lui Jerebian noi șiruri ordonate de cuvinte se aliniau gata de a fi aduse la lumina zilei. Inutilitatea lor era însă prea evidentă. Ar fi vrut să facă

ceva pentru ca ființa la care ținea mai mult decât la sine să se regăsească. Nu era ușor. Ea nu-i mai cerea nimic. Așa cum îl privea în aceste clipe, calmă, rațională, părea că nici o umbră nu apare în orizontul ei afectiv. Era puternică. N-o putea disprețui compătimind-o. Nu putea decât să plece.

În săptămâna care urmă vizitatorii retrasei plaje putură vedea o pereche încă tânără cane se plimba pretutindeni mână în mână, fără a se lăsa tentată de agonia soarelui de toamnă pentru a se dăruia lui lepădându-și veșmintele. Treceau alături într-o tăcere care-i consuma, cu mina serioasă a celor încercați de durere. Își îngropau în nisip, în mare și la umbra pădurilor apropiate sentimentul, amintirile, regretul. Aceste zile îi vindecară pe jumătate. Dar vivisecția avusese loc. Nimic nu-i mai putea reuni. Când Jerebian putu să creadă că iubita lui se regăsise își făcu bagajul cu discreție și, despărțindu-se ca pentru o zi, plecă pentru totdeauna.

Revenirea în locuința sa între timp îmbătrânită și plină de praf îl răni. Hotărât să-și reia existența anterioară și să uite, observă cu îngrijorare că nu poate. Readaptarea întârzia. Evită să iasă câteva zile, întrucât îi repugna să se apropie de fardurile sale. Era sincer îngrijorat, dar încă incapabil de a judeca la rece. Amână orice hotărâre, lansându-se într-un fel de grevă a foamei la care-l obliga faptul că nu ieșea să se aprovizioneze. Improviză câteva meniuri stranii din alimentele ce se mai aflau în cămara sa de burlac și refuză să ia decizii.

Somnul său treaz luă totuși sfârșit într-o zi. Era inevitabil. În acea dimineață se bărbieri cu grijă, îmbracă cele mai bune haine și ieși. Străbătu strada pe care locuia

fără ca nimic neobișnuit să se întâmple. Traversă piața apropiată, mărginită cu zeci de mici magazine strălucitoare. Cunoscuți și necunoscuți se scurseră pe lângă el fără să-i dea importanță. Se întoarse acasă, încuie ușa, aprinse luminile și se privi în oglindă. Nici o schimbare nu se operase. Dar neprevederea lui voită nu avusese nici un efect. Se simți eliberat. Putea așadar să înceteze a apela la grimă, să pună capăt situației de fugar! Se miră că nu este fericit. Își aminti că mai era și Clarence. N-avea nici un motiv să se bucure.

Ceea ce credea că este un reviriment căzu așa cum apăruse. Nevoit să reia lucrul, trebui să evite chestionările amicale de orice fel apelând iarăși la armele sale. Atinse cu oroare întâiul flacon, se învinse însă și-și făcu, minuțios, ca altădată ciudata sa toaletă menită să ascundă ceea ce oricine nu mai este adolescent etalează cu orgoliu. Avea impresia că-și întinde pe față nu substanțe farmaceutic pure, ci mângă. Oftă scurt, bărbătește, încăpățânat. Își accepta pedeapsa.

Într-o zi la ușa lui Jerebian sună un vizitator neanunțat. Faptul era atât de neobișnuit încât deschise. În cadrul ușii se afla un om scund, între două vârste, cu o înfățișare potolită, făcută să inspire încredere.

— Scuzați-mă, vă rog, domnule Jerebian, că nu am așteptat pentru a vă cunoaște un prilej oarecare. Aș ține însă atât de mult să vă vorbesc încât am preferat să vă inoportunez astfel.

Jerebian se trezi că, înainte de a ști cu cine are de-a face, îl invită în casă. Peste o clipă ședeau față în față, încercând să-și ghicească unul altuia intențiile prin deasa penumbră a camerei.

— Domnule, vorbi, dezinvolt, musafirul, voi începe cu numele sub care sunt cunoscut: Underwood. Aceste vocabule nu vă pot spune mare lucru. S-ar putea să fiu totuși omul de care aveți nevoie. Dumneavoastră îmi sunteți în orice caz necesar.

— Ce doriți? se bâlbâi Jerebian, supărat pe sine pentru că se lăsa intimidat de frazele insolente ale necunoscutului.

Acesta ceru permisiunea și aprinse apoi o țigară cu o aromă orientală, oferind una și gazdei, care o puse de o parte.

— Veți fi mirat poate, începu noul venit, aflând că persoana dumneavoastră, pentru asigurarea liniștii căreia faceți eforturi atât de serioase, deși discrete, mi-a atras de mai multă vreme atenția. Poate că la început n-a fost decât invidia. Mă uimea talentul cu care v-ați organizat viața astfel încât să vă aflați la adăpost de orice inconvenient, mai ales de neprevăzut. V-am admirat, am dorit să vă urmez, dar nu vă cunoșteam îndeajuns. Apoi am înțeles principala diferență dintre noi: eu sunt un om de acțiune, trăiesc la rampă, nu mă pot conserva. Dumneavoastră ați ales un loc retras pentru a exista netulburat. Nici un scop nu pare să vă lumineze ori să vă umbrească fruntea. Evident, m-am întrebat cum este posibilă o asemenea performanță. M-am întrebat de ce ați dorit-o. Liniștiți-vă, nu am venit să vă solicit un răspuns. Ar fi o culme a indiscreției mele, și așa greu suportabile. Ar fi de asemenea inutil.

O savantă pauză făcu înțelesurile ultimei fraze să plutească între cei doi un lung șir de secunde. Jerebian făcu tot posibilul să nu se trădeze. În ce mă privește eram cu mult mai îngrijorat.

— Domnule, reîncepu Underwood, demonul meu este curiozitatea. Trece drept un demon isteț. Vi-l recomand. Are un dar inimaginabil de a depista tot ceea ce se ferește de a fi cunoscut. Lăsați-vă în voia lui și veți fi copleșit de mulțimea tainelor care vi se vor dezvălui spontan înconjurându-vă din cele patru puncte cardinale, taine de cele mai diferite calibre și valori, asemănătoare doar prin aceea că posesorii lor legitimi ar da mult – nu se știe niciodată cât – să nu fie dezvăluite. Diavolul șchiop al curiozității face să sară în ochi falsul celei mai reușite travestiri. Numai astfel se poate explica faptul că am descoperit-o pe a dumneavoastră. Nu pot să nu-mi exprim admirația pentru modul în care v-ați ales personajul. Să vă ascundeți în dumneavoastră înșivă este o idee. Să vă disimulați vârsta, nu prea mult, atât de să întrețineți o confuzie necesară, pare o idee de geniu. Sunt ferm convins că nu am greșit.

— Ce vreți să spuneți? întrebă cu nevinovăție făcută Jerebian. Era limpede că nu are de gând să-l ajute pe nepoftitul care intenționa să-i asedieze cetatea.

— Vă rog să mă iertați, râse Underwood, însă atunci când am pomenit numele diavolului numai dorința de a nu vă șoca și de a nu primejdi astfel posibilitățile noastre de comunicare m-a împiedicat să i-l alătur pe al meu. Mă puteți crede prost crescut, interesat, naiv însă nu. În ultimele luni v-am urmărit fiecare pas. Am făcut-o cu temei. Nu fac nimic de mântuială, surâse vorbitorul și aprinse o nouă țigară. Știu despre dumneavoastră tot ceea ce poate ști un om. Totul despre tabieturile dumneavoastră, despre iubirile dumneavoastră. Am cunoștință de sensul escapadelor dumneavoastră pe malul oceanului. Aș fi însă

foarte sărac dacă n-aș poseda mai mult. Știu care este legătura subterană dintre acțiunile dumneavoastră, a căror disparitate ar aduce la deznădejde un detectiv mai puțin pătrunzător. *Tinere*, strigă deodată Underwood, făcându-l pe Jerebian să tresară, nu mă voi mai adresa dumitale decât astfel: tinere, am nevoie de secretul pe care-l deții!

Jerebian avea oroare de teatru. Destinul îl condamnase însă. Trebuia să apeleze la zestrea scenei în fiecare zi a vieții sale. O făcu și acum când, ca prim răspuns la interpelarea lui Underwood, spre stupoarea mea, căscă îndelung trosnindu-și oasele.

— Cât este de monotonă viața, filosofă el cabotin. Așa mi-am închipuit întotdeauna că mă va aborda acela care va încerca să profite de ceea ce se poate crede că am realizat. Și, pe cinstea mea, nu mi-am dat prea mare osteneală. Domnule, ai reușit să mă amuzi. O cafea? și se ridică gata să devină o gazdă ireproșabilă.

— Să fim serioși, se burzului de formă, bonom, oaspetele. Crezi că poți influența în vreun fel șirul ideilor lui Underwood? Meseria mea e să văd, să observ și să pun deoparte. Acest capitol poate fi și va fi pus în valoare. Sper că un asemenea cuvânt vulgar: capital te va scoate din superba, nobila dumitale nepăsare și, făcându-te să sari în aer, va face din stăpânul casei în care ne aflăm un om cu care se poate dialoga.

— Eu îmi voi face totuși o cafea.

Jerebian se ridică și ieși. Reveni însă imediat cu filtrul electric, înainte ca vizitatorul să poată examina celelalte încăperi. Își pierdu cât mai multă vreme cu prepararea cafelei, dar Underwood nu păru să acorde atenție faptului. Jerebian se instalează apoi cu o ceașcă aburindă în mână și

vorbi:

— Cineva, dintr-un motiv oarecare, îmi acordă o clipă de atenție. Cineva, un bărbat, un om de afaceri vede pășind pe stradă două picioare zdravene purtând un bust sănătos, cu umeri lați și coloana vertebrală dreaptă. Împotriva așteptărilor, trăsăturile obrazului său indică vârsta mijlocie.

— Iar o pereche de ochelari cu filtru special aflați pe nasul lui dintr-o cauză care nu are nici o legătură cu diabolica sa curiozitate, completă străinul, îi dezvăluie că omul se fardează.

— Observatorul privește după el și este gata să treacă mai departe.

— Numai că descoperirea fardului n-a făcut decât să-l intrige. Există, într-adevăr, bărbați care folosesc dresurile, dar în cu totul alt sens. Trecătorul nostru o face ca să atragă *mai puțin* atenția!

— Atunci același observator, dispunând probabil de un exces de timp liber, își permite fantezia de a pune sub urmărire sau aproape o persoană care nu-i este cunoscută și nici datoare cu vreo explicație. Punerea sub observație duce la acumularea unui mare dosar plin de date privind viața personală a victimei, dar lipsit de sens și de importanță. Demonul curiozității, fără a ține seama de riscuri, precum și demonul economiei, care nu concepe o investiție fără sens, dau ghes omului nostru să pună mâna pe o cheie de care nu are nevoie. Ce dezamăgire când va afla nu numai că nu va obține vreo piesă rară pentru colecția sa de comori inutile, dar că nici nu există vreuna.

Underwood rămase netulburat.

— Corect. Prima mișcare nu putea fi decât negarea inteligentă. Violența ar fi subliniat importanța secretului.

Nepăsarea lejer afișată este o cale bună pentru alungarea nepoștii de categorie ușoară. Eu sunt însă un fel de campion. Penumbra camerei acesteia îmi permite să roșesc fără a fi văzut atunci când mă gândesc la multiplicitatea mijloacelor de care dispun pentru a te sili să vorbești. Căci îmi repugnă să fac uz de ele. Este demodat și scade din demnitatea subiectului, în cazul de față dumneata, așadar din preț. Iar mie nu-mi place să cumpăr ieftin. Țin la calitate. Mă respect și te respect.

— Nu pot opri pe nimeni să gândească despre mine într-un fel sau altul. A crede că posed o putere tainică este mai mult decât un compliment, este un credit ce mi se acordă și primesc partea lui morală cu destulă recunoștință. Mă tem că, în cazul în care un om de afaceri își face în legătură cu mine un calcul greșit, dar productiv, am, în ceea ce mă privește, datoria să profit. Din păcate incultura mea în materie de afaceri mă împiedică să reacționez ca atare. Iată astfel cum îmi scapă și profitul și creditul, pentru că omul de afaceri va renunța să creadă și să investească în mine. Vinovat sunt numai eu. Voi regreta ori de câte ori îmi voi revizui contul de la bancă.

— Sunt departe de a fi un om de știință, reluă conducerea Underwood. Cât de lesne se poate observa totuși tinerețea dumitale! Nu doar cea fizică. Iată, dincolo de înflorirea somatică pe care te străduiești s-o disimulezi sub această vestimentație dezavantajoasă, dincolo de faptul că îți păstrezi nealterată experiența de până acum, apărând, moderată de aceasta, insolența, dar și candoarea juvenilă, gata să mă insulte, dar ezitând până și să mintă. Într-adevăr, *tinere*, faci parte din altă generație decât a fiului meu, dar te recunosc.

Își părăsi fotoliul și începu să se plimbe periculos prin încăpere, făcând largi ocoluri al căror centru de interes nu putea fi ghicit.

— Știu, Jerebian, și nu mă vei putea convinge de contrariu, știu că treci printr-un tainic proces de întinerire, exasperant de lent, al dracului de bine calculat, astfel încât să bată cât mai puțin la ochi, și totuși prea rapid pentru a nu fi observat. Drept care, știu, încerci să oprești în loc procesul cu ajutorul unei grime, perfectă în ochii oricui, nu și în ai mei. Aceasta este realitatea și am de gând să obțin ceva de aici pentru dumneata și pentru mine. Iar dumneata nu ai nici o putere, întâi pentru că ceea ce am spus este adevărat, apoi pentru că este foarte greu să dovedești că nu ai făcut ceva, că nu ești în posesia unui bun. Nu rămâne decât să mă chestionezi asupra condițiilor pe care ți le propun. Fiindcă trebuie să convii: ar fi o crimă împotriva logicii să lași neproductiv capitalul dumnitale – tinerețea comandată.

— În fiecare clipă crește regretul meu de a nu ști să profit de împrejurări atunci când se ivește ocazia. Acest fapt vă spune, desigur, multe despre dezinteresarea materială a generației din care pretindeți că fac parte. Rămâneți cu această iluzie care mă flatează, nu aveți decât. Rămâneți, domnule, dar de cealaltă parte a ușii, pentru că nu-mi pot petrece ziua justificându-mă în fața unui necunoscut care în curând mă va tutui spre a-mi sublinia încă o dată că între el și mine sunt două sute de ani.

Jerebian se ridică la rându-i și deschise larg ușa spre vestibul, înfigându-și apoi pumnii în buzunar.

Underwood surâse.

— Barometrul meu indică pericol, dar nu-l iau în serios. E un barometru prost. Uită că omul nu devine agresiv decât când este pe deplin sigur de sine ori absolut fără nici o scăpare. Nu este cazul dumatăle.

— Să nu existe nici o excepție? Niciodată oare un intrus nu a beneficiat de un asemenea tratament? Aș fi onorat să fac începutul.

— N-ai reuși fără să intri automat într-unul dintre cazurile amintite, răsă Underwood. De altfel, ești inconsecvent. Nu ți-am propus nimic rușinos, nu mă tem de nimeni. Un pic de scandal n-are ce rău să facă afacerilor mele. Dă-i drumul, scoate-mă în stradă.

Jerebian pufni într-un răs verde.

— Mă împingi atât de fățiș la violență încât și unui boxer i-ar cădea mâinile. Pot să-ți respect părul alb chiar dacă nu mai am 20 de ani. Ba chiar cu atât mai în cunoștință de cauză.

— Cred, zise Underwood, care în plimbările sale prin încăpăre se apropiase în repetate rânduri de dormitorul lui Jerebian, unde se aflau corpurile delictă - fardurile - cred că am să plec. De bunăvoie. Dar nu înfrânt. Ci pentru a reveni. Țin să vrei să colaborezi cu mine, nu s-o faci în silă.

Trecu în vestibul și-și luă pălăria.

— Știi care este forța mea în cursul delicatelor tratative inițiate astăzi? Pe lângă datele de care dispun, și care sunt esențiale, foarte importantă este dezinteresarea mea ca persoană fizică. Vreau elixirul tinereții, dar nu ca să-l folosesc. Spre deosebire de dumneata sunt cu totul obiectiv. N-am nimic de ascuns, nici măcar un omenesc și scuzabil scop personal. Toarte șansele sunt ale mele.

leși trântind cu vioioșie ușa.

Jerebian era decis, până la un punct, să uite incidentul Underwood. Luându-și câteva suplimentare măsuri de precauție, reducându-și la minimum între altele machiajul, se consideră la adăpost. De altfel, după o săptămână de panică începu să-l uite pe nepoftitul său vizitator.

Într-o zi îi văzu totuși numele într-un ziar. Un reporter îl întrebase în ce scop își concentrează mijloacele financiare dispersate în multiple afaceri, de vreme ce nu anunță niciuna nouă. Underwood răspundea cu o tușă groasă de mister, refuzând să se destăinuie, dar lăsând să transpară existența unui proiect, ceea ce micul gazetar avu grija de a sublinia cu violență.

Jerebian se întrebă dacă de aici nu-l amenință un nou asalt. Se strânse sub carapacea sa, dar nimeni nu-i sună la ușă.

După o vreme, în articolul unui economist, pe care nu avusese de gând să-l citească, Jerebian văzu numele lui Underwood și nu se putu opri să nu parcurgă paragraful respectiv. Se vorbea despre noua lovitură pe care o pregătește, după toate probabilitățile, afaceristul, speculându-se în jurul unor presupuneri de o manieră foarte liberă. Jerebian se întrebă ce amploare va fi având campania lui Underwood dacă el, total dezinteresat de ziarele și paginile economice, descoperise aceste articole. Înțelegea că Underwood îl ia la sigur, provoacă un val de interes pentru afacerea sa spre a reveni la un moment dat cu propuneri atât de ispititoare încât să-l dea gata.

Din ziua aceea Jerebian fu văzut transportând maldăre de ziare de toate orientările. Ajuns acasă, le

desfășura pe covoare și, la adăpostul perdelelor trase, căuta pretutindeni urma lui Underwood. Acesta se dezlănțui treptat. Avea răbdare, părea să aibă și timp. Jerebian trebui să admire campania, în care nimic nu fusese lăsat la voia întâmplării. Directorul său de publicitate era, fără îndoială, o persoană ingenioasă și care stăpânea formidabil arta gradării.

Din ziarele și paginile de specialitate vestea pătrunse în domeniul public propriu-zis. Cazul Underwood deveni un cal de bătaie al reporterilor de scandal, care începură să țină calea omului de afaceri cu insistența lor grosolană, gata să-l tortureze pentru a-i smulge secretul. Omul era destul de prudent. Nu lăsa să-i scape mai mult de un cuvânt sau două de fiecare dată. Nimeni nu înțelegea nimic, atâta doar că interesul, departe de a scădea, continuă să crească.

Singurul care știa și se minuna că nu se face legătura între cuvintele pe care Underwood le lăsase să-i scape într-un ziar și într-altul era Jerebian. Acesta slăbise, avea acum o față prelungă cu ochi grei de insomnie și arăta mai tânăr ea oricând.

Nenumărate proiecte îi traversau creierul. Cel mai simplu: să fugă. Cel mai îndrăzneț: să sfideze.

Într-o dimineață descoperi că un ziar de mâna întâi are drept manșetă dezvăluirea faptului că Underwood pregătește lansarea unui preparat destinat întineririi. Jerebian intră în alertă. Nu mai ieșea din casă decât ca să cumpere presa și nu deschidea nimănui. Știrea făcu ocolul țării și ocupă spații din ce în ce mai mari. Gazetari, economiști, oameni de știință se interesau cu toții de acțiunea pe cale să debuteze.

Erau totuși câteva detalii asupra cărora Underwood evita să aducă precizări: natura exactă a preparatului, autorul și data lansării. În fața acestor întrebări insistent repetate se strecura cu mlădieri de șarpe.

Jerebian se întreabă unde avea să ajungă. Era limpede că un rechin ca Underwood nu riscă să se compromită în fața opiniei publice și a cumpărătorilor printr-un bluff. Îi avea la mână pe Jerebian. Cum și prin ce? Imposibil de ghicit. Trebuia însă trecut la acțiune. Într-o bună zi, după discrete preparative, Jerebian cumpără, fără să se ascundă prea mult, un bilet de avion pentru un oraș îndepărtat. În aceeași seară casa lui rămase pustie. Oamenii lui Underwood care-l urmau ca niște umbre de atâta amar de vreme l-au condus la aeroport, dar nu l-au văzut urcând în avion. Alarmați, îl căutără pretutindeni. Jerebian dispăruse.

Era și timpul. În ziarele de a doua zi Underwood îi dădea lovitura de grație divulgându-i numele.

În miez de noapte, la o secție de poliție îndepărtată fu adus un bărbat între două vârste, beat mort și care, țipând ca din gură de șarpe, deranjase un întreg cartier. Interogat a doua zi, el istorisi o poveste ciudată despre cineva care, în timp ce el traversa liniștit strada (aici polițiștii se tăvăliră de râs) se rezezise asupra lui și îl atacase, voind să-i ia viața. Dovadă: înțepătura în braț pe care o arăta plin de mândrie. Mai era și acum furios pe iresponsabilitatea acestor bandiți care, înainte de a ataca, nu se informează ca lumea dacă merită. Cel în cauză avea buzunarele goale, așa că fusese cât pe aci să fie ucis pe degeaba. Polițiștii vândură ziarelor pontul și-l zvârliră pe bețiv în stradă. Cazul ocupă 8 rânduri în gazetele de mâna a doua și nu avu nici

un fel de ecou. Iar când, peste câteva zile, un alt bărbat acuză un atac asemănător, interesul, în loc să crească, scăzu la zero.

Se găsi totuși un polițist care să alăture cazurile și să aștepte urmarea. Care nu întârzie. În două luni se înregistraseră nu mai puțin de șase cazuri de atac nocturn efectuat de o persoană neidentificabilă (vina era mereu a victimelor, care se aflau întotdeauna în stare de ebrietate). Polițistul nostru era intrigat de absența mobilului și de armă. Se părea că, din sadism, necunoscutul își înțeapă victimele pur și simplu. Mai exact, le injectează. Ce și de ce rămâneau întrebări fără răspuns.

Sadicul de la miezul nopții nu se lăsa prins. Ataca numai iresponsabili și în locuri atât de dosnice și de diferite, încât pentru a-l prinde ar fi fost necesare forțe uriașe, greu de justificat câtă vreme înțepăturile se dovedeau inofensive.

Micul polițist se văzu obligat să lucreze singur.

Se îndârji, continuându-și cercetările. Cutreieră mahalalele și portul, se amestecă printre băutorii cei mai înrăiți care colindau localurile de pierzanie. Deveni un obișnuit al câtorva taverne, în care curând i se spuse pe numele mic. Eforturile îl costau disproporționat, întrucât aceste aventuri aveau loc în timpul său de odihnă, iar chefurile erau suportate din buzunar. Nu o singură dată se văzu ridicat pentru scandal și beție, obligat apoi să se justifice mai mult sau mai puțin sincer în fața superiorilor.

Se pare însă că băiatul era lipsit de talent, deoarece nu reuși să ajungă victima ciudatului criminal. Se mai poate ca ostentația să fi stricat totul. În orice caz norocul nu-i lipsea. Într-o noapte, pe când se întorcea pe trei cărări

dintr-o văgăună plin de alcool, văzu un corp întins pe caldarâm. Din partea opusă a străzii se apropie în fugă o altă persoană. Printre aburii băuturii înțelese că omul culcat la pământ era o nouă victimă a celui pe care-l căuta. Și atunci, cu o logică absolut ciudată, apucă de braț pe omul care-i sărise în ajutor și nu-l lăsă până la primul post de poliție. Aici fu greu să convingă pe cineva să-l rețină pe necunoscut. Izbuti totuși, buzunărindu-l și descoperind spre propria sa mirare o siringă. Colegii polițistului fluierară a admirație și-l închiseră pe necunoscut. Când reveniră în biroul comisarului, micul polițist dormea de-a dreptul pe dușumea.

A doua zi necunoscutul istorisi că, aflându-se întâmplător pe strada cu pricina, auzise și văzuse o luptă, drept care intervenise. Lângă corpul victimei se întâlneau cu tânărul polițist. Mai greu fu să explice prezența siringii. Analiza resturilor de ser și a sângelui victimei arată că infirmierul nedorit era atacatorul.

Vestea zgudui orașul. Micul polițist fu răsplătit pentru zelul său.

Curând însă nedumerirea, în loc să scadă, spori. În fața probelor evidente, incapabil să ofere contraprobe, atacatorul, infirmier, într-adevăr, la un spital oarecare, mărturisi că nu este decât executantul unei persoane care-l conduce prin poștă transmitându-i de fiecare dată o singură doză și recomandându-i zona în care să se manifeste. După care pe aceași cale îi sosește o sumă de bani. Poliția regretă publicitatea făcută descoperirii și i-o reproșă pe nedrept prea tânărului ei reprezentant, care avu nefericirea de a se vedea privit chiorăș de superiori. Infirmierul fu reținut pentru cercetări, apoi eliberat sub supraveghere.

Inutil. Autorul rămânea în umbră.

Într-acestea se scursese peste o jumătate de an de la dispariția lui Jerebian. Campania lui Underwood dădea semne de oboseală. Dar încăpățânarea omului de afaceri îl împiedica să dea înapoi.

Underwood medită serios înainte de a se hotărî în privința tacticii de urmat în faza ulterioară. Atacurile nocturne erau menite să creeze un curent de antipatie față de elixirul tinereții. Ca pentru a-i da dreptate, Jerebian începu să trimită ziarelor articole în care demonstra imposibilitatea tinereții artificiale. Era o mișcare logică. Gazetele publicară articolele, însoțindu-le însă de asemenea comentarii gălăgioase și răstălmăcitoare, încât efectul fu contrar intențiilor autorului. Dialogul public continuă, stârnind interesul general, dar nu în favoarea lui Jerebian, în care toată lumea vedea un monstru de egoism, dornic să-și păstreze monopolul asupra unui bun al omenirii. În câteva săptămâni presa făcu din el inamicul public nr. 1.

În momentul acesta intră în scenă Underwood însuși, care publică o serie de articole oferind o altă versiune a afacerii. Descria între altele contactele sale cu Jerebian, pe care-l prezenta ca pe un sadic, eforturile de a-l convinge pe autorul faimoasei descoperiri să pună la dispoziția societății produsul visat de milenii. În cele din urmă Underwood își recunoștea eșecul și posibilul faliment, punând totul în sarcina criminalului. Victima cerea sprijinul celor din jur pentru „a pune mâna” pe Jerebian și a-i smulge fie și cu forța secretul. Publica totodată un morman de fotografii menite să ajute la identificarea lui.

O mai mare lipsă de scrupule era greu de imaginat.

Lumea circula pe străzi privind suspicios în jur, spre a-l recunoaște pe răufăcător dacă acesta și-ar fi permis să apară.

Jerebian era grav amenințat. Dar în acest moment, în care se impunea să ia de urgență măsurile cuvenite, căzu într-o stare depresivă. Cauza era nu atât situația sa fără ieșire, cât apariția fotografiilor provenind, fără nici un dubiu, din albumele Clarencei.

Fără să-și dea seama ce face, Jerebian luă avionul și ateriză pe malul oceanului. În aceeași zi cerceta cu privirea, prin ochelarii de soare uriași pe care-i arborase, vila în care cunoscuse atâtea zile bune. O mânie surdă îi circula prin vine. Clarence n-avea dreptul să-l vândă.

Se convinse că femeia este acasă și se pregăti să intre. Abia în ultimul moment observă că, în atitudini mai mult ori mai puțin agresive, mai multe femei fără treabă păzeau vila. Câteva panouri lămureau că la mijloc se află o solidaritate de trei ori morală și că doamnele locului nu aveau s-o lipsească pe Clarence de sprijinul lor nici zi, nici noapte.

N-a fost ușor să-l îndepărtez pe Jerebian de această cursă cu clopoței. Era furios, dorea să cunoască aportul precis al Clarencei, proporțiile reale ale catastrofei. Nu era nimic de aflat. Clarence se văzuse refuzată și se răzbuna. Pentru o asemenea treabă Underwood era tot atât de bun ca oricare altul.

Jerebian reveni distrus în bârlogul său. Aici îl aștepta un munte de ziare nedesfăcute. Le citi cu aviditate. Constată că Underwood își înăsprește asediul. Pentru prima oară făcea public legătura între atacurile nocturne soldate cu inocularea serului misterios și Jerebian. Îl acuza senin că

face experiențe pe oameni fără acordul, acestora. Jerebian ridică din umeri. Logica era cu el. Nimeni n-ar fi putut arăta la ce i-ar fi servit nefericitele agresiuni. Dar omenirea nu apelează întotdeauna la bătrâna logică.

Se află că una dintre presupusele victime ale lui Jerebian murise. Underwood în unison cu toți comentatorii cazului acuzau vehement, cerând măsuri nemiloase împotriva asasinului. Acesta, clama afaceristul, ține să ne convingă de faptul că produsul său nu prezintă garanții. „Pare limpede că tăișul acestei demonstrații este îndreptat împotriva acelor persoane care și-au riscat capitalurile pentru a oferi tuturor tinerețea. Încercarea lui Jerebian rămâne pură înșelătorie câtă vreme el însuși continuă să prospere. O asemenea excepție nu este cu puțință. Nu-l vom crede pe Jerebian decât atunci când o va urma pe nevinovata sa victimă. Până atunci nu vom obosi să-l demascăm!”

Într-o altă memorabilă pagină, Underwood se înduioșă de soarta Clarencei. Numai un monstru poate păstra cu atâta zgârcenie taina fericirii sale, încât să nu beneficieze de ea nici măcar aceea pe care pretinde că o iubește mai mult decât orice pe lume.

Campania, se lăuda ziarul, izbutise să intereseze publicul. Numele lui Jerebian devenise sinonim cu sadic și ucigaș. Al Clarencei – cu al unei sfinte. Mai multe femei singure și dornice să iasă din comun aveau să descindă în orașul de pe țărmul Pacificului spre a-i face Clarencei, demonstrativ, o vizită de simpatie.

Inițiativa se materializa în fapte, bucurându-se de răsunet. Sute și apoi mii de persoane se prezentară la Clarence exprimându-și admirația și acordul lor, prețuirea

pentru atitudinea ei curajoasă și demnă. Se formară pichete care înfruntară furtunile toamnei, opunându-se vânturilor oceanice care încercau să le smulgă pancartele. Diverse persoane subscriseră de la distanță la un fond purtând numele Clarencei și destinat să asigure celor care luau calea acestui Lourdes de ocazie un ceai și o reducere a tarifului la hotelul din localitate. Clarence trebui să-și comande câteva rochii de o sobrietate marcată, care să-i permită apariția într-un cerc de doamne pornite să răzbune sexul, precum și la televiziune.

Există fără îndoială boli ale eului. Situația mea de eu aproape pur mi-a permis nu o singură dată s-o constat. Este de altminteri unica explicație plauzibilă pentru scăderea neașteptată și prost inspirată a interesului meu față de necazurile lui Jerebian. După o perioadă de curiozitate palidă, am vegetat sau aproape, constatând fazele crizei, atunci când nu-mi scăpau elemente esențiale.

Astfel se ajunsese la situația ciudată în care eu, din martor obiectiv și omniprezent, căci prezența este modul meu de existență unic, am devenit o parte la fel de străină de ființa esențială a lui Jerebian ca părul, ca genunchii săi, ca hainele sale. Stare de absență, blazare și refuz inconștient, de neînțeleas în afara unei suferințe a eului. Mă simțeam bolnav. Muriseră în mine sentimentele. Departe de a-l urî pe Jerebian, eram la fel de departe de a-l seconda cu simpatia mea, de a suferi suferința lui. Îl urmam cu pașii rațiunii, întâlnindu-ne aici pe un teritoriu comun, atunci când nu-l uitam cu desăvârșire. Căci, ingratitudine supremă, eram incapabil de a-i acorda în viața mea interioară, diminuată maladiv, spațiul firesc, locul pe care

înaintea lui îl ocupaseră ceilalți. În cetatea mea se infiltrase vidul.

Uneori din subterane inexplorabile venea totuși câte un flux de interes pentru mișcarea planetei pe care o locuiam. Într-un asemenea moment am emis ipoteza că, de vreme ce atacurile infirmierului misterios aveau totuși un autor moral și acesta nu era Jerebian, vinovatul nu putea fi decât Underwood, interesat să provoace, să întrețină, să amplifice oprobriul public asupra celui dinții.

Am încercat să-l fac pe Jerebian să priceapă aceasta, dar lipsa de acuitate a ideii, tonusul scăzut al existenței mele în general au împiedicat recepționarea în bune condiții a mesajului. Explicațiile îmi aparțin și nu au pretenția de a fi riguros exacte. Cert este că în cazul Jerebian a existat o criză a comunicării. Ce imponderabile au concurat s-o provoace și s-o întrețină? Poate o defecțiune a mecanismului, poate uzura prin exces de folosință, poate incongruența eurilor noastre coexistente. Rămâne ferm numai faptul că seria nu s-a mai repetat, că faza în care prezența mea în lumea celuilalt era cu greu admisă și nu îmi dădea dreptul la cuvânt nu a mai fost urmată în termen (dedusesem experimental o medie) de faza ulterioară, în care influența mea devenea importantă, apoi copleșitoare până la moartea voinței ce mă admisesese în lumea sa. Trecuse, cred, un an de când împărțeam universul aceluiași craniu și relația noastră nu progresase în sensul știut. Departate de a mă neliniști, mă bucura, dacă există o bucurie a minții, faptul că nu se reeditează obositorul moment al senilizării premature, al anihilării forței de a voi, în care vrând-nevrând aveam obligația egoistă de a lua frânele. Cu atât mai mult cu cât, din

plictiseală, înregistrasem cursul evenimentelor și acestea erau departe de a mă mișca. Unde era vremea în care puteam invidia un Gilles ori urî pe Amiral? Epoca participării îmi apărea îndepărtată, străină și de necrezut. O detașare lipsită de satisfacții îi luase locul și o spun fără nici un orgoliu. Efemeritatea existenței mele se accentua.

Jerebian revenea într-un miez de noapte către bârlogul său. Alegea străzi luminoase, cu vitrine care străluceau în gol, animate de reclame cu o viață mecanică, veșnic repetitoare și mută. Auzind pași nu se neliniști. Nu era prima întâlnire cu noctambulii cartierului. Când strada îi fugi de sub picioare și se trezi cu fața spre cerul negru și încălecat de un vlăjgan se mulțumi să constate că este victima unei agresiuni. Trebui să depună un efort pentru a încerca să strige, să se zbată. Nu izbuti decât să-și facă rău. Apoi înțelese: atacatorul nu-i căuta banii, intenția lui era să scoată intact din brațul său acul unei seringi. „Cum, e adevărat?!” acesta fu strigătul interior al victimei, mai curând uluită decât indignată. Surpriza cedă însă în fața mâniei și aceasta concentrează în Jerebian forțe care somnolau. Astfel, după o scurtă fază defensivă, omul meu deveni stăpân pe situație în asemenea măsură, încât nu numai că agresorul își regretă pasul, blestemându-și alegerea, dar trebui să se apere, să dea înapoi sub grindina de lovituri ale victimei ieșite din minți și apoi să-l urmeze, desfigurat, sângerând, pe Jerebian acolo unde ținea acesta.

Ușa la care sunară nu purta emblema poliției, ci o carte de vizită îngălbenită, cu mențiunea: notar. Bătrânul cu scufie care-i privi de la o fereastră exprimându-și indignarea de a fi fost deșteptat la o asemenea oră de noapte primi, după cât se pare, un răspuns bine găsit, de

vreme ce în câteva minute solicitanții erau instalați în biroul intimidatului om al legii. Acesta era numai urechi. Jerebian îl rugă să ia notă în calitatea sa oficială de cuvintele ce aveau să fie rostite în prezența lui. După care se întoarse către agresor.

— Mă cunoști? îl întrebă.

— Nu, veni răspunsul.

— Este adevărat că m-ai atacat ca să-mi inoculezi împotriva voinței mele un anumit ser?

— Adevărat.

— Ce fel de ser este?

— Nu știu.

Jerebian luă o atitudine amenințătoare. Interogatul se grăbi să explice.

— Habar n-am ce fel de injecții sunt. Mi le trimite cineva, ca și celuilalt, despre care au scris ziarele.

— Și plătește atât de bine încât nu ai putut refuza?

— Da, scânci acuzatul.

Jerebian scoase din buzunar o fiolă.

— O recunoști?

— Ea este.

— Domnule notar, v-o încredințez. O veți da spre analiză și veți păstra rezultatele.

Se întoarse iarăși către fața stâlcită a banditului.

— De ce ai sărit tocmai asupra mea?

— Se potrivea bine: erați singur, păreați sănătos, cum cer instrucțiunile.

— Există și instrucțiuni?

— Da. Adică nu mai există: le-am ars, cum scria acolo.

— Erau scrise de mână?

— La mașină.

— Semnate?

— Nu.

Notarul stenografia de zor, măsurând, între rânduri, chipurile celor doi adversari. Peste o jumătate de oră Jerebian se ridică.

— Ai acte? îl întrebă pe infirmierul fără voie.

— D-da.

— Domnule notar, ești bun să transcrii datele acestui individ?

Cinci minute mai târziu îl dădea afară. Revenind în birou, se prezintă, în sfârșit, notarului terifiat.

Acesta încremeni.

— Și acum, iarăși, scrie: Eu, Angel Jerebian, în deplinătatea facultăților mintale și în prezența notarului – aici adaugi dumneata tot ce trebuie – jur pe Biblie și pe legile acestei țări că nu sunt și nu am fost niciodată în posesia vreunui mijloc de întinerire artificială. O dovadă în plus o constituie atacul din seara aceasta pus la cale în numele meu de cei care-mi sunt dușmani... Pot să iscălesc?

Semnă și scoase la iveală câteva bancnote aspectuoase.

— Semnează și dumneata. Pune data. Autentică această hârtie și depune-o odată cu celelalte la o bancă. Mai redactează, te rog, un inventar al actelor predate și dă-mi-l.

Bătrânul nu scosese încă nici o vorbă.

— Vei primi o scrisoare. În acel moment vei da publicității toate aceste hârtii, arătând în ce împrejurări le-ai obținut.

Celălalt moțai din cap, aiurit

— Știi să ții secretul profesional, domnule notar?

Trânți bancnotele pe masă și ieși lăsând în drum toate ușile deschise.

Într-una dintre clădirile reci și funcționale la intrarea cărora străjuiește vigilent cuvântul Poliție, aplecat deasupra unei hărți, lucra un funcționar bătrân, cărunt și miop, înarmat cu mânecute de lustrin. Acest personaj inofensiv avea să încheie în curând o carieră în decursul căreia de prea puține ori părăsise în exercițiul funcțiunii alura pașnică și postura de șoarece domestic. Ceea ce nu înseamnă că nu ar fi putut prezenta cui și-ar fi dat osteneala un palmares foarte bogat.

Armele lui erau hârțiile. Plăcerea sa o constituiau extragerea din ele a fructului ascuns, a mesajului secret, care i se dezvăluia numai lui, și corelarea lor astfel încât din aceste umbre de informații să rezulte una nouă, limpede, logică, de neclintit.

De astă dată confrunta un morman de plicuri cu o hartă pe care notase cu pedanterie localități de toată mâna. De aici expediase Jerebian diversele sale misive. Din modul în care își construise el sistemul de apărare, mânecutele de lustrin țineau să deducă poziția statului-major, a lui Jerebian însuși.

Tăria și slăbiciunea acestui funcționar constau în multitudinea variantelor posibile. Relativitatea deducțiilor sale îl apăra de orice concurent, după cum explica oricare dintre eșecuri. Și tot ea făcea să fie cu atât mai prețuite reușitele lui. De altfel omul hărților nu-și formula concluziile decât sub forme ocolite.

Tot astfel procedă acum. După ce se convinsese că

Jerebian își expediase misivele din tot felul de locuri, deduse că s-ar putea ascunde într-unul din acelea din care nu expediase nimic. Evident, această copleșitoare parte a lumii nu putea fi cercetată în întregime. El se mulțumi să caute pe suprafețele multicolore ale hărților locurile care ar putea să aibă fie și cea mai vagă legătură cu Jerebian. Și nu întârzie să descopere orașul de pe malul oceanului. Desigur, cel căutat era binecunoscut aici, dar chipul său devenise atât de familiar pretutindeni încât, dacă nu ar fi făcut apel la o deghizare, cel ce beneficia de el s-ar fi aflat de multă vreme după gratii. O dată admisă ipoteza deghizării, orașul cu pricina devenea la fel de sigur ca oricare altul, cu avantajul că aici, la doi pași de vehemența Clarencei, putea să pară mai puțin logic să se ascundă. Omul cu cotiere adoptă drept logică de circumstanță nonsensul. Pe baza lui elaboră următoarea concluzie provizorie: pentru a merge la sigur trebuie să ne asigurăm că urmăritul nu se ascunde acolo unde îl căutăm mai puțin, în preajma numitei Clarence.

Aceasta se întâmpla în zilele în care Jerebian hotărâse pentru a doua oară s-o întâlnească pe Clarence cu orice risc.

„Asasinul se plimbă în siguranță pe străzile noastre. Ce are de gând poliția?”

Cu asemenea titluri inundau țara marile cotidiene.

Jerebian se simțea hăituit. La adăpostul relativ al artei sale de a se deghiza ar fi putut respira destul de liniștit. Dar conștiința nevinovăției îl umplea de indignare, astfel încât oscila neîncetat între grija de a nu se trăda și mânia de a fi obligat la prudență.

În ultima vreme își crease o mască de om în vârstă, șters, absent. Ducea o existență retrasă într-un oraș periferic, destul de mare pentru a se putea pierde în el, totodată destul de neînsemnat. Nimic nu-l obliga să iasă din anonimat.

Nevinovăția este însă uneori o povară tot atât de zdrobitoare ca și remușcarea. Jerebian nu a știut să reziste inocenței sale, să accepte condamnarea la excluderea din umanitate. Ținea să obțină satisfacție. Pentru aceasta trebuia să lovească în ceea ce iubise. N-a fost ușor să se hotărască. Nici s-o facă n-a fost ușor.

Ultimul lucru la care s-ar fi așteptat Clarence ar fi fost ca vreunei ființe de pe pământ sau vreunui duh al cerurilor să-i treacă prin minte să-i ceară socoteală pentru faptele ei. Mersul lucrurilor fusese atât de precipitat, aprobarea publică atât de promptă și explicită, încât i se păru literalmente că nu trăiește decât o singură zi lungă și bogată în evenimente, în ale cărei zori s-a despărțit de Jerebian, dar care continuă și avea să urmeze a se scurge un timp nedefinit în același ritm accelerat, în aceeași consolatoare atmosferă de interes general, cu senzația certă a unui happy-end încă insesizabil, dar foarte apropiat, sigur, binemeritat.

În această stare de spirit deschise în dimineața aceea ușa bucătăriei.

— Comanda dumneavoastră, ma'am.

Omul care adusese pachetul urcă atent cele patru trepte ale intrării de serviciu.

— Îl așteptam pe Fred. Ești nou la Collins?

Omul depusese pachetul pe masa curată, acum îl desfăcea.

— Da, sunt nou. Fred are nevoie de un ajutor.
În clipa următoare omul răsucea cheia în broască.
— Ce faci acolo? îl apostrofă stăpâna casei.
— Încui ușa ca să putem discuta în liniște.
Jerebian vorbise cu glasul său dintotdeauna.
— Clarence...

Femeia se lăasă încet pe un scaun.

— Îmi dai voie o clipă?

Bărbatul dispăru și se întoarse într-o fracțiune de secundă cu cheia intrării principale. Depuse și a doua cheie pe masă, lângă prima, între ei doi. Acum puteau discuta.

— Clarence, începu el foarte potolit, s-a întâmplat ceva?

Ea rămăsese prostită pe scaunul alb.

— Ce să se întâmple?

— Știu și eu? Lucrurile nu mai merg la fel ca înainte, ești de acord, nu? Țin grozav să înțeleg.

Ea tăcea.

— Aș fi venit mai de mult, am și încercat, dar nu erai niciodată singură. Știi, eu nu sunt prea curajos. Ții minte, atunci când era gata să mă înec...

Jerebian evocă un moment din biografia lor comună. O făcu nu pentru a o înduioșa pe Clarence, ci spre a readuce lucrurile la stadiul lor real. Discuția nu avea loc între hăituitul și delatoarea de astăzi, ci între cei doi îndrăgostiți aflați, cu multă vreme în urmă, la începutul înstrăinării.

Clarence înțelese, îl turmă. Așadar trebuia să răspundă. Nu credea că așa de curând, că așa.

— Te-am iubit atât cât se poate iubi, spunea cu simplitate Jerebian. Când ne-am trădat, când s-a produs

fisura, cum? Nu mai pot trăi fără s-o știu.

Clarence deschise gura, dar nici un sunet nu se auzi. Avea să vorbească, vorbea de pe acum, dar mai puternică era uimirea ei. Se uimea de ea însăși, de gura ei uscată, de absența oricărei temeri, de încrederea în el care alunga orice gând rău. Și era uimită de sine, cea care putuse fi atât de... atât de...

— Cred că nu am încetat să te iubesc.

Jerebian strânse cu putere în pumn muchia ascuțită a mesei. Nu lăsa să se vadă cât îl tulbura o asemenea frază, probabil nesinceră. Sau poate că privirea lui penetra mai adânc decât mine în femeia care sub apăsarea prezenței lui îmbătrânea văzând cu ochii?

— Nu spui nimic? îl interpelă ea. Nu protestezi? Ai avea dreptul.

— Aș avea dreptul să te omor. Dar să contest un sentiment, oricât ar părea de absurd...

— Nu se poate, probabil te iubeam, te iubesc. Altfel m-ar fi lăsat indiferentă. Altfel ți-aș fi invidiat în pace veșnica tinerețe, sfruntata liniște cu care privești viitorul, revoltătorul calm înaintea morții. Mi-ai făcut cel mai mare rău cu putință: mi-ai ținut înaintea fără să vrei, fără să știi, propria mea imagine de peste un an, doi, trei. Nu chipul unei femei bătrâne, o bătrână poate fi frumoasă, poate fi tonică, poate fi privită; dar filmul unei femei care îmbătrânește. Asta nu se poate răbda!

Din fericire multă vreme n-am băgat de seamă. Rațiunea mea acceptase rolul pe care mi-l propuseseși. Aveam un caracter bun. Nu mă știam invidioasă. Tu m-ai făcut să devin. La un moment dat am înțeles cine ești, ce reprezinți pentru mine, ce sunt pe cale să ajung. N-am

avut, din nefericire, tăria să rup. M-am otrăvit cu gândurile mele confuze, oscilând între onoare – ce cuvânt odios pentru o femeie ! – și destin. Într-acestea dragostea mea se îmbolnăvise, nu murea, suferea de o boală incurabilă și fără sfârșit. Suferă și acum.

— Clarence, șopti Jerebian cu privirile vineți de groază, nici acum nu știi că ai greșit?

Clarence îl privi cu ochi rotunzi, inexpressivi și tăcu.

— Ai rămas cu credința că pot să te iau cu mine pe drumul acesta al „veșnicei tinereți” și că nu am făcut-o? Vrei să spui că nu ai înțeles niciodată că mă aflu în totală neputință, că suport cu mâinile goale un capriciu al naturii, că sunt în felul meu un monstru, dar nu unul artificial, nu opera mea sau a altuia, nu produsul combinațiilor chimice, al reacțiilor, al sintezelor, ci pur și simplu un om căruia i s-a întâmplat o catastrofă, una pozitivă, dar tot atât de implacabilă, tot atât de inevitabilă ca un cutremur? Nu te-ai convins încă de faptul că nu există nici un „elixir al tinereții”?

Clarence îl privea neclintită. El o scutură de coate.

— Ce e cu tine?

Își reveni, dar ochii ei muriseră.

— Ești sigur? murmură pierit.

Se regăsi.

— Este într-adevăr așa? Da, reluă femeia, te cred. Era illogic să fie așa. Există întotdeauna o logică a dezastrului. Îmi pare rău. Îmi pare nespus de rău. Acum nimic nu mai are importanță. Principalul este că atunci nu am rezistat. Și cât aș fi vrut să rezist! La început am crezut că pot. O vreme am uitat – mintea îmi era plină numai de gânduri frumoase, de noi doi. Să-mi fi prevestit cineva urmarea aș fi

râs!... Dar nu am rezistat. Când contrastele au început să sape un hotar între noi am vrut să nu văd, am vrut să uit, să fac abstracție de ceea ce ne despărțea. Apoi am vrut să fug. Mi-era silă de mine. Sub ochii mei dezamăgiți piereau una după alta iluziile despre caracterul meu, despre forța mea sufletească, despre capacitatea mea de a iubi, de a mă dăruia. Am încetat să mă respect, ceea ce mi-a fost fatal. Primul om care m-a atins cu degetul m-a făcut să mă prăbușesc. Underwood n-are de ce să fie mândru. Când a apărut el nu mai reprezentam nimic. Nu mai credeam în mine. Cum aş fi putut crede în alții?

— Nu se poate, se revoltă Jerebian, dintr-o neînțelegere de asemenea calibru să nenorocеști viața a doi oameni?!

— Sunt neînțelegeri și neînțelegeri, șopti ea.

— Încetează!

Jerebian sări în picioare. Glasul îi tremura.

— Nu vreau să te compătimeesc! Mi-ai făcut cel mai mare rău care se poate imagina: m-ai scos în afara societății, ai făcut din mine un dușman al omenirii, ai provocat moartea unui om pe care nici nu-l cunoști, ai ruinat pe un altul. Nu pot să te compătimeesc!

— Atunci omoară-mă.

— Vorbe, numai vorbe. Când ești oare sinceră? Când mă asiguri că ești alături de mine sau când oferi lui Underwood arme împotriva mea? Unde sunt fotografiile din albumul tău? De ce te-ai aliat cu el, cu acest asasin – pentru că, sper, nu mă crezi pe mine autorul acelor „atacuri menite să intimideze”!

— Nu, spuse Clarence cu dârzenie și demnitate, două litere de oțel înghețat.

— Nu? Și de ce nu? se zbuciuma Jerebian.

— Pentru că știu cine le pune la cale.

— Underwood, cred și eu.

— Nu.

Se lăsă tăcere.

— Eu.

— Tu? Cum așa - tu! De ce tu?!

Clarence se ridică, se retrase către ușa cu geamuri.

— Ca să scap, să mă eliberez de acest episod îngrozitor, să termin cu tine și cu mine. Să te compromit mai repede, mai bine, mai eficient. Să dovedesc lumii că aveam dreptate să-mi prefac dragostea în ură, să-mi transform căminul din adăpost în capcană, să te elimin din calea mea, să fac imposibilă revenirea. Pentru că, nebună, te iubeam și nu puteam fi de acord să-l iubesc pe acela care ascunde față de mine cheia tinereții sale. Pentru că nu am crezut niciodată că nu există nici o cheie. Nu cred nici acum.

Bătăi puternice se auziră la intrarea principală. Câteva glasuri neliniștite spărgeau liniștea matinală. Jerebian realizează retroactiv că telefonul sunase în repetate rânduri.

— Ce ai de gând?

Femeia se lipea de ușă, căuta ocrotire în substanța ei.

— Alege, auzii vocea gătuită a lui Jerebian. Eu sau ei.

Clarence se repezi cu sălbăticie asupra lui și îl îmbrățișă. Se lipi de el, îi acoperi chipul cu sărutări, îl frânse în brațe. El îi răspunse fără convingere, Apoi ea apucă scrumiera de porțelan de pe masă și o zvârli cu toată puterea în geamul ușii, care sări în țandări. Jerebian își întoarse mecanic privirea în direcția ușii. Când reveni spre

Clarence, aceasta ținea în mână tremurândă un mic revolver. Jerebian se repezi asupra ușii, care explodează sub presiunea lui. Câteva siluete dădeau colțul. Jerebian ocoli casa urmărit de necunoscuții care strigau. În ușile caselor din apropiere apăreau mereu alte figuri. O mașină pe care scria Collins staționa la intrarea principală. Cu tot bacșișul, băiatul de prăvălie vorbise. Sări la volan și demară.

Drumul printre vile fu o adevărată loterie. Jerebian nu putu depăși viteza cu care se aflase totul. La fiecare două case cineva trăgea asupra lui de la o fereastră. Acceleră la refuz, ascunzându-și totodată chipul sub tabloul de bord.

Un cârd de mașini apăru în urmă. Situația era disperată. Distanța scădea din ce în ce. De undeva țâșni sirena poliției. Mânecuțele de lustrin acopereau brațe destul de lungi ca să-l înhațe pe Jerebian.

Un glonte venit din urmă zgârie caroseria. Jerebian își smulse mustața. Deghizarea nu-i mai servea la nimic. Fusesse recunoscut. Își trase meșa care-i schimba atât de fericit fizionomia. Își înfundă buzunarele cu accesoriile care-l serviseră atât de bine, dar care deveniseră incapabile să-l mai apere.

Cu un efort supraomenesc obținut o nouă distanțare. Făcea salturi pe banchetă ca un animal captiv, în speranța că, atunci când se afla în aer, și căuta să prelungească aceste clipe, mașina poate câștiga un centimetru. În cele din urmă se arătă mult căutatul automobil gol parcat pe dreapta șoselei pustii. Frână brusc lăsându-se într-o parte și reușind să blocheze drumul cu reclama Collins. Țâșni afară din mașina primejdiei și sări la volanul celeilalte. Porni în trombă, pe când urmăritorii aveau surpriza de a-și vedea drumul barat. Unii lovira epava, alții ocolira, urmărirea

continuă pe străzile orașelului apropiat, dar nimeni nu văzuse ca lumea automobilul, iar între timp Jerebian îl mai schimbase o dată, traversând, calm, o stradă animată.

Orientându-se în direcția gării, coborî la un kilometru distanță și făcu restul drumului pe jos. În vreme ce-și cumpăra biletul, în hol se precipitară câteva siluete ciufulite, cu ochii roșii. Priviră circular și ieșiră în goană pe peron. Jerebian se miră că figura sa nu le atrage magnetic atenția. Lăsă să plece primul tren și se urcă în al doilea, după ce văzu figurile cu ochi roșii părăsind gara. „V-am spus eu c-o să ia avionul”, perora unul dintre ei.

Jerebian se încuie în compartiment și acolo, în zdruncinăturile celei salvatoare, putu să deguste în liniște filtrul amar al umilinței. Se privi în oglinda încețoșată din perete și tresări. Părul de culoarea nopții, amprenta neștirbită a tinereții sale, trecuse printr-o ciudată metamorfoză! Părea că Jerebian poartă o cască de gheață rece și grea. Am înțeles că albise. Buzele îi păliră și crezui că va cădea. Frica, dezonoranta frică îl făcuse de nerecunoscut. ea îl salvase atunci când, cu numai câteva minute în urmă, în gară năvăliseră urmăritorii, își ascunse fața în palme și, la adăpostul zgomotului barbar al fierăriei, urlă prelung și animalic, urlă ca un câine, își urlă regretul, furia, disperarea de a fi fugit, de a fi evitat o înfruntare fără speranță, dar eliberatoare. Se simțea copleșit de rușine, scârbit de sine, avea oroare să se atingă, să caute o batistă, să șteargă lacrimile acide ale nimicniciei sale.

În acest moment de surescitare cu totul specială, de defulare totală, întrucât primejdia fizică dispăruse, m-am trezit răcnind eu însumi, pierzându-mi cumpătul, ieșindu-mi din pepeni. Strigam fără glas la bietul Jerebian, îl făceam

cum îmi venea la gură, mirându-mă în același timp de vehemența mea, de interesul pe care-l depuneam, de pofta de viață pe care o trăda neavenita mea intervenție.

Era însă prea târziu. Vorbisem. Divulgasem, se pare, esențialul: prezența mea. Iar Jerebian se dovedise în stare, în această zi de nebunie, să priceapă și să accepte fără a-și pierde mințile uriașul neverosimil al situației. Da, primea să creadă că poartă în sine personalitatea refugiată a unui alt eu; da, considera cu putință să fi coexistat un an de zile fără să-mi vadă umbra; da, era pe deplin posibil ca simbioza noastră, apărută pe căi asupra cărora știam amândoi atât de puțin, să nu ducă la nimicirea vreunuia dintre noi, la strivirea vreunei părți de către cealaltă. Și nu excludea perspectiva de a se împăca pe viitor în mod conștient cu prezența mea ca și cu orice altă năstrușnică farsă a destinului.

Era gata să accepte orice, o singură grijă plină de teamă veghea la granița conștiinței sale, aceea de a rămâne în limitele rațiunii. Am pledat îndelung, prolix, obositor, ca niciodată pentru realitatea mea. Nu pledam bine, dar o făceam cu o imensă convingere și cu o voință care sfârșiră prin a impune. Țineam din tot sufletul să salvez acest om, care se legăna pe marginea abisului. „Nu ești nebun, strigam, nu ești pe cale să-ți pierzi judecata; nu ai halucinații, ai de-a face cu o întâlnire mai puțin obișnuită, dar nu ești nici măcar primul, nici măcar singurul. Bucură-te, în sfârșit vei împărți cu cineva celula existenței tale, și nu cu o femeie, și nu cu un bărbat, nu cu o ființă perisabilă, nu cu iluzia unei iubiri. Va fi cea mai pură dintre frății. Vei avea două suflete gemene. Îți vei ajunge ție însuși, îți vei supraviețui.

Am învins. Totul era posibil în această zi dementă. Curând, istovit, planând încă în stupoare, Jerebian se refugie în somn. L-am vegheat așa cum mi-aș fi vegheat fiii dacă mi-ar fi fost dat să-i am. L-am vegheat meditând la mine, la el.

Eram totuși uluit că mă acceptase, mai mult, eram într-un fel dezamăgit. Singularitatea mea îmi apărea ciuntită prin faptul că se împăcase cu prezența mea. Am alungat cât mai departe acest gând, care continuă să se ițască însă când și când. Eram în același timp bucuros de a fi depășit moartea afectivă în care zăcusem atâta vreme. Bucuros și oarecum mândru, o zadarnică bucurie virilă, cu atât mai absurdă în situația mea.

Am înțeles că nu va fi ușor. Că lunga coexistență care ne sta în față va beneficia de tot neașteptatul, dar și de tot balastul indiferent și inutil al vieții. Că nu vom avea numai zile însorite, că nu ne vom suporta la fel de senin întotdeauna, că ne vom irita reciproc și poate ne vom urî uneori, dar ne vom și împăca, vom împărți rămășițele unui dor de viață ce refuză să piară, ne vom bucura fiecare în felul său de fărâma de tinerețe, de fărâma de nemurire ce ne-a rămas. Și am înțeles că el va fi ultimul.

Era o noapte neagră. Luna încă nu fusese creată. O noapte de la marginile galaxiei.

Prin casa lui Jerebian se furișa un om. O lanternă oarbă îi arăta drumul. Trecea cu un calm prefăcut din încăpere în încăpere, așteptându-se ca de undeva să izbucnească imprevizibilul. Era în același timp de un calm imperial. Trecuse prin multe.

Umbra culese de prin camerele vizitate diferite

obiecte pe care le îngrămădi în cuprinsul unei mici valize. Trecu pe lângă o casetă de porțelan vechi, apoi reveni, de parcă cineva îl întorsese din drum. Deschise caseta. Era plină de butoni de cămașă. Alese câțiva, printre care și o frumoasă pereche de butoni de aur.

Leșind cu mii de precauții, traversă furiș, privi în jur, apoi strecură fără zgomot în vechea cutie poștală un plic pe care un ochi dresat să vadă noaptea ar fi citit adresa unui obscur notar.

Peste o oră aștepta să treacă ultimele minute până la îmbarcarea pe avionul care avea să-l traverseze oceanul. Aștepta sorbind dintr-un pahar uriaș pe o terasă pustie, bombardată de o lumină violentă. Ceilalți pasageri preferau interiorul, care se bucura de izolare fonică. Dar bărbatului părea să-i facă bine vuietul motoarelor de pe aeroport. De altfel nu este de loc sigur că-l auzea, concentrat cum părea asupra unei voci interioare. Un dialog pasionant avea loc. Posesorul biletului de avion păru îndoit, apoi se lăsă convins. Băgă o mână în buzunarul hainei și extrase o cutiuță plată pe care o mângâie îndelung. Apoi o deschise și privi cu mult interes conținutul.

Zgomotul egal al reactoarelor fu acoperit de un glas neinteligibil, dar care se ghicea că invită pasagerii la avion. Omul nostru nu se clinti. Un minut mai târziu o superbă stea de cinema în costum de stewardesă veni către el, repetând invitația.

— Îndată, răspunse bărbatul, fără a se grăbi. Miss Univers își privi cu discreție ceasul care-i înlănțuia încheietura mâinii, probabil asigurată pentru o sumă importantă.

— Nu vă simțiți bine? murmură buzele ei, cele mai

voluptuoase din acea parte a continentului.

Bărbatul nu înțelegea, dar se ridică, îndreptându-se însă către cealaltă extremă a terasei.

— Domnule, nu mai plecați? ridică tonul noua Afrodită.

Jerebian se sprijini un moment cu coatele pe marginea terasei, contemplă golul nu prea adânc, trei etaje, sub care sclipea negru o piscină, și suspină fără voie.

Stewardesa îl luă cu energie de braț.

— Trebuie să veniți.

Îi antrenă fără efort în direcția opusă, cea justă. O clipă nu-și putu alunga din minte impresia că omul lăsase să-i scape dincolo de balustradă o cutiuță minusculă, ca acelea în care dorm inelele, mult visatele inele de logodnă, inelele de căsătorie, inelele care se poartă în filme. Sau butonii. Se grăbi să alunge gândul. Bunurile se agonisesc, nu se aruncă, știe oricine. Puse cu grijă un picior înaintea celui alt, așa cum o învățase profesorul de mișcare. O costase destul de scump, iar acum se știa privită.

Jerebian o însoțea docil, nici măcar nu se întoarse în ușa avionului să salute în urmă, pesemne că nu-l conducea nimeni. Se lăsă cu plăcere în fotoliul confortabil și-și potrive corpul în cea mai comodă poziție. Când se dădu comanda „Puneți-vă centurile, vă rugăm”, surâse malițios și amar, însă, răspunzând unui gând secret, o ascultă.

CUPRINS :

Partea întâi.....	4
-------------------	---

FOAMEA DE A FI.....	4
Partea a doua.....	55
CADRIL DE UMBRE.....	55
Partea a treia.....	130
DINCOLO DE IUBIRE.....	130

Lector: VICTOR ZEDNIC

Tehnoredactor: MARIANA PUȘCAȘU

Apărut 1972. Comanda nr. 9036.

Coli de tipar: 6

Tiparul executat sub. comanda nr. 122

la Întreprinderea poligrafică Iași

Str. Vasile Alecsandri nr. 12 Iași

Republica Socialistă România

au mai apărut

în aceeași colecție (în noua prezentare grafică)

H. G. Wells :

OMUL INVIZIBIL

Vladimir Savcenko :

**ULUITOAREA DESCOPERIRE
A LUI V. V. KRIVOȘEIN**

Mircea Șerbănescu :

MISTERIOASA SIRENĂ

Mihnea Moiescu :

GLASUL DIN PULBEREA AURIE

Victor Birlădeanu :

EXILATUL DIN PLANETOPOLIS

sub tipar :

Ovidiu Șurianu :

ÎNTILNIRE CU HEBE

Vladimir Colin :

CAPCANELE TIMPULUI